

Народна библиотека

СР Србије

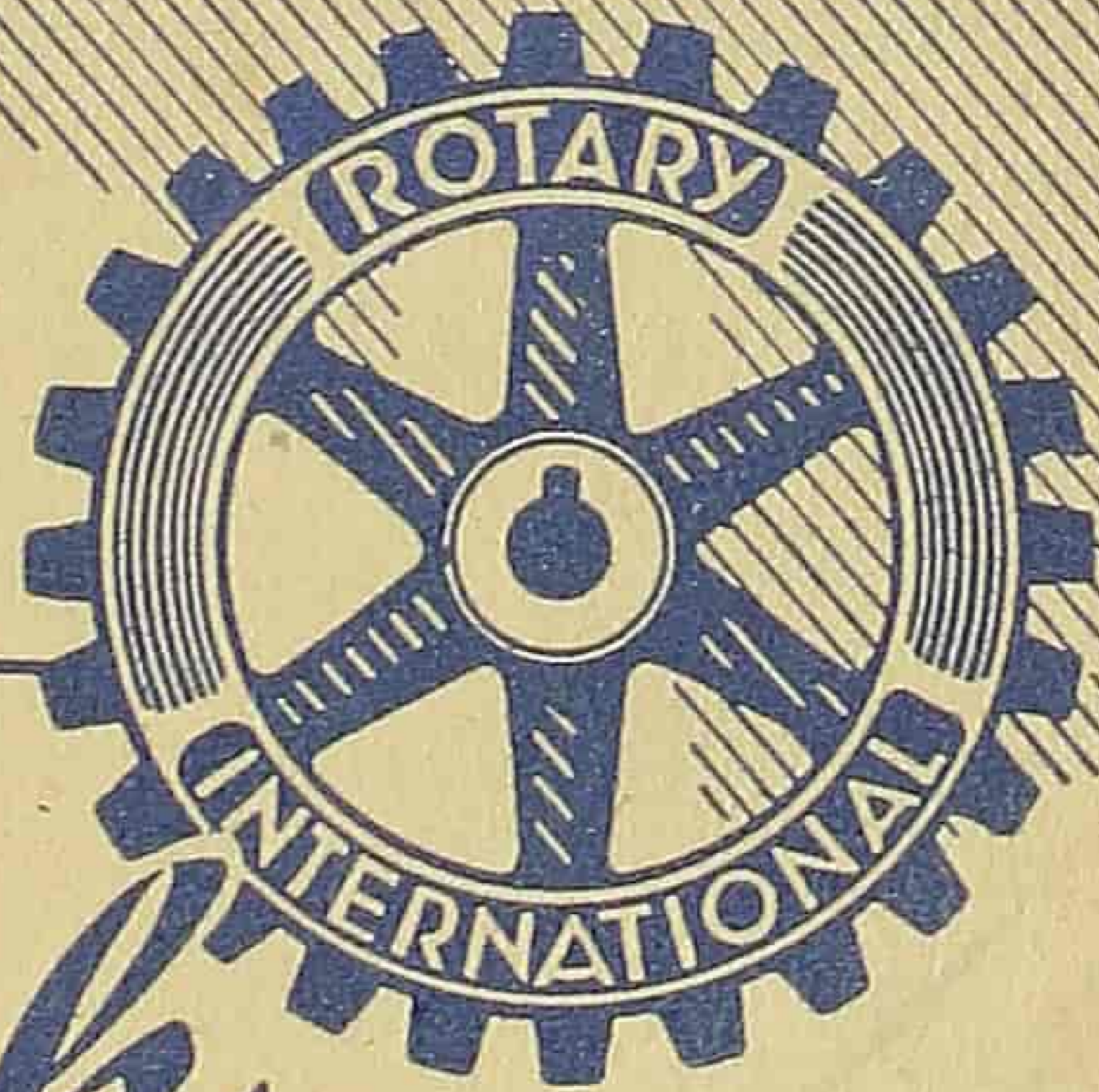
256/II

7 250/11
Poštarina plaćena u gotovu

ЧАСОПИСИ

I. ПРИМЕРАК

Yugo-
Slovenski
ROFTAR



Sušak

9
1940-1941

Juni - Juli 1940

Jugoslavenski Rotar I. ПРИМЕРАК

UREDNIK: Dr. VIKTOR RUŽIĆ
 GUVERNER 77. DISTRIKTA
 SUŠAK, PEĆINE 6b - TELEF. 4-94



IZLAZI SVAKOG 15-OG U MJE-
 SECU - CIJENA GODIŠNJE
 DINARA 144 - BROJ DIN 12

GODINA VIII

15 VIII 1940

BROJ 1-2

PRVO MJESEČNO PISMO



Draga braćo Rotari!

Po drugi je puta što sam vašom voljom došao na čelo našeg 77 distrikta. Godine 1935 nasljedio sam guvernera-pjesnika dra Krejčija, sada opet pjesnika ing. Alaupovića i to upravo ja čija suhoparnost izražavanja i nerječitost je moja najizrazitija lična nota. Znam da će kontrasti biti suviše veliki, pa zato Vas moram odmah na početku zamoliti za blagi sud.

Sa malko zakašnjenja obraćam se mojim prvim mjesečnim pismom Vama, jer sam čitav mjesec juli sproveo na vojnoj vježbi — kao redov. Vrijeme prijatnih uspomena. Zajednički rad i odanost meni do sada nepoznatom pozivu, povezao nas je drugove iz raznih zvanja i društvenih sredina u jednu drugarsku cjelinu, tako da smo skoro sa strahom gledali, kako dani brzo odmiču i dolazi vrijeme gdje će to drugarstvo ostati tek prijatna uspomena. Desilo se ono što će svaki i u rotarstvu da osjeti, a to jeste da je zajednički rad i gledanje na svijet najjača spona koja može da veže čestite ljude.

1. Koraknuli smo opet u novu rotarsku godinu, došlo je vrijeme gdje svi klubovi treba da postave smjernice svoga rada — nastojte da bude ova godina u svakom pogledu plodna, dokažite da rotarstvo imade života, jer je osnovano na principima, koje svaki čestit čovjek treba da slijedi bez obzira bio on član našeg društva ili ne.

2. Na 1 godišnjoj Konvenciji R. I. koja je održana u Havani (Kuba) od 9—13 juna t. god. prisustvovalo je 2100 rotara i 1619 gostiju Na toj konvenciji izabrana je nova uprava i to:

Predsjednik: Armando De Arruda Pereira, Sao Paulo, Brazil. 1. Potpredsjednik: Allison Ware, Chico, California, U. S. A. 2. Potpredsjednik: T. A. Warren, Wolverhampton, England. 3. Potpredsjednik: Cesar D. Andrade, Gauyaquil, Ecuador. — Direktori: Samuel T. J. Bennett, Philadelphia, Penna, U. S. A. Karold I. Covault, Lorain, Ohio, U. S. A. Richard R. Currie, Johannesburg, South Africa. William Allan Eley, Singapoore, Straits Settlements (umro). Walter D. Head, Montclair, New Jersey, U. S. A. Carlos Sanchez Mejorada, Pachuca, Mexico. C. Albert Oulton, Saskatoon, Saskatchewan, Canada. Joseph R. Sandifer, Welaka, Florida,

U. S. A. C. J. Steiger, Zürich, Switzerland. Jeff H. Williams, Chickasha, Oklahoma, U. S. A. Glavni sekretar: Chesley R. Perry, Chicago, Ill., U. S. A. Glavni blagajnik: Rufus F. Chapin, Chicago, Ill., U. S. A.

3. Rotar W. A. Eley iz Singapore Straits Settlements umro je 28 juna t. god. On je bio direktor R. I. 1939—40 te je za ovu rotarsku godinu ponovno biran u upravu. U njemu gubi R. I. lojalnog i predanog saradnika.

4. Centralna uprava izabrala je na svojoj sjednici od 8 jula 1940 Angus S. Mitchell iz Malvern (član R. C. Melbourne, Australia), za direktora R. I. za god. 1940/41 umjesto preminulog W. Allan Eley.

5. Za predsjednika Europejskog Savetodavnog odbora za godinu 1940/41 izabran je William de Cook-Buning, Hag, Holandija, a potpredsjednikom C. J. Steiger, Zürich, Švicarska.

6. Rotari Kanade i U. S. A. pripravnici su primiti u svoje kuće za vrijeme čitavog rata ženu i djecu Rotara iz zaraćenih zemalja u Europi u koliko žele i mogu doći u Ameriku. Oni im pružaju potpunu obskrbu i stan. Izabran je naročiti odbor na čelu sa rotarom Winthrop R. Horward 98 Lafayette St. New York N. Y. (U. S. A.).

7. Adresa guvernera jeste dr. Viktor Ružić, Sušak, Pećine 6b (telefon 494) a isto i redakcija »Jug. Rotara«. Adresa administracije lista jeste: Primorski Štamparski zavod — Vladimir Devčić, Sušak, Strossmayerova ul. 22 (tel. 39).

8. Prosječna frekvenca u našem distriktu iznašala je u mjesecu junu 73.10%, dok za mjesec juli ju ne mogu označiti jer 5 kluba nisu poslala još svoje izvještaje prem je danas već 13. Molim da se to u buduće ne desi.

Sa srdačnim rotarskim pozdravom

Dr. Viktor Ružić, guverner 77 Distrikta R. I.



Redov Dr. Viktor Ružić
guverner 77. Distrikta R. I.,
na vojnoj vježbi

POSLANICA PREDSJEDNIKA PEREIRE

Svim Rotarima diljem svijeta moje pozdrave!

Važnu dužnost Predsjednika R. I. preuzimam u vrijeme, gdje se svijet nalazi u teškoj kušnji, ali me ohrabruju izrazi dobre volje i ponuđena pomoć od mojih mnogih prijatelja u Rotary-u. Usljed tih uvjerenja o suradnji i oslonu gledam u buduću godinu pouzdanjem i hrabrošću.

Čvrsto vjerujem u budućnost Rotarstva. Siguran sam, da će nastaviti da se proširuje i služi na razne načine diljem svijeta

Jedan od mojih ciljeva ove godine biti će da osnujem što više klubova i da uvedem više klasifikacija u već postojeće klubove. Ovim ćemo načinom produžiti i proširiti čvrsti bedem rotarstva, koji učvršćen prijateljstvom a temeljen na istini i pravdi, bit će snažna obrana protiv destruktivnog rada neznanja, nesnošljivosti i nepravde.

Gojim najiskrenije pouzdanje u snagu prijateljstva — te divne građe od koje je sazdan temelj naše velike organizacije. Moja je sada i vjera, da će na temelju rotarskih principa, pravo prijateljstvo među dobronamjernim ljudima jednog dana uroditi vječnim mirom za čovječanstvo.

Vaš iskreni

Armando de Arruda Pereira
Predsjednik R. I.

Kratak životopis Predsjednika Pereira

Armando de Arruda Pereira rođen je u Sao Paulo, Brazil. Osnovne i srednje škole svršio je u Sao Paulo, Brazil i Genova, Italija, visoku školu Jacarehy u Sao Paulo. Visoku izobrazbu stekao je na Politechnic College u Sao Paulo, Seafield Park Engineering College i University of Birmingham (Engleska) i na New York University. Stekao je diplomu za civilno inženjerstvo 1910 u School of Applied Sciencis of New York University.

Senhor Pereira bio je od god. 1924 direktor i inženjer u Ceramica Sao Caetano S/A. Napisao je više knjiga i članak o inženjerstvu, povijesti i Rotarstvu.

On je direktor Udruženja Industrijalaca države Sao Paulo, drug Royal Society of Arts London, član američkog udruženja civilnih inženjera, član historijskog i geografskog instituta Sao Paulo, član savjetodavnog odbora trgovačke komore Sao Palo, član instituta inženjera od Sao Paulo, predsjednik sindikata namještenika heramičke industrije za građevni materijal i delegat u trgovačkoj komori Brazil—Argentina.

Rotar Pereira postao je članom Rotari kluba Sao Paulo decembra 1930, bio je tajnik i predsjednik kluba, a radio je u R. I. kao distriktni guverner, član odbora za magazin i drugi podpredsjednik. Bio je jednoglasno izabran Predsjednikom R. I. na konvenciji u Havani, Cuba, u junu 1940.

KRATAK IZVJEŠTAJ 31. KONVENCIJE R. I.

ODRŽANOJ 9–14 JUNA 1940 U HAVANI (KUBA)

Konvencija za god. 1940 održana je u Havani, koja je po ljepoti, umjetnosti i gostoljubivosti ostavila dubok utisak kod svih učesnika. Pri samom dolasku u Havanu bilo brodom ili avionom već prvi pogled na taj grad je svakog očarao, a doček mjesnih rotara dao je dokaza o proverbijalnoj gostoljubivosti tog čarobnog grada.

9. VI. Inauguraciona sjednica.

31. Konvencija bila je zvanično otvorena u 10 sati u večer u »Centro Asturiano« svečanom sjednicom. Pozdravni govor i dobrodošlicu izrekao je dr. Miguel Angel Campa državni tajnik u zastupanju predsjednika republike Kube g. dr. Tederica Laredo Brú, a odgovorio je predsjednik R. I. Walter D. Head.

10. VI. Prva opća sjednica.

Prvu opću sjednicu otvorio je Fernando Carbajal iz Lime, predsjednik komiteta za konvenciju 1940. Nakon pozdravnih govora predstavio je zboru predsjednik Walter D. Head časnike i članove raznih komiteta R. I., kao i prijašnje predsjednike R. I. na što je održao svoj govor »Rotary, njegova sadašnjost i budućnost«, u kojem je opisao Rotary kakav jeste u današnjoj istoričkoj periodu svjetske povjesti i istakao je buduće mogućnosti za služenje.

Nakon govora predsjednika pročitani su razni izvještaji, čime je opća sjednica zaključena. Delegati U. S. A., Kanade, Newfoundlanda i Velike Britanije i Irske sastali se zatim, da biraju svoje kandidate za direktore R. I. dok su se Rotari Latinske Amerike sastali na Ibero-Američku konferenciju.

Po podne u 5 sati bili su sastanci pročelnika pojedinih odbora, klupskih korovođa, a posebno su zasjedali oni koji saraduju na pomoći sakatoj djeci.

Na večer priređena je zabava u tropskom stadionu. Program i po glazbi i po igri pružio je pravo estetsko uživanje.

11. VI. Druga opća sjednica

otvorena je pjevanjem i čitanjem raznih izvještaja i vijesti, a zatim je drugi potpredsjednik R. I. g. Ramirez Brown iz Managua (Nicaragua) održao predavanje »Rotary sa Ibero-Američkog gledišta«, dok je poslanicu Pavla P. Harisa začasnog predsjednika R. I. pročitao pastpresident R. I. Guy Gundaker.

Prešlo se zatim na izbor predsjednika i blagajnika. Predsjednikom je jednoglasno izabran Armando de Arruda Pereira (Sao Paulo, Brazil), kao i za blagajnika Rufus F. Chapin.

U večer priređena je velika noćna zabava pod naslovom »Tropska noć na Kubi«.

12. VI. Treća opća sjednica.

Ovo je bila poslovna sjednica konvencije. Biralo se članove centralne uprave po pojedinim regionalnim skupovima a delegati sudjelovali

su u diskusijama u odborima za mladež, za klupske predsjednike, tajnike, služenje u klubu, zvanju i t. d.

Zatim su sljedili izvještaji predsjednika, tajnika, blagajnika u administrativnim i financijskim poslovima R. I.

Na večer bilo je priređeno primanje i ples u čast predsjednika W. D. Heada i gospođe.

13. VI. Zaključna sjednica.

Nakon jednoglasnog izbora 12 direktora održao je Guy Gundaker, Philadelphia, govor iz oblasti služenja u zvanju pod naslovom »Ti moraš to sam učiniti«, dok je poznati pisac Walter B. Pitkin iz New-Yorka govorio o razvitku i izboru političkih vođa.

Poslije govora novoizabranog i otstupajućeg predsjednika zaključena je 31. konvencija pjevanjem pjesme »Auld Lang Syne«.

Potpun izvještaj o 31. godišnjoj konvenciji R. I. dovršen je, te se može naručiti kod centralnog sekretarijata u Chicagu. Stoji \$ 2.—.

Nekoje rezolucije prihvaćene na 31 konvenciji R. I. u Havani.

Rezolucija 40/15

(Podnesena po upravi R. I.)

Rotary International sakupljen na 31 godišnjoj konvenciji, zaključuje da se odobri i preporuči odluka koju je bez odlaganja centralna uprava donijela u januaru 1940 na prvoj sjednici nakon početka neprijateljstava u Europi koja nosi naslov »Rotary usred svjetskog sukoba« te se odnosi na položaj R. I. prema svjetskom konfliktu. Taj zaključak ovime se prihvaća kao izraz mnjenja u tom za čitavo čovječanstvo tako vitalnom predmetu te ga konvencija R. I. u sljedećoj formi donša:

Rotary usred svjetskog konflikta.

Već preko 20 godina Rotary ohrabruje i podupire napredak međunarodnog razumjevanja i dobronamjernosti među ljudima e da bi bili temelji miru među narodima. Ipak za čitavog tog perioda nije prošla ni jedna godina, a da nije bilo oružanih sukoba negdje u svijetu. Danas rat hara u mnogim dijelovima svijeta, te od velikog broja zemalja i zemaljskih područja u kojima ima Rotary Clubova više od jedne trećine je zaraćeno. Usljed ovih prilika centralna uprava R. I. danas upravlja organizacijom koja obuhvaća klubove u zemljama zaraćenim s odnosom na neke sukobe, a opet neutralnih s odnosom na druge, kao i u zemljama koje podržavaju raznolike stupnjeve neutralnosti s odnosom na ove sukobe.

Sasma je izvan djelokruga centralne uprave Rotary International da upućuje Rotare u izvršavanju njihovih građanskih dužnosti napram njihovim odnosnim državama. Ipak centralna uprava podvlači, da je Rotary International aktom konvencije ustanovio da očekuje od Rotara

da sve dok saraduju na poboljšanju međunarodnog sporazuma budu skroz na skroz lojalni naprama svojim vjerskim i moralnim idealima, te naspram višim interesima njihovih dotičnih zemalja.

U ovim kobnim vremenima uprava osjeća da još jednom treba da naglasi Rotarima diljem svijeta, da se Rotary temelji na idealu služenja, a tamo gdje ne postoje sloboda, pravda, istina, svetost zadane riječi i poštovanje čovječjih prava tamo ne može ni Rotary živjeti niti njegovi ideali pobjediti. Ovi principi neophodno potrebni rotarstvu isto su tako životni uslovi međunarodnom miru, redu i napredku.

Uprava zbog toga osuđuje svaki prepad na ove principe i pozivlje svakog pojedinog Rotara da upotrebi sav svoj upliv i svu svoju snagu da ih zaštiti i da pomogne dolasku onog dana, kad ne će više rat trebati da bude sredstvo u sređivanju međunarodnih rasprava.

Onim Rotarima i njihovim obiteljima i svim onima koji su trpili od ratne opasnosti ili su ratom izgubili ili bili lišeni bilo čega, uprava iskazuje svoje najdublje simpatije i izražuje iskrenu nadu da će sadašnji period iskušenja i muke biti u brzo dovršen.

Rezolucija 40/16

(Podnesena po upravi R. I.)

Ratificiranje i odobrenje akcije uprave Rotary International da upotrebi svotu od \$ 50.000.— iz fonda Rotary International u svrhu ublaženja ljudske bijede među narodima čitavog svijeta, a nastale usljed sadašnjih sukoba.

Budući da su patnje i bijeda proizašle iz postojećih sukoba vrlo proširene među svim narodima svijeta, i

budući da su češće pojedini Rotari izražavali želju da bi Rotary International, odan kako jest principu proširenja dobre volje i sporazumjevanja među svim narodima pokazao konačno i djelotvorno materijalnom pomoći svoje simpatije za patnje i nevolje naroda proizašle iz svjetskih sukoba, i

budući da je uprava Rotary International, primivši do znanja gore navedene činjenice, odredila svotu jedino u svrhu ublaženja ljudskih patnja i bijede među svim narodima svijeta proizašlih iz postojećih sukoba, te

budući da predlaže na odobrenje svoj čin delegatima Rotary klubova sakupljenim u konvenciji, to Rotary International sakupljen u svojoj 31. godišnjoj konvenciji:

Zaključuje da se ovime odobrava čin uprave Rotary International od maja 1940, kojim se uzima svota od \$ 50.000.— iz fonda suvišaka Rotary International u svrhu ublaženja ljudskih patnja među narodima cijelog svijeta proizašlih iz sadanjih sukoba, te da se stvori zasebni odbor sastojeci od predsjednika, prvog podpredsjednika, tajnika, blagajnika i pročelnika financijskog odbora Rotary International za god. 1939-40, da doprinese sa strane Rotary International taj određeni novac određenoj ustanovi ili ustanovama kako on odluči, sa ovlaštenjem da utanači sa tom ustanovom ili ustanovama sve pojedinosti koje se odnose na predaju i upotrebu tog doprinosa ili tih doprinosa.

Rezolucija br. 40/17

(Podnesena po upravi R. I.)

Da se pobrine za ustanovu i podijelu rotarskog pomoćnog fonda koji će se upotrebiti u svrhu ublaženja patnja i rehabilitaciju Rotara i njihovih obitelji, proizašlih iz sadanjih sukoba u bilo kojem kraju svijeta, gdje se potreba ukaže.

Budući da su nedavni i sadanji sukobi donijeli velike kušnje, nevolje i patnje mnogim Rotarima i njihovim obiteljima, i

budući da ima predznaka po kojima se čini da će sadašnji i moguće budući svjetski sukobi uvelike povećati broj Rotara, koji su ostali bez doma, osiromašili, tjelesno ozljeđeni, duševno izmučeni ili bilo kako dovedeni u kušnju, nevolju, patnju i bijedu, i

budući da držimo da će svuda Rotari i Rotary klubovi želiti da sudjeluju u stvaranju fonda za izravnu pomoć potrebnim Rotarima i njihovim obiteljima, bez obzira na doprinose, koje su već dali ili će dati među narodnim ili rotarskim ustanovama za pripomoć, zbog toga

odlučuje Rotary International sakupljen na svojoj 31. godišnjoj konvenciji:

1) da Rotary International apelira na Rotary klubove i na Rotare diljem svijeta za doprinose u jedan potporni fond u svrhu ublaženja patnja i rehabilitacije Rotara i njihovih obitelji u bilo kojem kraju svijeta, gdje se za to potreba ukaže, i

2) da svi doprinosi u potporni fond za pomoć Rotara i njihovih obitelji budu posve dobrovoljne prirode, kao nešto dano ne umjesto darova, koji se obično daju općim dobrotvornim društvima, nego kao dodatak tim doprinosima, kao izričiti doprinos učinjen u duhu rotarskog drugarstva, i

3) da svi doprinosi primljeni po ovom pozivu, budu pohranjeni i podijeljeni od Rotary International na predlog i po odobrenju naročitog odbora za pomoć Rotarima i njihovim obiteljima, ustanovljenog od predsjednika Rotary International.

Predsjednik Rotary International ovim se umoljava da ustanovi, a uprava da odobri takav odbor sa punomoći, da on radi u gore spomenutom duhu i da čineći najnužnije u pogledu pomoći može se služiti Rotary klubovima ili drugim ustanovama, već prema nahođenju, i

4) da ako bi doprinosi ovog rotarskog potpornog fonda prešli svotu potrebnu u danom času za pomoć Rotarima i njihovim obiteljima, to posebni odbor u tu svrhu određen imade vlast da predade taj pod njegovim nadzorom stojeći suvišak ili ostatak takovim međunarodnim potpornim ustanovama koje bi označila uprava Rotary International, i

5) da konvencija moli centralnu upravu da odredi iz neodređenih fondova Rotary International za fiskalnu godinu 1939-40 svotu od hiljadu dolara (\$ 1.000.—) za potrebne izdatke ovog pomoćnog odbora u organizovanju i raspačavanju poziva za doprinose, kako je razloženo u rezoluciji i za snabdjevanje i izvršenje namjere za koju je osnovan.

KLASIFIKACIJA

NJEN ZNAČAJ I PRIMENA U KLUBU BEOGRAD

*Ing. Ranislav M. Avramović, Predsednik pododbora za klasifikacije
Rotary klub Beograd*

Kao što je »Služenje u zvanju« kod rotarstva njegovo prvo i osnovno načelo u ideološkom pogledu, klasifikacija je u pogledu njegovog oživotvorenja i stvarnog izvođenja, po važnosti svojoj, to isto. Može se, s toga, slobodno reći, da su »služenje u zvanju« i »klasifikacija« dva temeljna oslonca, na kojima počiva i razvija se rotarstvo. Jer, ne uđe li se u život i rad zajednice, i ne odaberu li se ličnosti, pravi dostojni nosioci te poslovne zajednice po granama delatnosti, po zanimanjima, koje bi trebalo da uđu u klub, uzaludna su i najuzvišenija ideološka načela. Značilo bi: dobroj njivi i oraču ne dostaje i dobro seme i sejač. Ali, pošto članovi prestavnici pojedinih delatnosti, ne praktikuju u klubu i samu dotičnu delatnost, potrebno je da tu svaki član može slobodno govoriti o načinu vođenja svoje radnje, koju on predstavlja. I baš ta sloboda otvorene, lojalne i iskrene diskusije jeste ono, što je i najvažnije za postignuće rotarskih ciljeva, radi kojih je klub i osnovan. Ova diskusija o radu u pojedinim zanimanjima bila bi ono što i rad orača na njivi, da posejano seme da još bolji, primeran plod. Da klub ovo postigne, postoje — kako to mudro reče uvaženi brat Predsednik našeg kluba u svom ovogodišnjem programskom govoru, opšti jasno postavljeni i uređeni zadaci rotarstva, ali, da način rada na njihovom ostvarenju ima i svojih specifičnosti, zavisnih od mesta u kome klub živi i dejstvuje, odnosno njegove veličine i broja članova kao i gotovosti i sposobnosti njihove za rad u klubu. Osvrnimo se, s toga, u kratko na te opšte odredbe o odabiranju i pribiranjju članova kluba, t. j. o klasifikaciji, čiju smo važnost napred istakli. To će osvežiti stare, a za nove, a naročito za najnovije članove, braću Simovića i Mijića, čiji smo prijem u klub večeras toplo pozdravili i srdačno primili, to će biti od koristi.

Ove opšte uredbe propisane su Ustavom i Pravilnikom, a zatim i Nacrtom o klasifikaciji. Pomenućemo ukratko samo one, koje su u vezi ili se odnose na samu klasifikaciju.

P o U s t a v u o r o t a r s t v u, Č l. III.:

O d e l j. 1. Članstva može biti tri vrste: aktivno, honorarno i bivša služba (Past Service).

O d e l j. 2 uslovi su: za aktivno: odrasla muška lica, dobrog karaktera i dobrog poslovnog glasa, kao: sopstvenik, ortak, nameštenik, suvlasnik ili direktor ma kog priznatog posla od vrednosti;

ili kad zauzima jedan važan položaj u svojstvu izvršioca jednog poverenog mu priznatog posla od vrednosti;

ili kad u mestu radi kao posrednik ili predstavnik ogranka takođe priznate radnje od vrednosti, ako ima punu odgovornost u izvršnom pogledu u dotičnom posredništvu ili grani; i

odraslo muško lice dobrog karaktera i dobrog poslovnog ugleda, zauzeto makojim priznatim zanimanjem.

O d e l j . 3 . K l a s i f i k a c i j a .

a) Aktivni članovi ovog kluba treba da se klasifikuju u saglasnosti sa svojim dotičnim radnjama ili zanimanjima u kojima mora biti lično i aktivno zauzet u teritorijalnm granicama kluba.

b) Klasifikacija svakog aktivnog člana treba da odgovara glavnoj i priznatoj delatnosti radnje, društva ili ustanove, u kojoj je zaposlen, ili, ako je nezavisno zauzet u jednoj radnji ili zanimanju, onda njegova klasifikacija mora odgovarati delanju njegove glavne priznate radnje ili zanimanja.

O d e l j . 4 . O g r a n i č e n j a .

Aktivno članstvo sastoji se samo iz po 1 čoveka iz svake klasifikacije radnji ili zanimanja, izuzev klasifikacije za novine (listove) i klasifikacije za dopunske članove (zamenike), kako je to tamo, docnije, predviđeno.

O d e l j . 5 . D o p u n s k i a k t i v n i č l a n (z a m e n i k) .

Svaki aktivni član kluba može da predloži i klub može da izabere u aktivno članstvo jednoga zamenika iz grupe ili zavoda sa kojim je predlagač u vezi, čija klasifikacija mora biti ista kao i predlagača. Iste kvalifikacije, koje se traže za aktivno članstvo, mora ispunjavati i član zamenik. Po svršetku članstva predlagača, završava se i članstvo zamenika. Ako se čovek, koji je bio zamenik u aktivnome članstvu odmah izabere u aktivno članstvo kluba, od njega se neće tražiti da i po drugi put plati upisninu.

O d e l j . 6 . K l a s i f i k a c i j a z a n o v i n a r e .

Prestavnici više novina, koje izlaze u granicama teritorije kluba, mogu biti izabrani u aktivno članstvo sa istom klasifikacijom, pod uslovom da ispunjavaju ostale kvalifikacije za aktivno članstvo.

O d e l j . 7 . P r e s t a v n i c i j a v n e s l u Ź b e .

Ličnosti koje se biraju ili postavljaju na položaj javne službe samo za jedno izvesno vreme, ne mogu biti birani za aktivno članstvo kluba pod klasifikacijom naziva te službe. Ovo se ne odnosi na ličnosti koje zauzimaju položaj ili službu u školama, univerzitetima i drugim ustanovama za nastavu.

O d e l j . 8 . R a d i j e i z m e s t a k l u b a .

Ni jedan čovek zauzet kao predstavnik ili posrednik nekoga koncerna sa strane, ne može biti izabran u aktivno članstvo, ako se može naći drugi, podesan, čije je glavno mesto radnje na teritoriji toga kluba.

O d e l j . 9 . P o č a s n o č l a n s t v o .

a) K v a l i f i k a c i j e . Čovek sa najmanje 21 god. starosti, koji se je odlikovao u jednoj važnoj službi u služenju rotarskih ideala i koji stanuje u granicama teritorije kluba ili koji je konačno istoj priključen, može biti izabran u počasno članstvo kluba.

b) U s l o v i : Počasni članovi oslobađaju se plaćanja upisnine, nemaju prava glasa, i ne mogu biti izabrani ni na koji položaj u klubu; ne mogu se smatrati kao prestavnici ma koje radnje ili profesionalne

klasifikacije, ali imaju pravo da prisustvuju svima sastancima i uživaju sve ostale privilegije kluba.

Odelj. 10. Članstvo »bivša služba« (Past service).

a) Kvalifikacije. Aktivni član, koji ne može biti biran u aktivno članstvo zbog svog povlačenja iz aktivne službe ili iz profesionalnoga života, može, na preporuku Upravnog odbora, biti izabran u članstvo »bivša služba« (Past service), s pretpostavkom, da je pripadao aktivnom članstvu u klubu 5 uzastopnih godina pre povlačenja.

b) Uслови: Član »bivša služba« ima sva prava, privilegije i odgovornosti aktivnog člana izuzev, što se ne može smatrati kao da on predstavlja neku radnju ili profesionalnu klasifikaciju.

U gornjem izlaganju iznesene su odredbe čl. III. Ustava o klasifikaciji u Rotarstvu, a sada donášamo doslovno prevedeni:

NACRT O KLASIFIKACIJI (OUTLINE OF CLASSIFICATIONS)

prerađen — revised 1929.

Uvod — introduction.

Jedan Rotary Club, treba da ima u svome članstvu po jednoga prestavnika svake priznate delatnosti: radnje ili zanimanja ili ustanova dotične zajednice u koliko je to moguće postići u saglasnosti sa načelima, izloženim u čl. III osnovnog ustava kluba, a to su:

Ograničenja: Aktivno članstvo treba da se sastoji iz pojednoga čoveka iz svake klasifikacije radnje ili zanimanja, izuzimajući klasifikaciju za novinare i izuzimajući jednoga predviđenog već dopunskog aktivnog člana, kako je dole niže predviđeno (odjeljak 4).

Dopunski aktivni član: Svaki aktivni član svoga kluba može predložiti i klub može izabrati za aktivno članstvo jednoga dopunskoga čoveka iz grupe ili ustanove iz koje je i predlagač i čija klasifikacija treba da je ista, koja je i predlagačeva. Kvalifikacije takvog dopunskoga člana moraju biti iste koje se traže i za aktivno članstvo. Sa prestankom članstva predlagača, prestaje i članstvo dopunskog člana. Ako je čovek, koji je imao takvo dopunsko aktivno članstvo, odmah zatim ponovo izabran za aktivno članstvo u svome klubu, od njega se neće tražiti plaćanje druge upisnine za prijem (odjeljak 5).

Ovaj plan članstva ima u vidu, da u krajnjoj liniji u klubu treba da ima po jednoga uglednoga prestavnika (ili možda, po jednoga aktivnoga i jednoga dopunskoga prestavnika) iz svake priznate radnje ili zanimanja ili ustanove (svake grane službe društvu) aktivne u zajednici.

Tako je stvorena jedna grupa radnji i zanimanja, verni predstavnik zajednice, ali ne tako velika, da bi bila glomazna, i u kojoj svaki član može slobodno diskutovati o posebnoj delatnosti, koju on predstavlja. Takva sloboda diskusije jeste ono što je najvažnije za ostvarenje dela, radi koga je klub i organizovan.

Da bi se vaspostavio koristan dodir između svake delatnosti radnje, zanimanja ili ustanova, klub mora najpre da prouči ili popiše radnje trgovinske, industrijske, razna zanimanja i institucije dotične zajednice, i da utvrdi one delatnosti, koje su ili koje mogu biti u toku nekoliko godina dostojne, da ih klub primi kao služenja društvu.

Klasifikacije.

Izvesni nazivi (termini) odabrani zbog njihove kratkoće i opisnosti upotrebljavaju se u Rotarstvu, da označe ove priznate delatnosti i nazivaju se klasifikacijom. Klasifikacija se smatra kao da je POZAJMLJENA svakom aktivnom članu, i njegovom aktivnom dopunskom članu.

Ustav kluba (čl. III, odeljak 3) predviđa da:

a) Aktivni članovi ovoga kluba treba da se klasifikuju u saglasnosti sa svojim dotičnim radnjama ili zanimanjima u kojima mora biti lično i aktivno zauzet u teritorijalnim granicama kluba.

b) Klasifikacija svakog aktivnog člana treba da odgovara glavnoj i priznatoj delatnosti radnje, društva ili ustanove, u kojoj je zaposlen, ili, ako je nezavisno zauzet u jednoj radnji ili zanimanju, onda njegova klasifikacija mora odgovarati delanju njegove priznate radnje ili zanimanja.

Najveći broj Rotary Clubova vodi liste o ispunjenim i neispunjenim klasifikacijama. Takva lista naziva se, Spisak klasifikacija (Roster).

Glavna delatnost ili služba društvu makoje radnje (firme) ili grupe (koncerna) u svrhe rotarske klasifikacije, jeste poslovanje te firme ili koncerna.

Nacrt o klasifikaciji — The Outline of Classifications.

Da bi se jasnije utvrdio rotarski princip o članstvu, koji je ograničen klasifikacijom, kao jedna potreba za naučni i poslovni razvoj svakoga Rotary Cluba, i da bi se Rotarskom klubu dao koristan vođa u utvrđivanju svog spiska klasifikacija spremljen je jedan nacrt o klasifikaciji.

U njemu su sve faze iz radnji, industrije, zanimanja i ustanova označene u vidu spiska kao MALE ili POJEDINAČNE klasifikacije, zatim su skupljene u grupe srodnih ili zajedničkih klasifikacija. (Kopije ovoga nacrtu šalju se besplatno svakome klubu.)

Velike i male klasifikacije.

Naslovna zaglavlja za gore pomenute grupe, kao naprimer »AGRICULTURE — POLJOPRIVREDA«, naziva se VELIKA klasifikacija.

Ispod svake VELIKE klasifikacije sabrane su razne delatnosti, koje su u izvesnim zajednicama (opštinama) odvojene, posebne, kao da nezavisno u svemu funkcionišu u dotičnoj radnji, zanimanju, ili ustanovi. Ovo se nazivaju MALE klasifikacije.

To su klasifikacije, koje se POZAJMLJUJU — DODELJUJU rotarima.

U izvesnim slučajevima radnja jednoga čoveka može biti tako isključiva ili jedna jedina u dotičnoj zajednici, da ona obuhvata sve delatnosti navedene pod jednom velikom klasifikacijom. Ma da može izgledati, da je za njega logična klasifikacija, VELIKA klasifikacija, ipak se preporučuje MALA klasifikacija, da bi se svaka klasifikacija, koja bi se mogla podvesti pod isto služenje (službu), pa ma gde da se nađe, mogla biti izražena u istoj terminologiji.

Naročito i jasno mora se razumeti, da se klasifikacije određuju radije prema aktivnosti ili službi zajednici nego li položajem dotične ličnosti. Drugim rečima, ako je jedan čovek predsednik neke banke, on se ne klasifikuje kao »Predsednik banke«, već pod klasifikacijom »Ban-

karstvo«. Ako je jedan čovek iz nekog zanimanja, ili advokat ili lekar, naprimer stalno zauzet oko jednoga klijenta, kao naprimer u nekoj korporaciji ili nekoj bolnici, Rotarstvo smatra, da klasifikacije te profesionalne ličnosti je klasifikacija, koju određuje služenje zajednici toga dotičnoga klijenta koji ga je angažovao. U takvom slučaju profesionalna ličnost u pogledu članstva smatra se, da potpada pod klasifikaciju koja je utvrđena za onu delatnost u kojoj je njegov klijent angažovan. Samo ako je jedna profesionalna služba namenjena javnoj potrebi može se delatnost profesionalne individue smatrati, kao delatnost za koju se profesionalna klasifikacija može utvrditi. Blagodareći brzom razvoju uvoznih i izvoznih poslovanja u izvesnim industrijama, čije radnje deistvuju kao veza između proizvođača i onoga koji vrši raspodelu ili veliko-pradavca u zemlji gde se roba troši, lični prestavnici firme koji su angažovani u vršenju takvih radnji, ima se smatrati, da se mogu birati u članstvo rotara pod VELIKOM klasifikacijom koja obuhvata njihova posebna poslovanja.

Nacrt o klasifikaciji obuhvata sve klasifikacije, koje se u normalnim prilikama smatraju kao potrebne za obrazovanje jednoga Rotary Cluba. Postojanje MALE klasifikacije, u ovome nacrtu, ne treba to bezuslovno da znači, da baš ta delatnost mora biti i predstavljena u klubu i ispunjena, ako možda ta delatnost i ne postoji u nekoj zajednici u kojoj klub postoji. S druge strane, postoje izvesne delatnosti, koje sada postoje u nekim zajednicama (opštinama), ali koje se ne nalaze u nacrtu za klasifikacije. Gde god postoji jedna takva posebna ili nezavisna delatnost, radnja, zanimanja ili ustanova, ona može poslužiti kao osnovica, da Rotary Club ustanovi klasifikaciju koja se ne nalazi u nacrtu.

Ništa se u ovom nacrtu za klasifikaciju ne može protumačiti kao preporuka, da jedan Rotary Club prizna za klasifikaciju neku radnju, zanimanje ili ustanovu koja je Zakonom zabranjena u granicama teritorije, u kojoj postoji klub.

Raspodela industrije: Najveći broj industrija može se podeliti u tri grupe, svaka od njih obrazujući jednu fazu posebne radnje od druge dve:
izrada — manufacturing,
prodaja na veliko — distributing,
prodaja na malo — retailing.

Sve tri faze ma koje industrije mogu biti predstavljene i u Rotary Clubu.

Velikoprodaja: Radi jednostavnosti i jednoobraznosti reč »velikoprodaja« upotrebljena je svuda u klasifikaciji da bi označila ma koju ili sve od sledećih trgovinskih funkcija: prodaju na veliko, sitne poslove, posredničke poslove, uvoz i izvoz.

Dobrom ocenom odbora za klasifikacije svaki klub može sam opredeliti kada se sa nekom od ovih reči, treba da zameni izraz »klasifikacija«.

Terminologija: Izrazi upotrebljeni u ovom nacrtu da pokazuju delatnosti, radnji, zanimanja i ustanova, jesu osnovni nazivi klasifikacije. Oni, kao takvi nisu proizvoljno utvrđeni. Praksa Rotarstva razvila ih je. Ako izgleda, što se istih tiče, da u njima preovlađuje uticaj radnji, koje se obavljaju u Severnoj Americi ponaosob, to je stoga, što je materijal, koji je izdavač obrađivao, bio poglavito uzet iz spiska klasifikacija

severo-američkih Rotary Clubova. Od kako je objavljeno originalno izdanje, izrazi u nacrtu klasifikacija postupno su sve više i više bili internacionalizirani. Svaki izraz može se promeniti (modifikovati) ili prevesti tako, da odgovara onoj potrebi, koju zahtevaju posebni krajevi.

Preporuke.

Uvažavajući osnovna načela rotarstva o članstvu, ograničeni klasifikacijama, upravni odbor Rotary International preporučuje:

a) da nacrt klasifikacija kako je sada dopunjen i koji može biti s vremena na vreme dopunjen i revidiran, primi svaki Rotary Club kao osnovicu za utvrđivanje spiska klasifikacija (Roster) članova kluba i da se posle utvrđuju klasifikacije članova novih klubova i, na posletku, da se pripreme klasifikacije članova postojećih klubova, ukoliko je to moguće i na takav način, koji će najbolje služiti svrsi i duhu o članstvu u Rotary Clubovima, ograničenim klasifikacijama, kako je to rečeno u ustavu kluba i nacrtu o klasifikacijama;

b) da svaki Rotary Club, preko svoga odbora za klasifikacije, napravi pregled klasifikacija svoje zajednice (opštine), i iz iste izvuče i sastavi spisak potpunjenih i nepopunjenih klasifikacija, upotrebljavajući pri tom izraze koji označuju svaku klasifikaciju, kako je to činjeno u Rotarskom nacrtu za klasifikacije ili kako to kratko i jasno pokazuje delatnost ili javna služba kojoj je određena odgovarajuća klasifikacija, a zatim da grupiše ove klasifikacije pod VELIKU klasifikaciju u smislu odredaba nacrta o klasifikacijama;

c) da svaki Rotary Club usvoji kao konačna pravila:

1) Da broj aktivnih članova, uključujući tu i dopunske aktivne članove, primljene pod posebnim MALIM klasifikacijama, koje potpadaju pod ma koju VELIKU klasifikaciju, ne treba da pređe 10% od ukupnog broja aktivnih i dopunskih članova u klubu.

2) Da se u starijim klubovima, gde postojeće MALE klasifikacije pod ma kojom VELIKOM klasifikacijom, sada prelaze 10% od ukupnog broja aktivnih i dopunskih aktivnih članova kluba, mora učiniti jedan napor da se poveća broj aktivnih i dopunskih aktivnih članova pod ostalim VELIKIM klasifikacijama, a u protivnom da se stara da se taj procentni višak svodi samo, i onda, kada se članstvo takvih klasifikacija završava;

d) da svaki Rotary Club usvoji kao konačno pravilo, da broj aktivnih i dopunskih aktivnih članova u klubu, koji proizlazi iz sopstvene delatnosti ili upravljane od istog korporativnog tela, ili drugog sa pravom sopstvenosti, ne prelazi 10% od ukupnog broja članstva kluba;

e) da svaki Rotary Club ima na umu, da jedna ličnost, da bi mogla biti izabrana u članstvo kluba, mora biti posvećena bar najmanje za 60% u životu njegove dotične trgovinske, industrijske delatnosti, ili u zanimanju ili ustanovi (radnji, zanimanju, zanatu, koncernu ili fabrici), koju njegova klasifikacija opisuje, i, da od nje živi;

f) da se pri organizovanju novoga kluba sve tri od gore pomenute preporuke vrlo pažljivo primenjuju, izuzev da pri organizovanju jednoga novoga kluba sa manje od 30 članova kluba, da osnivačka (čarter) lista članstva može da obuhvata toliko puta po tri, različitih malih klasifikacija podpadajućih pod ma koju VELIKU klasifikaciju, imajući na umu, da



samo kada klub naraste do članstva od 40 ili više njih, može biti dopušten u klub i četvrti član jedne posebne MALE klasifikacije pod tom VELIKOM klasifikacijom.

Tumačenja i objašnjenja.

Da bi se objasnile i protumačile reči: »radnja«, »zanimanje«, »grupa« i »fabrika« (zavod), koje se upotrebljavaju u Ustavu i Pravilima Rotary International i u osnovnom Ustavu kluba, Upravni odbor Rotary International daje sledeće tumačenje:

Pri utvrđivanju svojeg spiska klasifikacija Rotary Club može podrazumevati kao jednu »radnju«, jedno »zanimanje«, jednu »zaposlenost«, jedan »koncern«, ili jednu »fabriku« (»Etablissements«):

- a) ma koju trgovinsku delatnost,
- b) ma koju industrijsku delatnost,
- c) ma koju delatnost u zanimanju,

d) ma koju delatnost u nekoj ustanovi, no dovoljno nezavisnu tako, da uopšte ona odredi njegovu sopstvenu upravnu i izvršnu odgovornost ma da finansijska kontrola i stvarno upravljanje finansijskom politikom dveju ili više takvih delatnosti mogu pravno pripadati jednome telu ili ličnosti, uvek pretpostavljajući da jedna takva delatnost mora sama sobom predstavljati jednu potpunu korist, koja služi publici.

Preporuka, da više nego 10% od ukupnog broja aktivnih i dopunskih aktivnih članova jednoga kluba ne može dolaziti iz radnji ili zanimanja ili ustanova koje su pod ma kojom VELIKOM klasifikacijom, donešena je da obezbedi održavanje dobre uravnoteženosti kluba, u kome ni jedna od grupa iz radnji ili zanimanja ili ustanova, ne može preovlađivati.

Pri organizovanju jednog Rotary Cluba vrlo je važno, da se ima raznovrsno članstvo i s toga, u vreme organizovanja, želeći je, da se ne ispunjava više od samo po jedan član iz MALE klasifikacije pod svakom VELIKOM klasifikacijom. Ipak, okolnosti mogu zahtevati, da se ispune dve ili možda tri (ali ne prelaziti preko tri), pojedine MALE klasifikacije pod jednom VELIKOM klasifikacijom. Primera radi, pretpostavimo, da jedan novi Rotary Club ima 22 člana u svojoj charter listi članova. Pretpostavimo, da tri od ovih moraju biti članovi sa klasifikacijom, koja potpada pod VELIKU klasifikaciju INDUSTRIJA od DRVA. To se može dozvoliti, ali klub ne može uvesti u članstvo još jednoga drugoga čoveka, čija radnja potpada pod ovu Veliku klasifikaciju »INDUSTRIJA OD DRVETA«, dok tu ne bude najmanje 40 članova u klubu.

PREGLED KLASIFIKACIJA

Kako se utvrđuje i upotrebljava lista ispunjenih i neispunjenih klasifikacija.

JEDAN NAUČNO SPREMLJEN SPISAK KLASIFIKACIJA KLUBA (neke ispunjene neke neispunjene), jeste logična osnovica za porast kluba. Ona osposobljava klub da dođe u potpun dodir sa poslovima svoje zajednice, a da se ne uvuče u zamršene probleme o klasifikaciji i članstvu. Takva lista može se utvrditi jedino ako se napravi jedan pregled svih klasifikacija zajednice u kojoj klub postoji, jer lista mora biti sadržaj (index) delatnosti radnji i zanimanja, koje se nalaze u teritorijalnim granicama kluba.

Ukratko jedna lista ispunjenih i neispunjenih klasifikacija za klub izrađuje se ovako:

1) upisujući sva ona razna preduzeća od vrednosti, koja su (ili će biti u roku od 10 godina ili nešto tako) od dovoljne važnosti, koje bi klub mogao kao takve uvažiti;

2) sređujući ova preduzeća u grupe sličnih i srodnijih radnji ili službi (services); (Ove grupe odgovaraju »Velikim klasifikacijama«, rotarskog nacrtu ovih klasifikacija.)

3) utvrđujući pod svakom grupom klasifikacije, one koje potpadaju pod istu vrstu radnji upisanih u tu grupu; (Ove klasifikacije treba da odgovaraju MALIM klasifikacijama ovoga nacrtu.)

4) i, naposljetku, utvrđujući jasno i tačno obim svake klasifikacije tako određene, tako, da ne može ni u koje vreme i ni u kom slučaju biti pitanje što se tiče polja aktivnosti koja potpada pod svaku klasifikaciju u ovoj listi.

Po stvarnju spiska klasifikacija (roster) kao što je napred kratko naznačeno, sadašnje članstvo kluba može biti saobraženo novoj listi. Klub će tako imati svoj proučen spremljen spisak popunjenih i neispunjenih klasifikacija, na kojima počiva njegovo članstvo. Ovaj spisak, s vremena na vreme, trebaće da se ispravlja, tako, da u svako doba tačno odgovara stanju delatnosti zajednice. Iz ovoga razloga spisak bi trebalo da je jedna naročita briga i odgovornost klupskog odbora za klasifikacije, čiji lični sastav, preporučuje se, trebalo bi da je raznovrstan ali da se sasvim ne menja za vreme klupske godine.

POPUNJAVANJE KLASIFIKACIJA

Treba da je pravilo kluba da potstiče i da uočava podesne ljude radi ispunjavanja praznih klasifikacija, ali ipak postupno i lagano, kako se to bude želelo. Ako ovo može biti proglašeno kao jedno pravilo kluba, tako da ono postane jedna navika, jedna utvrđena procedura, onda će u stvari mnogo biti pomoženo.

Logična procedura za primanje jedoga novoga člana je sledeća:

1) Odrediti koja vrsta radnji trebalo bi ponajpre da je predstavljena u klubu, t. j. koja bi klasifikacija trebalo da je najpre ispunjena.

2) Odrediti koji koncern (grupa) u toj vrsti radnji je najugledniji i održava najveći poslovni standard.

3) Izabrati iz toga koncerna izvršioca koji najbolje ispunjava klasifikaciju za Rotarsko članstvo.

Ako je neka ličnost predložena za članstvo, kako to proizilazi iz napred navedena tri postupka, prvo pitanje koje se postavlja jeste: »da li je utvrđena klasifikacija koja obuhvata njegovu vrstu radnje otvorena?« Ako je odgovor »Ne«, predlog se odbacuje bez daljih istraživanja ili idiskusije; ako je odgovor »Jes«, predlog je primljen i upućuje se utvrđenim kanalima.

PODROBNA PROCEDURA

Sledeća procedura preporučuje se svima klubovima za izradu pregleda klasifikacija i sastav jedne liste ispunjenih i neispunjenih klasifi-

kacija. Ova procedura pojedinačno navodi postupnost, kako je to gore naznačeno.

1) Proučiti trgovinu i industriju zajednice dotičnog mesta i uvesti u spisak sve delatnosti radnji i zanimanja od vrednosti, koji se nalaze u granicama teritorije kluba i koja su od relativno dovoljnog značaja, da zaslužuju da ih klub uzme u obzir.

2) Napraviti jedan ozbiljan proračun o verovatnom mogućem porastu radnji zajednice (mesta) i dodati spisku one dopunske delatnosti, za koje se s razlogom može pretpostaviti da će se razviti u toku sledećih 10 godina do stepena, da zaslužuju da ih klub uzme u obzir.

3) Napraviti jedan poseban list hartije za svaku VELIKU klasifikaciju (vidi rotarski nacrt o klasifikacijama za potpune spiskove o utvrđenim i priznatim VELIKIM klasifikacijama) predstavljenu u trgovini i industriji zajednice (opštine). Zatim uraditi kako je to navedeno napred pod 1) i 2), tako, da kada je ovo učinjeno ovi posebni listovi za svaku VELIKU klasifikaciju, sadrže spisak svih preduzeća od vrednosti u zajednici (koja su ili koja će biti u toku od 10 godina priznata od kluba da su od vrednosti) koja potpadaju u grupu industrije ili ustanova (servica) i dolaze pod VELIKU klasifikaciju.

4) Obazrivo promotriti relativni uticaj i značaj svih ovih grupa delatnosti (VELIKA klasifikacija grupa), u zajednici. Ne može se pri ovome odmeravanju i poređenju radnji postaviti nikakvo kruto ni nerastegljivo pravilo. Uopšte, ipak za osnovicu se uzima broj građana koji su neposredno zavisni od svake grupe radnji, ili od broja koji je dostigla jedna grupa profesionalnih radnji. Odgovor na pitanje »Šta doprinosi ova industrija ili grupa radnji za izgrađivanje zajednice« pružiće skoro uvek najbolju meru o relativnoj važnosti te grupe u zajednici.

Ovo će pomoći da se obezbedi dobro uravnoteženo članstvo i učiniti da klub predstavlja vernu prosečnost profesionalnog života i radnji dotične zajednice.

5) Neki Rotary Clubovi napravili su iscrpnu analizu o životu radnosti svojih zajednica, dajući proizvoljnu brojnu vrednost svake klasifikacije, naznačujući i njihov relativni značaj u zajednici. Klupski odbori za klasifikaciju mogu dobiti detaljne podatke od internacionalnog sekretarijata, da bi se obezbedila dobra uravnoteženost članstva, NI U KOM SLUČAJU ne treba da predstavništvo pod ma kojom VELIKOM klasifikacijom pređe 10% od ukupnog broja članstva u klubu.

6) Najveći mogući obim jednoga Rotary Cluba automatski je utvrđen brojem posebnih i podesnih klasifikacija na teritorijalnoj granici toga kluba.

7) Sledeći pak korak, koji treba učiniti izvanredno je važan. Opisati obim svake MALE klasifikacije tako, da tu ne može biti nikakvog pitanja u svesti ma koga člana kluba, odnosno tačnoga polja delatnosti, koja potpada pod svaku MALU klasifikaciju, utvrđenu spiskom klasifikacija (Roster).

8) Pošto se utvrdi potpuna lista svih MALIH klasifikacija, tako da je svaka tačno definisana, odbor je za klasifikaciju onda u položaju da dotadanje članstvo prevede u novi spisak klasifikacija. Ova procedura

može vrlo verovatno, da dovede dotle da se desi da u novi spisak klasifikacija dva člana potpadnu pod istu klasifikaciju. Ovo je pre jedna dobit nego li jedna teškoća, jer onda je potpuno očividno svima članovima da ako jedan od njih dvaju otpadne iz članstva iz ma kog razloga, onda njegovo se mesto neće popunjavati, jer klasifikacija koju je on držao već je popunjena. Pošto se unese sadanje članstvo u novo obrazovani spisak klasifikacija, klub će onda imati svoj spisak klasifikacija sa ISPUNJENIM i NEISPUNJENIM klasifikacijama.

Dati svakome članu kopiju spiska ispunjenih i neispunjenih klasifikacija, obeleživši naročito definiciju njegove posebne klasifikacije. Ovo će učiniti, da svaki član prizna značaj spiska klasifikacije i da ozbiljno razmisli o njegovoj primljenoj odgovornosti kada je prihvatio klasifikaciju, koja mu je POZAJMLJENA. Ovo priznanje, sa poznavanjem procedure o predlaganju i izboru članova, mnogo će doprineti da se izbegnu nepotrebne radnje i izvrđavanja u spisku ispunjenih klasifikacija.

Obezbediti postavljanje jednoga stalnog i nezavisnog odbora za klasifikaciju, koji će se brinuti o spisku za klasifikaciju i primiti odgovornost da uvodi dopune ili izmene kako to zahtevaju vreme i promenjeni uslovi; drugim rečima, imati u svojim rukama porast i razvoj kluba. Veoma je poželjno, da se ovaj odbor tako podesi, da se njegov lični sastav nikada ne menja ceo u isto vreme.

Naposletku, Uprava Rotary Internationala izjavljuje i svoju želju, koja glasi: »Kad Vaš spisak klasifikacija bude potpun, ne zaboravite da jednu njegovu kopiju pošaljete Sekretarijatu Rotary International« — tako veli »Nacrt Klasifikacija«.

A sada da damo i nekolike opaske o karakteristikama našega kluba u pogledu sadanjeg članstva zastupljenog u klasifikacijama, koje su se neopaženo pojavile u toku dosadanjeg njegovog života. Ovo će korisno poslužiti, pre svega pretresu podnetog projekta spiska klasifikacija, a zatim poslužiti i radu oko prilagođavanja sadanjeg stanja novom stanju, posle usvajanja nacrtu klasifikacija u svrhu uravnoteženja između pojedinih velikih klasifikacija.

1) Pre svega zapaža se da kod nas preovlađuje uvođenje u klub iz redova intelektualaca, t. j. prestavnika izvesnih državnih i privatno-pravnih ustanova, dok je u zemlji rođenja Rotarstva, u S. A. D., obrnut slučaj, t. j. preovlađuje uvođenje u klub prestavnika iz poslovnog sveta. Uostalom ova pojava opšta je, i u svima evropskim zemljama.

2) U našem klubu nema nijednog prestavnika iz reda zanatlija, dakle iz reda koji je kod nas vrlo moćan i u poslovnoj zajednici Beograda ima znatnu ulogu, pa ni iz reda radnika.

3) Ako članstvo našeg kluba podelimo uglavnom u ove četiri poslovne grupe: prestavnike ustanova državnih i javno pravnih, industrije, trgovine i radnji (preduzeća), onda, od 55 članova kluba, koliko ih ima sada, ima prestavnika iz: ustanova 32, t. j. 58.20 %; industrije 5, t. j. 9.10 %; trgovine 4, t. j. 7.20 %; preduzeća-radnji 14, t. j. 25.50 %, zanatlija —, t. j. 0.00 %; radnika —, t. j. 0.00 %.

4) U navedenom brojnom stanju kluba po grupama zanimanja ima priličan broj članova, koji više ne učestvuju aktivno u radu svoje poslovne klasifikacije. Tako, njih je u grupi: ustanova 11 od 32, t. j. preko 33 %; preduzeća 3 od 14, t. j. preko 25 %.

5) Pa i od ovih 14 članova, što iznosi nešto više od 25% članstva, koji nisu njegovi aktivni članovi, jer nisu aktivno uposleni u svojoj klasifikaciji, više je njih, koji ne ispunjavaju čl. III odel. 10 Ustava Rotary International, da bi mogli biti »past service« članovi, t. j. ili nemaju uzastopnih pet godina aktivnog članstva, ili, ako ih imaju, onda nisu izvršene formalnosti uprave kluba, t. j. nisu donete odluke da se biraju za past service, već se članstvo produžuje prećutno.

6) Postoji nesrazmera i u brojnom stanju članova između nekih velikih klasifikacija u odnosu na celokupno članstvo, što je protivno tač. C. pod 1., »preporuka« o sastavu spiska klasifikacija. T. j. pod jednom velikom klasifikacijom ima više od 10% malih klasifikacija od ukupnog zastupljenog broja aktivnih i dopunskih članova u klubu. Tako, velika klasifikacija »Finansije«, ima 9 t. j. 17% svojih prestavnika u klubu.

7) Postoje i dopunjujući članovi, čiji bi položaj trebalo dovesti u sklad sa propisima, posle istupanja aktivnog člana iz kluba.

8) Posećivanje (frekvencija) kluba ulazi u predmet »frekvencije«, o kome je predsedništvo već obavешteno i ne ulazi u okvir ovoga izlaganja.

Iz posmatranja našeg kluba u ogledalu osnovnih rotarskih ustavnih načela i propisa o klasifikaciji, iznetih u dva ranija predavanja (vidi pod I. i II.) s jedne, i stanja stvarnih činjenica iznetih ovde pod III., s druge strane, izlazi:

1) Da ne postoji potrebna uravnoteženost i srazmernost u predstavništvu kluba po poslovnim grupama (tač. 2 i 3 pod III.). Jer, dok rotarstvo u osnovi ima za svrhu, da preko svojih članova aktivno uposlenih u stvarnom, praktičnom radu na terenu, u građanstvu, t. j. preko poslovnih ljudi utiče na poboljšanje etike poslovanja, pa i etike dotičnih sredina, naš klub nema nijednog zanatlije, a kamo li iz radništva, a ima preko 60% prestavnika ustanova državnih i javno-pravnih.

2) Klub se ne pridržava striktno rotarskih načela i propisa. Nesumnjivo je, da se ovim dodiruju i vrlo osetljiva pitanja. Ali, nesumnjivo je i to, da se jednom treba prilagoditi i rotarskim načelima, razume se, uz svu potrebnu postupnost, pažnju i obazrivost.

3) Nameće se, prema iznetom, potreba:

a) Sadanje stanje kluba dovesti u sklad sa načelima Ustava R. I. i sa propisima o klasifikaciji;

b) Nstojati, da se buduće klasifikacije popunjavaju, vodeći računa o napred iznetim činjenicama s jedne, i o uspešnijem poslovnom predstavništvu u klubu, s druge strane, pa i o njegovom razvoju;

c) Radi postignuća prednjega pod a) i b), Upravi kluba korisno će poslužiti podneti nacrt klasifikacija;

d) Sam bi postupak i red u izvođenju bio sledeći:

Inicijativa za uvođenje novih članova u klub treba i mora ubuduće ostati u rukama Uprave ne isključujući ni potstrek pojedinih članova kluba. Toga radi Uprava (Odbor za klasifikacije), imajući u vidu prednje pod a), b) i c), povremeno unapred utvrđuje željeni broj klasifikacija, koje želi da popuni. Njih saopštava članovima kluba usmeno prilikom prvog mesnog sastanka i poziva članove da razmisle o podesnim kandidatima za iste i da u ostavljenom roku saopšte predsedniku kluba imena, zanimanja i bliže podatke o njima. Predsednik kluba sve podatke dostavlja odboru za klasifikacije, koji proverava, da li doista prijavljeni

kandidati ispunjavaju sve uslove za predložene klasifikacije, pa ih, uz svoje mišljenje vraća Pretsedniku, a ovaj odboru za članstvo, koji uzima u razmatranje sve predloge za članstvo sa lične strane i posebno ispita karakter, poslovanje, socijalni položaj, položaj u zajednici kao i da li su predloženi kandidati podesni za izbor, i o rezultatu diskusije o svemu tome podnosi izveštaj Upravnom odboru (čl. VIII., tač. a i b Ustava). Predmet ide dalje po utvrđenom redu kluba.

Ovim bi se izbegla i pokazana nelagodnost da se na dohvat i inicijativom pojedinaca, najpre predlažu kandidati, pa tek posle da se za njih traže podesne klasifikacije, ma da su pojedinci pored sve dobronamernosti ipak manje upoznati sa potrebama kluba i prioritetom pojedinih klasifikacija. Ovim bi se izbegla i brojna preterivanja malih klasifikacija u pojedinim velikim klasifikacijama u odnosu na ukupnu brojnost članstva.



ŠTA MOGU DOPRINETI ROTARI ZA OZDRAVLJENJE LJUDSKE ZAJEDNICE

Dr. Miša Matić, Rotary klub Petrovgrad

Čim se stavi ovako pitanje znači, da je ljudska zajednica zaista nezdrava. A kada je to tako onda treba i mi rotari da učinimo sve, što naše sile dopuštaju, da doprinesemo ozdravljenju ljudske zajednice.

Prvo da iznesemo dokaze, da je ljudska zajednica zaista nezdrava i onda da tražimo lek, a u ovom slučaju pozivamo se mi rotari da odigramo ulogu lekara, lekarskih pomoćnika i bolničara.

Ja ću kao lekar pokušati da na svoj uobičajeni lekarski način rešavam i po mogućstvu rešim ovaj problem bar u principu. Ovo pitanje nije jednostavno, nego je vrlo komplikovano i svaki brat i naše zajednice i zajednice svijuju rotara imaće velikog napora i posla, da sa svoga gledišta odnosno sa raznih gledišta ovo pitanje reši. No neće moći samo rotari taj problem da reše nego će to morati da rešavaju i reše svi dobronamerni ljudi i organizacije celoga sveta.

Rekao sam da ću ja postupiti kao lekar pri rešavanju ovog problema, jer ja tako već 33 godine od kako sam lekar radim i to je pored moje lične prakse i put i način, kojim mi lekari idemo još od hipokratesa — a to će reći da sastavimo istoriju bolesti sa svima svojim glavama kao: 1) anamnezom, 2) St. pr. tj. sadašnjim stanjem, gde se moraju izneti svi simptomi oboljenja, 3) dijagnozom, 4) prognozom i 5) terapijom — koju ima mi rotari da pokušamo da damo.

A n a m n e z a oboljenja ljudske zajednice može se napisati onda, ako se zna istorija sveta, ako se poznaje duhovni i duševni život čoveka. Poznavati istoriju sveta je jedna ogromna studija. Možda biste mi mogli prigovoriti, što se laćam takvog velikog i zamašnog posla, da sa svojim znanjem istorije pokušavam da nađem momente, koji će mi poslužiti, da ih tačno upotrebim kao anamnezu. To je tačno, ali dopustite mi, draga

braćo, da budem malo i neskroman. Celog svog života sam pored svoje struke stalno čitao i listao istoriju sveta. Pročitao sam mnoge i mnoge monografije pojedinih naroda i država, pojedinih vladara, pojedinih pokreta. Pa i sada stoji istorija na mojem stolu i ja neprestano prelistavam. Ja se nisam zadovoljio sa onim rekurnim znanjem, što sam iz gimnazije poneo. Samo to je razlog što ću se poslužiti i istorijom rasne religije koja će nam takođe moći poslužiti kada budemo sastavljali anamnezu oboljenja ljudske zajednice. Pa i biblija nam govori u starom zavetu da je bolest ljudske zajednice počela od prvog čoveka i od prva dva brata Kaina i Abelja. Cela svetska literatura je puna anamnestičkih dokaza o oboljenju ljudske zajednice naime narodne pesme, ep Nibelunga, Odiseja ilijada i cela literatura starog, srednjeg i novog veka pa i literatura današnjice.

Svi filozofi osnivači vera, reformatori društva se trude, da kao lekari nađu takve sisteme i stvore takav poredak u svetu i među ljudima u ljudskoj zajednici da se otklone svi znaci bolesti i da se dođe do ozdravljenja ljudske zajednice. I ova naša rotarska organizacija je osnovana zato da doprinese ozdravljenju bolesne ljudske zajednice. A koliko je bolest te ljudske zajednice velika najbolji je dokaz, da su baš maloučni, kratkovidi, sebični i ograničeni ljudi tu našu organizaciju, koja za ljudsku zajednicu treba da pretstavlja lekare spasitelje, smatraju kao trovače, upropastitelje i neprijatelje svoga vlastitog naroda. Stoga će i naš rad biti vrlo težak i skopčan sa ogromnim preprekama i preponama, jer ćemo imati da se borimo sa velikim predrasudama ljudske zajednice i sa najvećom bolešću duševnom, a to je sa glupošću.

Jedan moj profesor na Univerzitetu je rekao: Ja se kao nastavnik već 30 godina borim sa raznim neprilikama i nedaćama kod poverene mi omladine i sve sam mogao da savladam i otklonim. Samo nisam mogao sa glupošću da se borim. Kod ljudi, koji nisu pristupačni razlozima, koji neznaju za logiku nepomažu nikakvi dokazi. Uzalud nam je slepom namigivati i pokazati mu dugine boje a gluhom svirati IX Beto-vensku simfoniju, on ništa ne vidi i ništa ne čuje. Njegov prozični radio aparat u njegovu mozgu nema ono mesto, koje treba da prima i tu ne pomaže ništa. No sva je sreća, što je manjina u ljudskom društvu takovih a najveći je broj ljudske zajednice sa zdravim logičkim rasuđivanjem i dobrim i smišljenim vaspitanjem se može preko omladine manje uticati na buduću ljudsku zajednicu.

Svi ratovi među narodima i državama. Svi građanski ratovi, sve klasne borbe, koje je istorija zabeležila i beleži, dokaz su nezdravog stanja ljudske zajednice. Glavni razlog tih večitih sukoba je oduvek bila nejednakost među ljudima u posedovanju sile i materijalnih sretstava. Ta velika nejednakost među ljudima, među narodima i među državama krije u sebi klicu sviju sudara i sviju sukoba. Sama priroda nam na svakom koraku dokazuje, da je opšta težnja u prirodi da se izvrši pitetska nivelacija pa tako mora biti i u ljudskom društvu i među narodima i državama. Ta se nivelacija mora izvršiti. Samo i tu nema razlike u mišljenju, da li da se to izvrši revolucijom ili evolucijom. Mi rotari moramo se truditi, da se taj proces izvrši evolucijom sa što manje potresa, sa što manje perturbacija i sa što manje žrtava.

Kakvo je sadašnje stanje ljudske zajednice. Na svima stranama vidimo nezadovoljstvo u svetu, nezadovoljstvo među narodima, među državama, nezadovoljstvo sa sadašnjim stanjem i u jednoj istoj državi, nezadovoljstvo u jednom istom narodu, nezadovoljstvo i aeraspoloženje među pojedinim staležima, odnosno odnos gospode prema seljacima, pa nezadovoljstvo među samim članovima istog staleža, nezadovoljstvo među radnicima itd. Velike, jake države hoće još više da se povećaju da pokore i podrže male države, da ih i geografski i etnografski progutaju i resorkuju. Velike države se bore o vlast nad svetom. U svima državama na svetu postoji nezadovoljstvo među građanima zbog ogromne razlike u posedovanju dobara. Dok jedne države imaju ogromna materijalna sredstva, dotle druge države životare i pate se. Dok jedni narodi plivaju u izobilju, dotle drugi, jedva mogu da nabave najnužnije za život, dok jedni članovi jedne države imaju da razbacuju, dotle drugi skapavaju od gladi. Obično se zbog ove velike nepravde navodi kao primer, da ni deca jednog istog oca nisu jednaka, koja su se rodila pod istim prilikama i uslovima i među njima ima ogromne razlike kao između neba i zemlje, kao između anđela i đavola i da te i take razlike mora uvek i da bude kao što je uvek i bilo. To je tačno, ali to nam ne daje pravo da skrstimo ruke i da pustimo da idu stvari svojim tokom. Da uzmemo samo koliko je ljudska zajednica do sada učinila za poboljšanje prilika u radničkom staležu. Još se sećamo onog vremena kada su radnici bili roboti bez prava i svesti o svojoj dužnosti pa su bili skoro ispod životinja domaćih pri upotrebi za rad. Kako su radnici stanovali, kako su se odevali, kako su se hranili, koliko su bili telesno iskorišćavani, kako su bili odbačeni u slučaju bolesti. A danas, i ako to još nije idealno, kako bi trebalo da bude. Imaju radnici svoje kuće ili svoje divne higijenske stanove. Danas se dobro i racionalno hrane i zbog prosvećenosti manje se truju alkoholom, dobro su odeveni i oni i njihova porodica, određeno vreme rade, a da im rad ne škodi i da ih pre vremena onesposobi za rad, a u slučaju bolesti su obezbeđeni — imaju lečenje, bolnice, kupatila, sanatorija. — To vam je, draga braćo, jedan klasičan primer poboljšanja života jedne klase, koja je to sebi izvojevala borbom, ali evolucijom. Iz ovih mojih navedenih reči se vidi gdje leži kriza sukoba, u čemu je nezadovoljstvo. Šta izaziva zavist i zbog čega nastaju sukobi. To je današnje stanje ljudskog društva, to je senka stanja među narodima i državama.

Dijagnoza je prema tome jasna. Ljudska zajednica je bolesna, ljudska zajednica je nezdrava. Organizacija ljudske zajednice ne funkcioniše po zakonima fiziologije, kako funkcioniše živi organizam. Ne funkcioniše velika zajednica ljudska kao neka dobra mašina. Pokvaren je mehanizam. Ne hvataju zupčasti točkovi jedan u drugi, kao što mi rotari želimo da hvataju. Znači treba taj organizam osposobiti fiziološki da dobro funkcioniše a mehanizam udesiti i namazati da dobro vrši svoj zadatak i da ne zapinje. Ko treba da da ozdravljenje ljudskoj zajednici, ko je pozvan da popravi i opravi taj veliki mehanizam. Ti lekari i ti mehaničari mogu biti samo slobodni ljudi dobroga glasa, mogu biti veliki rodoljubi i domoljubi, ali ne šoviniste, koji žele samo svom narodu dobro a nikog drugog ne uzimaju u obzir.

Jer baš u takom radu leži klica novih bolesti, leži varnica za stvaranje novih poljara. Ti lekari i mehaničari treba da budemo i mi rotari sa svima svojim organizacijama u celom svetu.

K a k v a j e p r o g n o z a. Za nas rotare je prognoza jasna. Ljudska zajednica mora ozdraviti, jer u svetu mora da razum, mora da pobedi duša i srce. Sila, gruba sila mora na kraju da podleigne. Naš narod kaže: »Svaka sila za vremena«, a naš veliki pesnik Njegoš u »Gorski Vijenac« kaže: »Kome pravda leži u topuzu, tragovi mu smrde nečovještvom«. Razume se da se to neće dogoditi sutra. Prozujale su hiljade godina ljudskog života i jedva se vidi, jedva se vidi poboljšanje i ozdravljenje ljudske zajednice, ali se ipak na tom polju i u tom pravcu ide napred. To je istiniti i nepobitni fakt.

T e r a p i j a. Kako da ljudsku zajednicu lečimo i izlečimo. Iz istorije znamo da su veliki umovi u razna vremena i u raznim delovima sveta, u raznim državama i narodima pokušavali da leče bolesnu ljudsku zajednicu. Neki su svoje lekove pokušavali da dadu čovečanstvu u plaštu božanstva. Uspeha je bilo, ali samo još daleko od toga, da možemo da nazremo približavanje ozdravljenju. Mislilo se, da je velika francuska revolucija pre 150 godina sa svojom parolom demokratije dala čovečanstvu siguran lek za ozdravljenje. Mislili su mudri ljudi da sloboda, jednakost i bratstvo leče sve nedaće, otklanjaju sve razlike među narodima, ljudima i državama, ali su se prevarili. Ne zato, što taj lek nije dobar nego zato, što su mnogi narodi od toga leka ili uzimali malo ili suviše pa im je mesto koristi doneo još i štete.

Moje je mišljenje da jednakost, sloboda i bratstvo mogu da izleče ljudsku obolelu zajednicu, ali se ova načela imaju sprovesti među sve slojeve društva — među sve narode i države. Taj se lek ima dobro dozirati pri primeni i nesme se zloupotrebljavati i mešati sa lažju, demagogijom, nepravdom, koterijom, strančarstvom i politikanstvom. Samo prava, čista demokratija primenjena u dobroj formi, na dobar način i u pravo vreme, može doprineti ozdravljenju ljudske zajednice. Čovečanstvo mora da stvori jedno novo društvo naroda koje će biti na čvrstim demokratskim temeljima, a koje će morati imati i silu i vlast i mogućnost eksekutive, da svoju volju i u delo sprovede, a da u korenu spreči svaku samovolju — svaku silu svakog naroda i države, koja se usprotivi, da se pokori volji društva naroda. Da završim ovo svoje izlaganje sa tvrdom verom u budućnost demokratije, da će sloboda, jednakost i bratstvo biti jedini mogući lek, da čovečanstvo preboli svoju bolest i da se potpuno izleči.

Petrovgrad, 8 maja 1940 god.

ODLIKOVANJE

Sušak. Milan Švrljuga honorarni konzul Kraljevine Rumunjske odlikovan je medaljom I. reda za trgovačke i industrijske zasluge.

PORIJEKLO, TEMELJI I ZNAČENJE VJERE U BOLJEG ČOVJEKA

Živko Vekarić, Rotary klub Dubrovnik

Kad je riječ o teškoćama današnjice, o bezizglednim situacijama u kojima se danas nalazi čovječanstvo, često se sa mnogo optimizam polažu nade u »novog čovjeka« koji bi imao da bude sinonim »boljeg čovjeka«, a koji bi imao da uvede novi red u odnosima među ljudima i narodima.

Prateći razvitak događaja i okolnosti koje ih uvjetuju, često nam se nameće pitanje: koliko ima temelja ta vjera u boljeg čovjeka i da li je motto: »novi čovjek — bolji čovjek«, koji je ujedno i nepisani program rotarskog pokreta, samo jedna lijepa i nedostiživa iluzija?

Ima mnogo pojava u našoj civilizaciji koje su po svojoj surovoj stvarnosti potpuno jasne i najpovršnijem posmatraču koji umije da razmišlja. Pitanje na pr. da li je razvoj koji je čovječanstvo prevalilo od kanibalskog kotla do teške avionske bombe, u suštini doista tako velik kao što je u formi, malo bi kojeg od takovih posmatrača stavilo u sumnji u pogledu odgovora.

Da li možda nemaju pravo oni koji misle, da bi današnjoj stvarnosti daleko bolje pristajao motto: »Novi čovjek — novi barbar«, naročito ako se uvaži da je veliki rat ostavio u čovjeku današnjice nešto od onog krvavog divljanja, nedostojno umnih bića poslije trijumfa ljudskog duha u devetnaestom vijeku?

Ali, radije se uvjerimo sami kako stoje stvari. Da li se igdje, kuda pogledamo danas po ovom našem sve tješnjem globusu, manifestuje postojanje novog čovjeka u smislu »bolji čovjek«? Ne bismo rekli da to postojanje dolazi do izražaja u odnosima između članova onih užih zajednica, okupljenih u posebne narode, ma koliko homogene bile. Ne vidimo odraz boljeg čovjeka ni u raznim djelima koja su ostvarili pojedini narodi poslije velikog rata. Uporedo sa svakodnevnim potrebama života, svaki je narod ostvario naime u svojoj sredini niz djela koja su imala da uredi odnose među pojedincima, među skupinama, ili sa drugim narodima, ali ćemo u svim tim djelima uzalud tražiti rezultate rada novog čovjeka, koji bi u isto vrijeme bio i bolji čovjek. Osvrnemo li se na veliki broj poslova koji se stalno svršavaju u svijetu — na političkom, ekonomskom, pa i kulturnom polju — možemo li i jedan od tih brojnih poslova označiti kao tvorevinu boljeg čovjeka?

Naprotiv, sve ono što je poslije rata stvoreno, sve ono što se pred našim očima danas stvara, nosi pečat starog čovjeka, onog čovjeka pred velikom evropskom katastrofom, čija djela svi jednodušno osuđuju, dakle onog čovjeka, za kojega danas mislimo da je bio gori od nas.

Kako dakle da objasnimo stalnu i upornu vjeru tolikih generacija, pa i ove naše, u novog čovjeka — boljeg čovjeka, u bratstvo naroda i opći mir?

Za vrijeme ratne katastrofe, čije posljedice i danas još teško osjećamo, najviše intelektualne i moralne svijesti užasavale su se pred tragedijama pojedinaca, naroda i cijele Evrope. Pod dojmom teških i

općih tragedija rodilo se vjerovanje u bezbroj iluzija koje su sve nago-
vješćivale bolje i vedrije dane za čovječanstvo. Istinski tragični čovjek
ratne katastrofe koji je na sve gledao sa užasom i bolju, razmišljajući
o onome što je vidio, iskreno je vjerovao u te iluzije, jer je neizbježno
morao vjerovati, kao što utopljenik vjeruje u spas i bolesnik u ozdrav-
ljenje. Bez toga vjerovanja i nade on ne bi mogao izdržati sve ono što
je izdržao. Vjerovao je i nadao se i samo na taj način mu je uspjelo
da se posve ne izbezumi u paklenskoj stvarnosti, u kojoj se nalazio.

Što se danas događa na svijetu? Zar i čovjek današnjice, kao onaj
iz velikog rata, ne uništava, odnosno biva uništavan? Na sve strane
vidimo svijesno obaranje bez ikakvih skrupula. Kako je to obaranje
materijalne prirode, mi ga jasno i potpuno vidimo: ljudski životi i
rezultati čovjekova rada propadaju u tren oka, nestaju kao u kakvom
silnom vihoru.

Neizmjerne praznine koje tim razaranjima nastaju oko čovjeka naših
dana, nema on čime da popuni. Po zakonima prirode koji veže i za
plinove i za tekućine i za žive stvorove, javlja se potreba za ravnotežom
— za kojom priroda uvijek stremi, ali je nikad konačno ne ostvaruje,
jer u njoj nema statike. — Pa čak ni onda, kada čovjek katastrofe nije
svijestan užasne praznine koja nastaje oko njega, ulazi on u takva
moralna stanja, koja traže da nečim popuni izgublenu ravnotežu. On
nesvijesno traži i mora naći nešto, čime bi nadoknadio ono što je porušio
oko sebe i u sebi.

Borba koja uništava toliko sakati njegovu radnu i moralnu snagu,
da čovjek katastrofe nalazi sokova još smo za iluziju. Jedno mu je
potpuno jasno: da je on sam tvorac katastrofe; ali nikako nije svijestan
činjenice, da će on također biti onaj koji će popuniti groznu pustoš oko
sebe, makar i sa nečim potpuno nestvarnim. Tragičnost života, tragičnost
njegova lična, tu popuštaju pred jedinim dobrom koje mu je još ostalo
nad porušenim vrijednostima: pred iluzijom, koja mu iz tamnih nadsvi-
jesnih sfera donosi potrebitu ravnotežu.

Tako neprestano, kao svježi izvor iz sive stijene, koji donosi obnovu
poljima, poharanim od vihora i suše, rađa se na ruševinama i garištima
raznih epoha nada u boljeg čovjeka, u bolji red među narodima, spasa-
vajući vjeru u život u časovima kolektivne depresije. To je jedna od
onih skrivenih rezerva moralne i fizičke snage, iz koje crpemo mogućnost
za nadčovječne napore u kritičnim časovima, kada izgleda da je sve
izgubljeno.

Što je veoma značajno, tu nadu, tu iluziju, stvaraju dvije svijesti
posve različite po svojoj intelektualnoj snazi. Stvaraju je, u isto doba
i naporedo, s jedne strane najizgrađenije, t. j. najviše svijesti, a s druge
strane najprostije intelektualne svijesti. Prve je stvaraju eventualno i
bez pretrpljene lične tragedije — njih na to navodi opća tragedija. —
Druge stvaraju tu iluziju na podlozi vlastite tragedije. Zajedničko im je
užasavanje pred katastrofom, samilost prema čovjeku koji pati, nada u
bolje sutra, koje bi trebalo da donese neki novi čovjek.

Od blještavila te lijepe iluzije, koja u najtežim časovima čovje-
čanstva mističnom snagom spasava vjeru u život, te dvije svijesti rijetko
dolaze do saznanja da se njezina svrha ne sastoji u tome da bude reali-

zirana, već da bude blagotvorna poluga ljudskog duha u časovima pustoši i potištenosti.

Zašto da ne kažemo napokon posve otvoreno našu misao: bolji čovjek je ipak samo prosta želja, pred čijim se ostvarenjem sablasno isprijela opora stvarnost: čovječanstvo je danas isto kakovo je i ranije bilo, te ne postoji nikakva sila izvan njega koja bi ga povelala putem boljeg čovjeka. Djela koja čovječanstvo stvara i putovi kojima ono danas ide, rezultat su snaga koje se nalaze u njemu, a te iste snage biće pripravne da ruše, kada »sazrije« za to potreba...

Sedam smrtnih grijeha današnjega društva, koje je pred više godina istaknuo metodistički ideolog dr. E. Stanley Jones, ispoljavaju se danas sve jasnije, pa ćemo ih navesti, da bismo i na taj način mogli ispitati savijest čovječanstva te još jednom utvrditi, da li se ono nalazi na putu k boljem čovjeku. Ti su grijesi ovi:

- 1) politika bez načela,
- 2) bogatstvo bez rada,
- 3) uživanje bez savijesti,
- 4) znanje bez karaktera,
- 5) trgovina i industrija bez morala,
- 6) nauka bez humanosti,
- 7) kult bez žrtve.

Radi toga eto što bolji čovjek postoji samo u iluziji, što se sređivanje života čovječanstva vrši uz posvemašnje odsustvo kriterija koje pripisujemo boljem čovjeku, naša današnja stvarnost izgleda ovako jadno. Podijeljeno u niz mnogostrukih i veoma suprotnih interesa, koji su u stalnom oštrom i uzajamnom sukobu, čovječanstvo nema svoje sigurnosti ni mira. Nesređenost ekonomskog, socijalnog i političkog života i sukobi na svim poljima tako su veliki, da se ni najviši, najistaknutiji umovi današnjice ne usuđuju upustiti u predviđanje onoga što se može razviti iz ovoga stanja, u kome se danas nalazi svijet.

Ali jedno je sigurno: da nas u neizvjesnim događajima, koje nam budućnost nosi, neće ostaviti vjera u bolji život, nada u boljeg čovjeka. I makar da smo svijesni u neostvarivost te iluzije, ona će nam ipak do potrebe donijeti izgublenu ravnotežu.

Njegujući tu vjeru, rotarski pokret jača skrivenu rezervu snage za spas čovječanstva u najkritičnijim časovima njegova puta.

DOBITNICI TROFEJA ZA PRISUSTVOVANJE NA KONVENCIJI U HAVANI

R. C. Pécz (Mađarska) dobio je pozlaćeni pehar kao prvu nagradu za prisustvovanje na konvenciji. 1 od 14 njegovih članova prisustvovao je konvenciji u koju svrhu morao je prevaliti 6546 milja. Srebrni pehar kao druga nagrada dosuđen je R. C. Bethany, Missouri (U. S. A.) jer je 6 od 33 člana kluba bilo na konvenciji, a treću u formi brončanog pehara dobio je R. C. Levelland, Texas (U. S. A.).

PRIVREDA GRADA KARLOVCA

Novaković Sofija, uč. III. r. trg. ak. Karlovac

Rotary Club Karlovac raspisao je za svaku srednju školu u svom gradu po 2 nagrade za najbolje sastavljenu pismenu radnju đaka 7 i 8 razreda. Temu pojedinih radnja prepustio je klub ravnateljima pojedinih škola. Kao najbolja radnja trgovačke akademije ocjenjena je ona Novaković Sofije, učenice III. razr. tog zavoda, te je primila od kluba nagradu od Din 250.—. Ona je tu radnju pročitala na jednom klupskom sastanku, kojemu je prisustvovao i direktor akademije kao gost.

Današnji Karlovac sagrađen je na terenu punom močvara i bara i na slivovima rijeka Kupe, Korane, Dobre i Mrežnice. On je dobio ime po svome osnivaču Karlu Habsburgu. Godine 1579 počelo se sa gradnjom karlovačke tvrđave pod vodstvom glasovitog graditelja Matije Gambona. Grad je bio sagrađen za obranu od Turaka, koji su često ometali njegovu gradnju. Po osnivanju grada nalaze se u njemu samo vojnici, a tek kasnije doselilo se civilno pučanstvo sa Dubovca. Odmah nakon svoga podignuća on je postao mjesto odakle je vojska dobivala novac, hranu i odijelo. Zbog te važnosti ostao je Karlovac sve do današnjega dana veoma važan vojnički centar iako mu je važnost donekle smanjena radi ukinuća vojne akademije. U samome centru nalaze se mnoge kasarne a u obližnjim šumama magazini sa pohranjenom municijom i vojničkom spremom.

Tek osnovani grad vojničkog karaktera nije mogao imati neku trgovačku važnost sve dok se nisu počele izvan tvrđave graditi kuće, dok se nije doselio zanatlijski stalež i dok nije bio sagrađen most preko Kupe. Međutim njegovom naglom razvoju, koji bi se mogao zahvaliti zgodnom geografskom položaju i bogatoj okolini, smetale su razne nevolje kao i česti požari te je tako jednom prilikom izgorio cijeli grad do temelja. Zatim su učestale poplave, a naročito je bila jaka poplava godine 1775 koja je nanijela štete ne samo okolini već i gradu. Poplave u Karlovcu su vrlo česte, a jedna od najvećih bila je svakako, prošle godine, koja je nanijela ogromne štete seljacima i privrednicima. Više puta pojavljivala se je kuga a zadnja je bila 1733 godine, koja je znatno proredila karlovačko stanovništvo. Kada se je povećao broj civilnog stanovništva uprava grada prešla je iz vojničkih ruku u upravu gradskog magistrata i Karlovac je tada bez vojske brojio oko 2.000 duša. Odmah poslije toga Karlovac, koji je do tada bio pod carskom upravom dekretom Josipa II postao je slobodnim kraljevskim gradom što je još i danas. Bečkim mirom godine 1809 Karlovac je došao pod vlast Francuza a uprava je bila povjerena maršalu Marmontu, koji ga je uljepšao mnogim parkovima i alejama od kojih je najvažnija »Marmontova aleja« nekada zvana Lujzinska cesta. Ta Lujzinska cesta ubraja se među najznameniteje i najljepše i ona vodi od Karlovca do Rijeke. Sa gradnjom ceste počelo se 1804 i ona je postala vlasništvo dioničkog društva. Njena dužina iznosila je 93 milje i ona je prolazila kroz najljepše krajeve naše domovine kao na pr.: Delnice, Skrad, Grobničko Polje i t. d. Dohoci ceste bili su veliki i to najviše od malte i trgovine. Radi bolje trgovine sagrađilo je društvo

Lujzinske ceste naknadno još nekoliko krakova, kojima je ona bila spojena sa starom cestom, koja je vodila preko Metlike, Novog Mjesta i Ljubljane. Jednim krakom bila je vezana sa Karolinskom cestom te su se tako mogle iskorištavati šume, koje su ležale uz samu cestu. Međutim, kada je 1873 god. otvorena pruga, koja je spajala Karlovac sa Rijekom važnost joj je opala i društvo ju je prodalo zemaljskom eraru. Ta Lujzinska cesta postoji još i danas, spaja Karlovac sa Sušakom i nije skoro ni izgubila svoju važnost. Od velike je važnosti i Karolinska ili »Stara cesta«, koja je također vezala Karlovac sa Rijekom u svrhu da trgovina sa Podunavlja pređe na Hrvatsko Primorje. Ta cesta nije na tehničkoj visini a zbog mnogih strmina nije ni prikladna za promet. Umjesto te ceste bila je sagrađena nova, koja je vezala Karlovac sa Senjem i koja postoji još i danas pod imenom »Senjska cesta«. Zbog jako razvijene trgovine izgrađena je cesta Karlovac-Zagreb, koja i danas ima vrlo veliku važnost. Nešto kasnije izgrađen je most preko Kupe umjesto prijašnjega mosta na pontonima. Karlovac ima danas direktnu vezu sa Slovenijom i to željeznicom i cestom, koja vodi preko Ozlja za Ljubljanu. Promet tom cestom nije tako živ radi mnogih serpentina i nedovoljne širine.

Pošto je Karlovac postao glavno skladište za gornju Hrvatsku Krajinu nije čudo da su se Karlovčani već u najranije doba počeli baviti trgovinom i obrtom. Uskoro su oni došli na glas kao odlični trgovci žitom i raznim drugim proizvodima a naročito su se istakli kao dobri lađari na rijeci Kupi. U XVII vijeku karlovački zanatlije počele su se udruživati u cehove te se je stoga roba izrađivala preciznije, a naročito je bila poznata roba lončara, koji su osnovali najstariji ceh u Karlovcu. Radionice većine zanatlija bile su skoncentrisane na Gazi, te su se obrtnici udruživanjem u cehove a pod zaštitom cehovskih pravila naglo obogaćivali, ali sve jača industrijalizacija ubrzala je njihovu propast. Robu su već pomenutim cestama odpremala domaća preduzeća za podvoz ali kako je potražnja za robom, koja je precizne izrade i dobre kvalitete, bivala sve veća to nije bilo dovoljno domaćih poduzeća te su se stoga počeli pojavljivati strani poduzetnici, koji su se i stalno nastanjivali u Karlovcu. Namjesto propalih cehova danas se zanatlije, obrtnici i trgovci udružuju u razna udruženja, tako da danas u »Obrtničkom udruženju«, kojem pripada i Vojnić, ima 804 člana sa 895 pomoćnika i 665 naučnika i naučnica. Svakim danom se broj obrtnika smanjuje a nadriobrnika povećava, tako da je prijavljeno 73 nadriobrnika, a kod obrtnika je izdano 46 obrtnica, a odjevljeno 55. »Udruženje trgovaca« osnovano je 1931 god. Zakonom o radnjama sa svrhom da štiti staleške i stručne interese svojih članova i da regulira međusobne odnose istih sa pomoćnim osobljem. Osim toga postoje još u Karlovcu mnoga druga udruženja kao »Udruženje gostioničara«, kavanara, svratištara, Društvo kućevlasnika i t. d. Kod Karlovčana je razvijen smisao za zadrugarstvo te stoga ima više zadruga kao na pr. »Zadruga drž. službenika za nabavu namirnica«, koja je osnovana 1921 god. i danas ima preko 300 članova. Svaki zadrugar uplaćuje svoj udio od Din 100.—. Od toga novca kao i od kredita koji ona dobiva od saveza zadruga ona je u stanju da nabavlja velike količine robe i da je prodaje zadrugarima uz vrlo povoljne cijene, a krajem svake godine daje im 50% čistog dobitka. »Zadruga drž. službenika za nabavu

kredita« osnovana je 1927 god. sa zadaćom da među članovima širi smisao za štednju, da im pozajmljuje novac uz povoljne uslove, da posreduje kod svih poslova osiguranja svojih članova i t. d. Broj članova je prešao preko 180. »Pčelarska zadruga« je jedna od naših mladih zadruga osnovana oko 1900 god. naporom maloga broja ali vrlo aktivnih pčelara. Ispočetka je bio vrlo malen broj članova, ali kasnije kada je broj članova porastao i društvo napredovalo, vlada iz Zagreba dala je pripomoć u novcu za nabavku umjetnih košnica i ostalih potrebnih sprava. Dolaskom svjetskoga rata zadruga se raspala, da poslije 1919 oživi i počne svojim aktivnim radom. Zadruga se održala sve do danas i ima preko 70 članova. Zadrugari su više puta bili odlikovani na važnim izložbama u Pragu, Zagrebu, Beogradu i t. d.

Promet i trgovina doveli su do velikog blagostanja, koje je potrajalo sve dok nije bila sagrađena pruga Karlovac—Rijeka. Danas je Karlovac vrlo važan željeznički čvor i dnevno prolazi 70—90 vlakova što iznaša godišnje 25.000—32.000 što osobnih što teretnih. Ti vlakovi kreću u pet smjerova i to prema Zagrebu, Capragu, Ozlju, Splitu i Sušaku. Zbog lijepe karlovačke okolice, naročito zdravog i ugodnog kupanja u Korani, koja sadrži razne zdrave mineralne soli, promet na željeznici je vrlo velik i Karlovac se može ubrojiti među turističke gradove. Karlovac je važno tranzitno mjesto, jer kroz njega prolazi sva roba koja dolazi sa sjevera bilo iz inostranstva ili domaća i koja se otprema u Primorje u svrhu potrošnje ili daljne preradbe. Željeznicom se naročito mnogo izvozi stoka u inostranstvo oko 200 komada i to većinom u Italiju i Njemačku. Karlovačko tržište poznato je kao jedno od najvećih u banovini Hrvatskoj sa dogonom stoke, jer osim domaćih kupaca dolaze mnogi trgovci iz Primorja naročito iz Splita, Šibenika i Sušaka zatim iz Slovenije osobito iz Ljubljane, Kranja i t. d. koji je opet prema potrebi otpremaju u inozemstvo. Kao sajmeni grad bio je Karlovac poznat još od svoga postanka kada su se uz nedeljne sajmove održavala i dva godišnja čiji se broj kasnije povećao na pet, a osim toga nedjeljni sajmovi prenešeni su sa subote na petak. Na sajmene dane koji su obično petkom dolaze ljudi iz Like, Korduna, Bosne i bliže okoline sa svojim proizvodima i blagom, te nastane tako živ promet da se u jednom danu proda oko 700 komada rogatoga blaga, 100 komada konja, 1200 komada svinja, 300 janjaca i t. d. Tih dana ubiru se razne pristojbe kao mjestovina, koja se ubire od blaga, kola i živežnih namirnica. Zatim se naplaćuju sajamske pristojbe prigodom prenosa marvenskih putnica i kod vaganja blaga. Tako se na pr. plaća pristojba od praznih kola i vozila za svakih 100 kg bruto težine Din 0.50, od rogatog marve, konja i slično po komadu do 200 kg 1.— Din, od 200—400 kg 2.— Din, od 400—500 kg 4.— Din, od 500 kg pa dalje 5.— Din. Od teladi, janjaca, koza, jaradi po komadu 1.— Din, od svinja do 50 kg po komadu 2.— Din, a preko 50 kg pa dalje 3.— Din. Onda od svih tovara sa robom i poljoprivrednim proizvodima za svakih 100 kg bruto težine iznosi vagarska pristojba Din 0.50. Kod ovih pristojba izašla je gradska općina u susret seljacima na taj način, što oni imaju pravo na povoljnije vaganje, te naplaćuju samo polovicu gornjih pristojba. Radi velikoga broja karlovačkog stanovništva i radi dolaska mnogobrojnih seljaka iz bliže i dalje okoline, osobito na sajmene dane, u Karlovcu ima mnogo trgovina koje ih snabdjevaju potrebnom

robom. Broj trgovina je vrlo velik, tako da ima 18 veletrgovina, 115 trgovina mješovitom robom, 108 sitničarija, 39 piljara, 84 manufakturne i druge razne robe, 6 trgovina željeznom robom i jedna agentura. Trgovackog pomoćnog osoblja ima 304 i 103 naučnika i naučnica.

Zbog tako razvijene trgovine osjećala se potreba za novčanim zavodima te je stoga god. 1872 utemeljen prvi novčani zavod imenom »Karlovačka štedionica«. Nekoliko godina kasnije bile su osnovane »Pučka štedionica«, »Karlovačka pomoćnica«, »Štedna i pripomoćna zadruga« i »Srpska kreditna banka i štedionica«. Na početku svjetskoga rata, t. j. 1914 god., osnovan je jedan od većih novčanih zavoda grada Karlovca »Gradska štedionica«, kojemu je svrha, da povoljnim zajmovima potpomaže siromašniji dio pučanstva a dobit od poslovanja iskorišćuje za opće potrebe gradske općine. Štedionica uspješno posluje, a kao jedan stari novčani zavod našega grada uživa povjerenje sugrađana. Za njezine obaveze jamči gradska općina. U isto vrijeme kada je osnovana Gradska štedionica osnovana je i filijala »Prve hrv. štedionice«, koja se još i danas bavi svim bankovnim i mjeničnim poslovima. Opseg poslovanja štedionice se u posljednje vrijeme naročito povećao. Osim spomenutih postoji još i »Jugoslavenska banka«, osnovana 1919 godine, a u gradnji su »Štedionica banovine Hrvatske«, dok je palača filijale »Narodne banke kraljevine Jugoslavije«, jedna od najljepših u Karlovcu, dovršena tako da će po svoj prilici još ove godine banka početi sa radom. Osim spomenutih banaka postoji još i »Napretkova zadruga« jedna od najvećih novčanih zadružnih ustanova.

Sa općim razvitkom industrije u svijetu dolazi val industrijalizacije i u naše krajeve, čijom je posljedicom podizanje »Drž. tvornice sukna« na Turnju u XVIII vijeku, a odmah iza toga tvornica kože, koje su prve tvornice u Karlovcu uopće. Te tvornice prestale su da rade kada je krajiška vojska počela da izvana nabavlja kožu i sukno uz povoljnije cijene. Iza tih tvornica diže se čitav niz manjih i većih industrijskih poduzeća, koja su sva radila neka sa više ili manje uspjeha, a neka od njih održala su se sve do današnjega dana.

Jedna od najrazvijenijih industrija u gradu Karlovcu je kožarska, čiji je tako nagli razvitak bio uslovljen povoljnim dobavljanjem sirovina, nesrazmjerno jeftinoj električnoj energiji i dovoljnom broju radne snage, koja se uglavnom rekrutirala iz obližnjih sela. Struja za ind. poduzeća se plaća u Karlovcu 10—20 para po KW. a u Zagrebu 55 para pa se iz toga vidi da Karlovac ima povoljnije uslove za razvitak industrije, ne samo u električnoj energiji već i u dobavljanju sirovina, te se stoga nadamo da će naš Karlovac s vremenom postati jedan od najvažnijih industrijskih centara.

Tvornica kože Andrije Jakila bila je osnovana 1883 god. kao inokosna tvrtka a 1920 god. pretvorena je u d. d. sa novo sagrađenom tvornicom cipela. Danas radi tvornica kože sa 15 strojeva od 120 HP, a zaposleno je oko 75 radnika i namještenika. Ona izrađuje đonsku robu, tabanice, masnu gornju kožu i blank kožu, a godišnji kapacitet iznosi 30 vagona gotove robe. Tvornica cipela ima 120 najmodernijih strojeva sa pogonom od 50 HP a zaposluje oko 80 radnika, međutim radi ekonomske krize i općeg položaja u svijetu ne radi već 3 godine. Nadalje je 1919 god. osnovana tvornica kože A. Podvinca u Radiču kraj Zidanoga

Mosta a od 1927 god. preneseno je njeno djelovanje u Karlovac, te je podignut veoma moderan tvornički uređaj. Ono se ubraja među najveća kožarska preduzeća u zemlji. Tvornica uposluje oko 200 radnika i raspolaže sa stručnim osobljem te izrađuje sve vrsti koža a ima i specijalnu izradbu lakovanih koža. Ona se vrlo uspješno takmiči sa produktima inostranih tvornica i to je za sada jedina tvornica u zemlji, koja izrađuje lak. Njezin pogon je elektrificiran i ima jačinu od 500 HP. Njena godišnja proizvodnja iznosi 300.000 komada raznovrsnih sirovih koža. Godine 1920 osnovana je »Karlovačka tvornica kože«, koja proizvodi teške kože do 600.000 kg godišnje, a godine 1921 tvornica kože M. & A. Valčić, koja proizvodi gornju finu kožu za cipele, razne box kože i ševro u svim bojama. Tvornica je snabdjevena najmodernijim mašinerijama i firma je danas dobro poznata ne samo kod nas već i u inostranstvu.

Također je u Karlovcu vrlo razvijena industrija željezne i čelične robe od kojih je najmodernije uređen »Mustad«, ne samo u Jugoslaviji nego i na Balkanu. Ona je osnovana 1919 godine kao mala tvornica limenih proizvoda. S vremenom se je njezin djelokrug proširio tako da danas izrađuje sve vrsti željezne i čelične robe, koja se radi svoje solidne izrade rado kupuje. Upotrebljavaju se domaće sirovine osim nekih minimalnih količina iz Njemačke. U tvornici je zaposleno oko 250 radnika i namještenika. Kako poduzeće sa teškoćama izdržava konkurenciju na svjetskim tržištima, to se bavi isključivo domaćim poslovima iako i tu nailazi na konkurenciju u okovima i limenoj robi. Njezina dionička glavica iznosi 10,000.000 Din. Na Baniji je osnovan 1919 god. »Kordun«, tvornica željezne robe, koja izrađuje sve vrsti pila naročito za cirkulare, gatere i drugo, svega oko 20 vagona godišnje. To je jedina tvornica pila i testera na Balkanu. Kvalitet proizvodnje nadmašuje čak i inozemnu fabrikaciju. Pošto je u Karlovcu razvijena industrija željezne i čelične robe, postoji radi toga i talionica željeza Murn & Hrastnik, koja također izrađuje i ležaje za vagone.

Osim tih napomenutih industrija razvijena je i tekstilna, koja je sa brojem tvornica najviše zastupljena u Karlovcu. Tekstilna industrija Jozef Vlach radi sa 71 tkalačka razboja, koji sada uslijed ekonomske krize nisu svi u pogonu. Izrađuju se proste pamučne tkanine kao: kana-fasi, zefiri jeftinije kvalitete, angine, razne vrsti stolnjaka i ubrusa, ručnici i t. d. Tjedno se proizvede oko 14.500 metara razne proste pamučne tkanine. »Jutena industrija«, koja je vlasništvo d. d., ima oko 160—180 radnika sa 80 tkalačkih razboja. Njen kapacitet iznosi oko 80 vagona jute što je srazmjerno mnogo, a u izgledu je i veći produkcijski kapacitet. Materijal se dobavlja iz engleskih kolonija a prodaja se gotove robe vrši u zemlji. »Karlovačka industrija jorgana d. d.« proizvodi jorgane. Za njihovu proizvodnju služi nekoliko modernih strojeva a ima i 5 električnih motora sa 48 HP jakosti. Tvornica troši godišnje oko 150.000 kg pamuka i proizvodi oko 30.000 komada jorgana. »Tvornica marama d. d.« raspolaže sa 64 tkalačka razboja i zaposluje oko 80 radnika. Sirovine nabavlja većinom od domaćih predionica a nešto iz Italije i Engleske. Roba se počela od nekog vremena izvoziti u inostranstvo, ali je već nakon prvih liferacija izvoz prestao zbog današnjih nesigurnih prilika. Da nema tih neprilika vjerojatno bi tvornica imala mnogo narudžbi iz prekomorskih zemalja, jer proizvodi dobru i solidnu robu. »Rolltex«

proizvodi fine vunene tkanine i to isključivo kamgarn štofove i irske štrajhgarne. »Rolltex« uvozi sve sirovine iz inostranstva i to 80% iz Engleske a 20% iz Njemačke, a prodaja se gotove robe vrši u tuzemstvu. Kapacitet 100.000 metara godišnje na 30 razboja, sa svojom apreturom i vlastitom bojadisaonom. Važna je i karlovačka industrija svile Frank & Joski, koja proizvodi godišnje 12—14.000 kl prirodne ili vještačke svile za štofove i kravate, svilene tkanine i t. d. Materijal dobavlja iz inozemstva a prodaja je u tuzemstvu. »Stern & drug« zagrebačka proizvodnja vrpca, proizvodi pletene, tkane i elastične trake. Uposleno je oko 70 radnika. »Vuna d. d.«, Turanj, fabrika vunениh tkanina, osnovana je 1925 god. Svi objekti, samo što se tiče Karlovca, nalaze se na Turnju kraj Karlovca, gdje je isto sagrađena vlastita hidrocentrala sa dve turbine od 520 HP. Tvornica posjeduje i vlastiti industrijski kolosjek i radi sa 150 modernih razboja, te ima vlastitu predionicu, bojadisaonu i apreturu. Iste godine to jest 1925 preuzela je tvornica i Prvi hrv. mlin na čigre u Karlovcu, te ga je pretvorila u tekstilnu tvornicu za štofove, trikotažu i tepihe. »Vuna« izrađuje sve vrsti štofova, gunjeva, platna, rublja, pulovera i t. d. Zaposleno je oko 800 radnika. Osim ovih najvažnijih postoji još tvornica za izradu pletene i tekstilne robe od Pflüger Karla & Fridrich Peške-a, imenom »Standard« osnovana 1926 god. a proizvodi ženske i muške čarape od umjetne svile, flora i pamuka cca 3000 tuceta mjesečno. Tvornica ima vlastitu bojadisaonu i zaposluje preko 50 radnika. »Jugo-industrija vate, zavojnog materijala i tekstilne robe« od Petreš Antuna, Kohorn Vera, industrijska proizvodnja pletene robe, Kozina Mirko, tvornica bijelog rublja kao i mnoge druge nalaze se u Karlovcu.

»Ilovac«, tvornica glinenog crijepa i opeke osnovana je 1905 god. i ubraja se među najveće tvornice te vrste u državi. Ona može dnevno da izradi 50—100.000 komada opeka a proizvodnja se vrši na najmoderniji način i sa jednom automatskom prešom za izradu raznih vrsta crijepa. Roba se suši u velikim kružnim pećima i dovozi se na stanicu vlastitim vagonima. Gotovi proizvodi prodaju se u Karlovcu i po cijeloj državi, a prije nekoliko godina bila je dobro plasirana u inostranstvu. Leonard Treppo, ujedinjene ciglane d. d. Karlovac, osnovane su 1913 god. i nalaze se na cesti prema Oozlju. Izrađuje razne vrsti crijepa i zidne opeke i ima kružnu peć sa kapacitetom od 130.000 komada. Tvornica radi samo preko ljeta i zaposluje domaću radnu snagu u svemu oko 250 ljudi. Prigodom građenja Lujzinske ceste bila je u Karlovcu osnovana prva pivovara, koja se još i danas nalazi na Dubovcu. Ona je nakon mnogih peripetija postala vlasništvo zagrebačkog dioničkog društva, čija je još i danas. U pivovari je zaposleno 40—70 radnika a kapacitet je 30.000 hl. piva i 20 vagona ječmenog slada, međutim ona godišnje proizvodi 10.000 hl. piva i 15 vagona slada.

Karlovac raspolaže sa dosta pilana od kojih je najvažnija »Našička«, koja je do 1914 god. imala samo impregnaciju drva a kasnije se dogradila pilana. Ona se pokreće električnom snagom od 200 HP i ima više gatera, dvostrukih polugatera, kružnih i visećih pila, više specijalnih mašina, te dve električne dizalice i može da izradi 300.000 kub. metara drva. Sama impregnacija ima 6 električnih motora sa 50 HP i njen kapacitet drva iznosi 100.000 kub. metara drva. Također su važna pilana i mlin Franje Kosa, koji se ubraja među najveće mlinove u cijeloj okolini. To je jedini

molin kod nas sa uređajem za mljevenje rogača te ima veliko značenje za plasiranje tog našeg dalmatinskog produkta. Osim toga postoji u Karlovcu tvornica parketa i sanduka, skladište građevnog materijala i tvornica cementne robe, vlasništvo J. Rendeli-a. Godišnja proizvodnja iznosi 60.000 kvadratnih metara parketa, 60.000 komada sanduka, oko 50.000 metara cijevi, cementnih pločica i crijeva. Zaposleno je oko 60 radnika.

Zbog jako razvijene industrije u Karlovcu potrebno je vrlo mnogo energije, koja se dobiva iz centrale u Ozlju, a u slučaju visokog vodostaja Kupe ili velike suše, Karlovac dobiva struju iz Zagreba ili iz vlastite kalorične centrale na Dubovcu. Godine 1925 sagrađena je ta kalorična centrala sa dieselovim motorima od 1.000 HP i pogonom na sirovo ulje. Kapacitet generatora te naše rezervne kalorične centrale iznosi 900 K. W. A. Elektrifikacija je provedena u svim obližnjim selima, jer je struja srazmjerno dosta jeftina.

Gradska općina dobiva velike prihode od gradske munjare otprilike 4—5,000.000 Din. Svi prihodi gradske općine ukupno iznašaju po proračunu 21,000.000 Din, od toga otpada gore pomenuta svota na munjaru, 4,000.000 Din na gradsku blagajnu pri općinskom nametu, 4,000.000 Din na daće i t. d. Važne su gradske institucije kao Gradska štedionica i Gradska javna bolnica, koja je snabdjevena svim instrumentima potrebnim za moderno liječenje. Gradska općina posjeduje svoj kamenolom, koji služi za posipavanje cesta na gradskom području. Poznato je da taj kamen nije prvoklasan, ali se ipak upotrebljava iz razloga što ta proizvodnja nadoknađuje onu razliku, koja bi se morala naplatiti, da se kamen doprema iz daljine.

Budućnost grada Karlovca leži u njegovoj trgovini, industriji i zanatu. Najglavniji uslov za održanje sada postojećih tvornica, te dose-ljenja novih preduzeća leži uglavnom u:

a) Jeftinoj pogonskoj snazi, koju može munjara staviti na raspolo-ženje sa vrlo niskim cijenama imajući u vidu novo podignute hidro-centrale, u ostalim krajevima naše države, koje omogućuju jak razvitak industrije.

b) Potrebnom kapitalu i kreditu, koji bi industrije trebale dobiti od postojećih bankarskih institucija grada Karlovca, naročito Gradske štedionice, Štedionice banovine Hrvtaske i filijale Narodne banke.

c) Pravilnoj ekonomskoj politici grada prema postojećim indu-strijama.

d) Vaspitanju i njegovanju radničkog kadra t. j. otvaranjem večer-njih specijalnih škola za kožarstvo, tekstilije i druge vrste industrija, koje se u gradu nalaze.

Pošto svi gore navedeni uslovi i jeftina pogonska snaga, dovoljni krediti i kvalifikovano radništvo uglavnom i jesu uslovi za razvitak ne samo industrije, nego trgovine i zanata našega grada, to se nadamo, da ćemo željeni uspjeh postići razumnom ekonomskom politikom uprav-ljača našega lijepog Karlovca.

KRALJEVINA BUGARSKA

(STATISTIČKI PRIKAZ)

Bugarska zauzima severoistočni i centralni deo Balkanskog poluostrva, širine 2° 58' 33" a dužine 5° 42' 20". Dužina cele državne granice je 2.156,6 kilometara, od kojih: granica Dunavom 397,3, u Dobrudži 205, prema Turskoj 234,6, prema Grčkoj 485,7, prema Jugoslaviji 523,8 i istočna morska granica 311,2 kilometara.

Po prostanstvu Bugarska obuhvata 103.146,2 km², od kojih: Severna Bugarska 43.389,7 km², Južna Bugarska 42.259 km², Jugozapadna Bugarska 17.487,5 km².

Od ove teritorije nalaze se: do 500 metara nad morem 66.584,2 km², od 500—1000 metara nad morem 23.650,9 km², preko 1000 metara nad morem 12.911,1 km².

Baseni: Crnomorski basen: dunavski 40.313,3 km², neposredan 15.204,8 km²; ukupno 55.518,1 km². Belomorski basen 47.306,2 km². Unutrašnji basen 321,9 km².

Stanovništvo, stanje 1939 godine: muškaraca 3,143.500; žena 3,109.100. — Ukupno 6,252.600, ili na jedan kvadratni kilometar po 60,8 duša.

Naseljena mesta: sreskih gradova 78, gradova 19, sela 4283, koliba (zaseoca) 1371. — Ukupno 5751.

Najglavniji gradovi (prema stanju 1934 god.) su: Burgas 36.230; Varna 69.944; Plovdiv 99.883; Pleven 31.520; Ruse 49.447; Sliven 30.571; Sofija 287.095; Stara Zagora 29.823; Šumen 25.489; Vratca 16.177; Trnovo 13.963; Gorna Orehovica 8793.

Rotary klubovi postoje u Sofiji, Burgasu, Varni, Plovdivu, Plevenu, Ruse-u, Trnovu i Gornoj Orehovici.

Bugarska je podeljena na 7 administrativnih oblasti: Burgas, Vratca, Plovdiv, Pleven, Sofija, Stara Zagora i Šumen.

Prirodna bogatstva: kameni ugalj oko 1,700.000 tona; mineralnih banja: opštinskih 33, državnih 11, ukupno 44; proizvodnja ruda: bakarne, olovne, cinkove, manganove, soli i dr.

Šuma ima 33,331.002 km² ili 32,21%.

Zemljoradničkih domaćinstava: gradovi: broj domaćinstava 86.160, površina dekara 1,969.346; sela: broj domaćinstava 798.708, površina dekara 41,714.945. — Svega domaćinstava 884.868, površina dekara 43,684.291.

Proizvodnja 1936-7 godine: Zrnene hrane 3.584,978.500 kg, od čega pirindža 15,769.600 kg. — Industrijskog rastinja: duvana 35,378.500 kilograma, šećerne repe 209,288.100 kg, seme suncokreta 163,352.700 kg, kolza 2,789.500 kg, pamučnog vlakna 10,191.300 kg, konoplja 4,600.500 kg, lana 481.400 kg, variva 54,745.700 kg, krompira 146,039.700 kg, povrća 380,957.000 kg, stočne hrane 1.495,757.200 kg, grožđa 455,862.400 kg, voća 1935-36 god. 112,344.400 kg, ruža 10,545.100 kg, i t. d., i t. d.

I n d u s t r i j a: Zanatska i preradivačka industrija: 87.810 ustanova. — Pokretne snage: valjci na vetru i vodi: 13.925 konj. snaga; drugi električni motori sa dostavljenom energijom: 348.608 konj. snaga; sa vlastitom energijom 15.775 konj. snaga; mehanička prevozna srestva 717.283 konj. snaga. — Lica zaposlena u industriji: 14.420.

Ž e l e z n i c e 1938 god.: 3.431,3 km od kojih: normalnog koloseka državnih 2.920,1 km, uskog koloseka državnih 439,2 km, stranih norm. kolos. eksploatisanih od države 10,6 km, privatnih normalnog koloseka 61,4 km — P u t e v a: 31.469 km.

E l e k t r i č n i h t r a m v a j a: jedinična dužina 79,6 km, eksploatisana dužina 38,4 km.

L u k a: na Crnom moru 10; na Dunavu 11. — U crnomorskim lukama: prispeli brodovi 9.368, zapremina r. t. 2,047.188; u dunavskim lukama: prispeli brodovi 18.152, zapremina r. t. neto 2,196.308.

S p o l j n a t r g o v i n a 1938 god.: Uvoz tona 378.585 za leva 4.934,193.000 = švajc. franaka 255,294.000. — Izvoz tona 500.039 za leva 5.578,341.000 = švajc. franaka 293,160.000.

I z v o z n i a r t i k l i: Duhan, šećer i kolonijal 1.543,346.000 leva, voće i povrće 681,105.000 leva, stočni proizvodi za hranu 662,315.000 leva, zrnena hrana 568,047.000 leva, kože i kožne preradevine 179,645.000 leva, živa stoka 132,194.000 leva, gnojivo i otpatci 106.958 leva, mirisi i eterična ulja 160,043.000 leva, i dr, i dr.

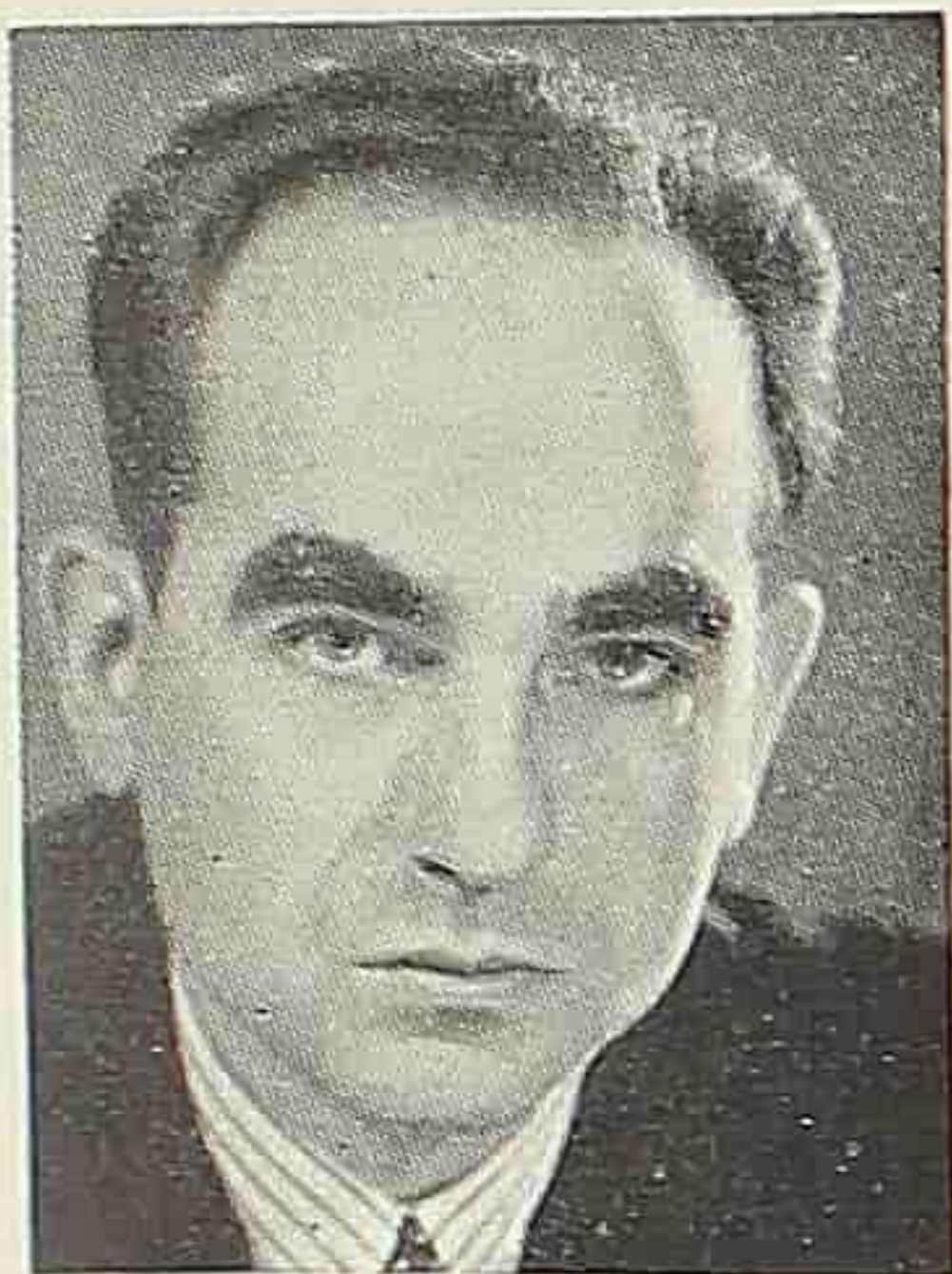
O b r a z o v a n j e. Školske ustanove: zabavišta 252 sa 12.701 učenika; osnovne škole 5.311 sa 646.516 učenika; niže gimnazije (progimnazije) 1.988 sa 291.590 učenika; nepotpune i potpune gimnazije 131 sa 76.725 učenika; specijalne škole 14 sa 2.624 učenika; stručne škole 359 sa 47.402 učenika; poluviše škole 6 sa 951 učenika; više škole 6 sa 9.592 učenika; instituti za sakatu decu 5 sa 365 učenika. Ukupno 8.072 škole sa 1,088.467 učenika. — Dakle svaki šesti stanovnik Bugarske je učenik.

B i b l i o t e k e: Narodne biblioteke 4 sa tomova 523.428; univerzitetaska biblioteka 1 sa tomova 238.397; opštinske biblioteke 5 sa tomova 85.781; narodne čitaonice gradske 129 sa tomova 596.824; seoske 2.463 sa tomova 1,424.228, i druge.

R o t a r y k l u b o v i: Sofija osnovan 1933, ima članova 77; Varna osnovan 1935, ima članova 15; Ruse osnovan 1936, ima članova 23; Burgas osnovan 1937, ima članova 22; Pleven osnovan 1937, ima članova 17; Gorna Orehovica osnovan 1937, ima članova 17; Trnovo osnovan 1938, ima članova 14; Plovdiv osnovan 1939, ima članova 19. — Ukupno 204 članova.

O RAZVOJU HLAJENJA

Ing. Tomo Knez, predavanja u R. C. Ljubljana dne 12 junija 1940.



Ing. TOMO KNEZ
R. C. LJUBLJANA

Čim so pričeli živeti ljudje skupno življenje v večjih naseljih, kjer ni bilo mogoče dobiti stalno dovolj sveže hrane, zlasti pa mesa, mleka in drugih hitro pokvarljivih živil, tembolj je postajalo aktualno in interesantno vprašanje ščitenja živil pred varjenjem. Posebno važno je postalo to vprašanje, ko je človeštvo pričelo ploviti po morjih v velike razdalje, kjer se ladje po več tednov in celo mesecev niso mogle preskrbovati s svežimi živili, in so morale dolgo shajati z onimi živili, ki so jih vozile s seboj z domačega pristanišča.

Vsa naša živila so izpostavljena pokvarjenju, nekatera hitreje, druga počasneje.

Kvarjenje hrane povzročajo mikroorganizmi, ki jih delimo v 3 glavne skupine: gljivice, plesni in bakterije. Ti mikroorganizmi se razmnožujejo pri za njih ugodnih življenjskih pogojih silno hitro. V primernih okoliščinah se lahko vsakih 20 do 30 minut njih število podvoji. Iz ene bakterije se lahko na ta način razvijejo: v 1 uri 4 bakterije, v 2 urah 16 bakterij, v 3 urah 64 bakterij, v 8 urah 65.536 bakterij, v 15 urah pa že 1 milijarda bakterij. To razmnoževanje gre, kakor vidimo lahko silno hitro. Tempo razmnoževanja pa je odvisen od raznih pogojev. Gori navedena hitrost razmnoževanja velja za temperaturo 30° C in pri zadostnih količinah vlage. Če je količina navzoče vlage manjša, se vrši razmnoževanje mnogo počasneje, ravno tako pri nižjih temperaturah. Mikroorganizmi se torej počutijo najbolje in se razmnožujejo najhitreje pri zadostni toploti in vlagi. Zelo visokih temperatur mikroorganizmi ne prenesejo in s segrevanjem na 100° C, pri kateri temperaturi jih je treba nekaj časa vzdrževati, se jih umori. Zato se živila lahko trajno konzervirajo na ta način, da se jih prekuha, ter stavi v posode, kjer so popolnoma neprodušno izolirana od zunanosti. To se prakticira pri konzerviranju sadja v tkzv. Weck-kozarcih, v steklenih posodah z gumijasto izolacijo, ter pri konzervah mesa, sočivja in sadja v pločevinastih neprodušno zaprtih posodah, ki se izdelujejo v neštevilnih tovarnah konzerv. Ta izolacija proti zunanosti je potrebna, da ne bi prišli iz zunanje okolice v posode novi mikroorganizmi, ki bi se ob dobri hrani iz živil nanovo razmnožili in živila pokvarili.

V praksi pa v največ slučajih tako trajno konzerviranje, ki varuje živila tudi pred kvarjenjem več let, ni potrebno. Ker so živila končno itak namenjena za konzum, zato v praksi popolnoma zadostuje, če se ohranijo skozi več tednov ali ev. nekaj mesecev. V tem slučaju mikroorganizmov, ki se od početka nahajajo v hrani v zelo malem številu, ni potreba umoriti, temveč zadostuje, da se ustvari take pogoje, da je njihovo razmnoževanje tako počasno, da zelo dolgo časa živilom ne morejo škodovati, ali da je celo razmnoževanje popolnoma ustavljeno. To

pa se doseže s tem, da se živilom odtegne vlaga, ali pa da se jih drži na tako nizki temperaturi, da se mikroorganizmi ne množe. V prvem slučaju se to doseže s sušenjem. Suši se predvsem meso in sadje. V drugem slučaju pa s hlajenjem. Hladi se lahko vsa živila. Drži se jih stalno na nizki temperaturi, ponavadi 2—4° nad ničlo. Hlajenje ima zelo mnogo prednosti pred vsemi drugimi načini konzerviranja. To pa radi tega, ker ostanejo živila popolnoma nespremenjena in sveža v svoji prvotni naravni in zdravi obliki. Ne odtegne se jim nobena sestavina niti se jim ne uničijo bistvene in zdravju koristne snovi, kakor pri prekuhavanju. Hlajenje je najidealnejši način konzerviranja hrane. Z njim se ohranijo na daljšo dobo vsa živila, tako meso, mleko, maslo, sir, sočivje i. t. d.

Poglejmo sedaj nekoliko v zgodovino in ugotovimo, kakšen je bil razvoj hlajenja in konzerviranja živil sploh.

Jamski človek problema ohranjevanja hrane ni poznal. Kar mu je ostalo, ko se je najedel, je vrgel proč, in kadar je postal zopet lačen, je šel nanovo iskati hrane. Od časa pa, ko so ljudje pričeli živeti v stalnih bivališčih, se je pričelo iskati načine, kako bi se zadržalo kvarjenje živil. Razne metode ohranjevanja hrane so se pričele vporabljeti. Nekaterne med njimi so bile zelo primitivne in malo uspešne. Da ima sol gotovo vrednost za ohranjevanje mesa in da se s soljenjem mesa dosežejo gotovi rezultati, je bilo ugotovljeno že zelo zgodaj. Sol je postala važno trgovsko blago. V starem Rimu se je neka ulica imenovala slana ulica, ker so se v njej nahajale le trgovine trgovcev s soljo. Sol je bila dragoceno blago. Nekaj časa se je plačevalo celo ljudi s soljo. Od tega se je na pr. še danes ohranila v angleščini beseda salary t. j. plača.

Ena prvih metod ohranjevanja pa je bilo sušenje živil. Po raznih znakih sodeč lahko sklepamo, da so sušenje vporabljali že stari Egipčani. Sušenje se je razvijalo in izpopolnjevalo skozi razne dobe in se ga vporablja tudi še danes.

Stari Grki in Egipčani su vporabljali že nek primitiven način hlajenja in sicer s pomočjo izhlapevanja vode. Napolnili so porozne široke ilovnate sklede z vodo, ter jih postavili preko noči na streho, da je gibanje zraka še pospeševalo izhlapevanje vode. S tem je bil odvzet vodi tudi del toplote in voda se je ohladila. V nekaterih hišah so morali celo sužnji pahljati s pahljačami nad vodo, da se je izhlapevanje čim bolj pospešilo. Ta ohlajena voda se je potem namestila okrog posod za vino, ter hladila vino namenjeno za razne slavnosti.

Verjetno je, da so to metodo tudi že poznali v starem Rimu, vendar je Nero, koje prišel na oblast, vporabljal zopet drugačen sistem. Stotine njegovih sužnjev so morale nositi v posebnih košarah sneg iz Apeninov do njegovega dvora, kjer so bile izkopane posebne jame, izolirane s slamo. V teh jamah se je sneg držal več tednov in je služil za hlajenje vina, sadja in rib, ki so jih vporabljali pri pojedinah na dvoru.

V naslednjih par stoletjih ni bilo nobenega napredka glede konzerviranja hrane. Šele mnogo mnogo pozneje so se začeli ljudje bolj zanimati za to vprašanje. V 13. stoletju je izšel v Franciji zakon, ki odreja stroge kazni za one trgovce, ki prodajajo pokvarjena živila. Državni organi so morali pregledovati zaloge v trgovinah in kjer so našli živila, ki so bila tudi le deloma pokvarjena, so jih morali zažgati. V tem času so namreč

začeli ljudje uvidevati, kako je uživanje tudi le delno pokvarjenih živil škodljivo zdravju.

Po odkritju Amerike se je izvedelo tudi že za poseben način konzerviranja mesa, ki so ga vporabljali tamošnji Indijanci. Meso so njihove žene razrezale v ozke trakove ter sušile na posebnih palicah na solncu. Nto so ga vložile v posebne skrinje iz bivolove kože, eno plast mesa, eno plast razpuščene bivolove masti, pa zopet plast mesa in plast masti, dokler je bila posoda iz kože napolnjena. S tem načinom so uspeli ohraniti meso za zelo dolgo dobro nepokvarjeno.

Za časa vladanja Henrika III. v Franciji, je zopet oživela uporaba snega v ohlajevalne svrhe. Sneg in led sta postala blago, s katerim se je v poletnih mesecih trgovalo.

Benečan Sankt Sanctorius je prvi vporabljal zmes snega in soli v svrhu dosežanja še nižjih temperatur. Ugotovil je, da z zmesjo ene tretine soli in dveh tretin snega lahko doseže zmrzovanje vode v notranji posodi.

V 17. stoletju je holanec Lenwenhock konstruiral mikroskop ter odkril mikrobe in prvi opazoval, kako se razvija njih rast. Važnosti tega odkritja za ohranjevanje živil se dolgo časa niso zavedli. Francoska vlada je razpisala za časa Napoleonskih vojn nagrado 12.000 frankov onemu, ki bi našel najboljšo metodo konzerviranja živil. Za nagrado se je potegoval Francois Appert, ki je predlagal, naj se živila vložijo v dobro začepljene steklene posode ter postavijo v posodo z vodo, ki se jo nato zavre.

Pasteur je odkril, da so mikrobi krivci ne samo nalezljivih bolezni, temveč tudi kvarjenja živil in da se slednje lahko prepreči z uničenjem teh mikrobov. Z visokimi temperaturami, kjer pa v splošnem ni potrebno, da se doseže temperaturo kipeče vode, se mikrobi lahko uničijo in na ta način živila lahko konzervirajo. Ta metoda se po njem imenuje *Pasterizacija*.

Odslej se je pričel sistematični študij vseh teh problemov. Raziskovalo se je pod kakšnimi okoliščinami se mikrobi razvijajo in množijo hitreje, in pod kakšnimi počasneje. Ugotovilo se je, da se pri zelo nizkih temperaturah mikrobi sploh ne množijo ali pa množijo silno počasi. Na podlagi tega spoznanja se je pričelo razvijati hlajenje v čimdalje popolnejšo posebno panogo konzerviranja hrane. Preko lednih omar in ledenic pa je šel razvoj dalje. Ko je znanost spoznala, da je tudi vlaga važen faktor za življenje mikrobov in da se živila najdalje ohranijo v prostorih, ki so hladni in suhi, je pričela iskati načine, kako bi se umetno ustvaril hlad, ki bi se trajno držal na isti nizki temperaturi in bi bil zvezan z odsotnostjo vlage. Tehnika je pričela konstruirati in izdelovati razne hladilne stroje. S tem smo prišli do današnjega časa.

Z razvojem hladilnih strojev se v tem predavanju nočem baviti omeniti hočem le, da se je industrija hladilnih strojev v zadnjih dveh desetletjih razvila v ogromno panogo današnje industrijske delavnosti. Danas se izdelujejo hladilni stroji velikih dimenzij, za klavnice, hotele, restavracije, razne živilske industrije, za ladje i. t. d. Poleg tega pa se je zelo razvila industrija gospodinjskih hladilnih omar, ki jih uporabljajo gospodinje v svojem stanovanju za hlajenje svojih življenjskih potrebščin.

Te hladilne omare imajo električen pogon ter so automatične, ter drže stalno gotovo konstantno temperaturo, ponavadi temperaturo $+2-4^{\circ}\text{C}$. Ta temperatura se je namreč izkazala kot najugodnejša za konzerviranje živil. Temperature pod ničlo niso priporočljive, ker bi pri njih zmrznilo mleko in druge pijače, sadje, če zmrzne, dobi neprijeten okus, ravno tako meso. V takih hladilnih omarah se drži meso popolnoma sveže 3—4 tedne,, ravno tako se izborno ohranijo tudi vsa ostala živila, kakor mleko, maslo, sadje, sočivje i. t. d. ter slednje obdrži svojo popolno svežino.

Strojni agregat obstoji predvsem iz dveh delov: iz kompresorja in iz izparilca. Oba sta neprodušno oddeljena od zunanje okolice. V kompresorju se hladilno sredstvo pod močnim pritiskom utekoči, odtod pride v ceveh v izparilec, ki se nahaja v notranjosti hladilne omare. V izparilcu hladilno sredstvo zopet izpari, se radi zmanjšane pritiska torej zopet izpremeni v plin. Pri tem absorbira vso toploto svoje okolice, ter s tem povzroči v izoliranem hlajenem prostoru mrz. Odtod se hladilno sredstvo v plinasti obliki zopet vrne v kompresor, kjer se ga pod pritiskom znova spremeni v tekoče stanje. Gotova množina hladilnega sredstva torej stalno cirkulira v agregatum, ki je napram zunanosti neprodušno zaprt. Hladilnega sredstva torej ni treba menjati ali nadomestiti, ker se stalno istega zopet vporablja. Kot hladilno sredstvo se uporabljajo snovi, ki imajo zelo nizko vrelišče. Vporablja se predvsem žveplov dioksid, ki ima vrelišče -10°C , nadalje amonijak, ki ima vrelišče -33°C , poleg tega pa tudi ogljikov dioksid, metilklorid i. t. d.

Ves agregat goni elektromotor, ki je zvezan potom navadnega stikala z električno mrežo. Aparat deluje automatično to se pravi: stroj je v pogonu toliko časa, dokler je v prostoru dosežena temperatura $+2^{\circ}\text{C}$. V tem trenutku se potom prekinjevalca stroj automatično vstavi in stoji toliko časa, dokler naraste potom ožarevanja zunanje toplote temperatura v prostoru na $+4^{\circ}\text{C}$. V tem trenutku se zopet elektromotor automatično vključi in deluje toliko časa, dokler je prostor zopet ohlajen na $+2^{\circ}\text{C}$. Tak stroj torej dela dan in noč tiho in vztrajno in sam skrbi za to, da ostane temperatura v izoliranem prostoru stalno in vedno enaka, $2-4^{\circ}\text{C}$. Stroj ne potrebuje nikake nege in dela leta in leta, ne da bi se bilo treba brigati zanj. Edino, kar potrebuje je nekoliko električnega toka na dan.

Tehnika je dovedla hladilne stroje danes že do velike perfektnosti in radi tega ni čudno, da je industrija hladilnih strojev doživela v zadnjih letih tako velik razmah.

ROTARY ZA CRVENI KRST

Odbor sestavljen da podijeli svotu od \$ 40.000, opredjeljenu od centralne uprave, R. I. (odobrenu od rotarske konvencije) doznačio je svotu od \$ 25.000 Internacijonalnom Crvenom Krstu. Ček na ovu svotu odposlan je predsjedniku Američkog Crvenog Krsta g. Norman H. Davis-u time da se preda Internacijonalnom Crvenom Krstu kao doprinos R. I.

Osim toga je isti odbor doznačio po \$ 5.000 Američkom, Kanadskom i Britanskom Crvenom Krstu.

LYSSA (BESNILO)



MILOŠ SEVER
R. C. OSIJEK

Besnilo spada u red opasnih infektivnih bolesti, koje se prenose na ljude isključivo od životinja, jer dosada nije utvrđen sa pouzdanošću nijedan slučaj interhumanog prenošenja.

Od bolesnika mogu oboleti svi sisari bez razlike. Ali isti od svih životinja nesumnjivo najčešće oboljevaju i prema tome imaju najveći značaj za prenošenje zaraze. Zatim se ova bolest viđa, ali već ređe i kod drugih domaćih životinja: mačaka, goveda, konja, svinja, ovaca i t. d. Od divljih životinja najčešće oboljevaju vuk i lisica, a druge mnogo ređe.

Pitanje zašto baš psi raznose najviše bolest, mada su i druge životinje kao na pr. konji i goveda jako osetljivi na ovu bolest, moglo bi se objasniti na sledeći način. Psi izlučuju rabični virus u velikoj mjeri pljuvačkom. Zatim virus prolazeći kroz njihov organizam postaje još aktivniji i najzad zato što ujedaju. Kod drugih životinja, izuzev vukova, već ti uslovi ne postoje u tolikoj mjeri kao kod pasa. Eksperimentalno je na pr. rađeno sa zamorčićima i mada je bilo vrlo lako inficirati ih uličnim virusom i izazvati tipično besnilo kod njih, kod drugih zamorčića, koje su ovi izujedali, ni posle šest mesec nije došlo do oboljenja. Kod prostijeg sveta, a i mnogih inteligentijih ljudi, koji se ovim pitanjem nisu interesovali, postoje vrlo netačna verovanja o uzroku ove bolesti kod pasa. Tako mnogi misle da psi pobesne ako su duže vremena žedni, ili ako se dugo drže zatvoreni ili vezani ili čak i to, da pobesne od jake vrućine. Sva su ta verovanja netačna, jer besnilo nije bolest koja može da se spontano javi, već je to infektivna bolest, koja se prenosi samo inokulacijom rabičnog virusa. Sam naziv bolesti, besnilo, nije potpuno opravdan i u mnogim slučajevima ne odgovara stvarnom stanju, te može zavesti u zabludu. Često puta kod pasa i drugih životinja postoje paralize, životinja je mirnija nego obično i nimalo besna. Ali se taj naziv bolesti toliko odomaćio da ga je sada naravno vrlo teško promeniti.

Pitanje prenošenja bolesti od čoveka na čoveka nije još definitivno rešeno. Dokazano je da u pljuvački ljudi oboljelih od besnila postoji virus, ali izgleda tako ublažen, da nije u stanju da izazove bolest kod čoveka, koji je prema njemu vrlo otporan. Osim toga čovek ni u furioznom stadijumu nema tendenciju da ujeda, kao što to mnogi misle, te ne može lako da inokulira dovoljne količine virusa drugoj ličnosti. To ipak ne znači da se ne treba dobro čuvati, jer apsolutna sigurnost ne postoji. Ima izvesnih publikacija o slučajevima interhumanog prenosa, ali one nisu potkrepljene verodostojnim dokazima. — Životinje se inficiraju direktno ujedom. Pas u samom početku bolesti, dok ne postaje furiozan, dolazi kod ukućana i svog gazde i oni ga, videći da je bolestan, miluju i umrljaju ruke pljuvačkom koja sadrži velike količine virusa. Pas zatim pobegne od kuće, za njega više ništa ne doznaju i pošto ih nije ujeo, to

i ne misle na preventivno lečenje, dok je kod ujeda sasvim drugo, jer se onda preventivno leče, te do oboljenja i ne dođe. Kroz potpuno zdravu kožu rabični virus ne može da prođe. Ali ako neko umrlja ruke inficiranom pljuvačkom, to ne znači da za njega nema nikakve opasnosti, jer se može dogoditi da postoje mikroskopske ozlede kože, koje mogu da posluže kao ulazne vratnice za virus. Da napomenemo i to da je besnilo, kod pasa bar, i nasledna bolest i da mali kućici ako im je mati bila besna, iako se odmah od nje udalje, od besnila obole.

Laboratorijskim ispitivanjima i eksperimentima dokazano je da je rabični virus vrlo neotporan van organizma, i da vrlo brzo gubi patogenu moć kad se sasuš. Njegovo kultivisanje van organizma ni pod kakvim uslovima i okolnostima nije do sada uspelo. Od izvesne praktične vrednosti za prenošenje bolesti bile bi zdrave životinje koje izlučuju rabični virus (nosioci virusa). Dešava se, ma da retko, da životinja ozdravi od besnila i da još izvesno vreme po ozdravljenju izlučuje virus pljuvačkom. Isto tako je dokazano da pas može da počne sa izlučivanjem virusa još pre no što se jave tipični simptomi besnila t. j. pri kraju inkubacionog stadijuma.

Svaka ozleda koju pobesnela životinja nanese, ne mora da izazove oboljenje. Organizam se brani i u izvesnom broju slučajeva do oboljenja ne dođe, jer su prirodne odbranbene snage organizma dovoljne da nište virus. Osim toga i drugi činioci igraju važnu ulogu u pogledu mogućnosti prenosa bolesti. Tako nije indiferentno to gde se rana nalazi, jer su rane na licu najopasnije, pošto virus najkraćim putem može da stigne do centralnog sistema; rane na gornjim ekstremitetima obično su opasnije od rana na donjim. Isto tako je važno da li je ozleda nanesena kroz odelo ili na голу kožu, jer je u ovom drugom slučaju mogućnost da dođe do infekcije mnogo veća. Virus lisice nije podjednako virulentan i opasan po ostale. Tako najvirulentniji je virus vukova i pasa, manje virulentan virus biljoždera, a virus čoveka izgleda da spada među najslabije.

Besnilo se najčešće javlja leti, što je i razumljivo kada se uzme u obzir to, da se onda životinje najviše kreću i međusobno mešaju.

Dužina inkubacije je kod životinja različita, prosečno 2—8 nedelja. Kod pasa i svinja inkubacija je kraća, često samo dve nedelje, dok je kod konja i goveda obično duža 1—3 meseca. Ukoliko je životinja mlađa utoliko je inkubacija kraća. Ima slučajeva da se bolest kod životinja javi tek posle 6 meseci, pa i godinu dve dana.

Kod pasa simptomi bolesti mogu biti različiti, prema tome koje je moždane centre virus najviše napao. Ali preglednosti radi obično se deli na tri stadijuma i to:

a) Stadijum prodromalni (početni). U tom stadijumu životinje pokazuju u ponašanju, koje mogu biti tako slabo izražene, da se i ne zapažu. U većini slučajeva pokazuju zlovolju, rado se sakrivaju ili pokazuju izrazitu uznemirenost, hvataju ustima po vazduhu bez ikakvog povoda i često menjaju svoje mesto. Refleksni nadražaj je pojačan, životinje se vrlo lako uznemire, ne trpe nepoznate ljude ili tuđe pse, dok poznate ukućane obično ne napadaju bez razloga. Mesto infekcije postane osetljivo, često ga ližu, grebu ili čak ujedaju tako jako da same sebi nanesu teške ozlede. Psi obično prestaju uzimati hranu, ali zato gutaju najrazličitije nesvarljive predmete. Pojavljuju se teškoće pri gutanju i

eventualno povraćanje. Neoprezni ljudi, videći da životinja ne može da guta hranu, pomisle da joj je zastala kost u grlu i pokušavaju da je rukom izvade, te umrljaju ruke balama punim rabičnog virusa, a može se lako desiti da ih pas tom prilikom i ujede, što je još opasnije. Međutim, vrlo je redak slučaj da se kost može zadržati u ždreću psa, i svako pseto, koje ne može da jede, treba smatrati jako sumnjivim za besnilo i odmah preduzeti sve potrebne mere predostrožnosti. Ujedno salivacija postaje sve intenzivnija.

b) Stadijum ekscitacioni (furiozni). Ovaj stadijum se javlja posle $\frac{1}{2}$ —3 dana. Životinje gledaju bez uzroka, a karakteristično je da pri tome ne daju glasa od sebe. Prema drugim životinjama su manje agresivni. Čoveka obično napadaju samo ako ih draži. Pri kraju bolesti često pokazuju tendenciju da se vrate kući. Tada pas izgleda besan, mršav, izjedan i krvav, i obično traži kakvo sklonito mesto da se sakrije. Napade besnila prekida često jedno depresivno stanje. Dolazi i do pojava paralize pojedinih nerava. Naročito je očita promena glasa usled paralize grkljana. Lajanje je promuklo i više nalik na zavijanje. Salivacija je intenzivna, a životinja obično prestane da uzima ma kakvu hranu. Ovaj stadijum traje obično 3—4 dana i postepeno prelazi u

c) Stadijum paralitički. Pored navedenih paraliza nastaju i paralize drugih delova tela. Paralizuju se donje vilice, usled čega usta ostaju otvorena, a iz njih visi suvi lividin jezik, sa koga se cedi bala. Dalje se zapaža paraliza pojedinih grupa mišića, obično zadnjeg dela tela ili nogu. Tada životinje postanu već sasvim iscrpljene, za kratko vreme uginu.

Svakako tok bolesti ne mora biti uvek isti. Trajanje pojedinih stadijuma može biti duže ili kraće. Tako furiozni stadijum može biti vrlo kratak i tako slabo izražen, da se iz prodrmalnog stadijuma razvije skoro bez prelaza paralitički. Ta se forma obično naziva »tihim besnilom«.

Kod mačaka su simptomi slični kao kod pasa. Mačke se ili sakrivaju ili pokazuju veliku agresivnost. Do paralize dolazi brzo.

Kod konja i goveda povećan je refleksni nadražaj. Katkada pokazuju agresivnost. Docnije dolazi do paralize grkljana i stražnjih delova tela. Inače pokazuju slične pojave kao i psi.

Bolest kod životinja obično traje dosta kratko, najviše 4—7 dana. Ređe još kraće (3 dana) ili duže (11—14 dana), pa čak i tri do četiri nedelje. Besne životinje obično uginu, ali ima i izuzetno retkih slučajeva sigurnog ozdravljenja, naročito kod pasa.

Kod ljudi je inkubacija obično 30—60 dana, prosečno mesec i po dana. Može biti mnogo kraća, naročito kod dubokih rana na licu, a nesumnjivo i mnogo duža. Sama bolest počinje obično postepeno nelagodnošću i svrabom ili bolovima na mestu ujeda. Ubrzo se javljaju karakteristični simptomi ove bolesti: jaka uznemirenost, aerofobija i hidrofobija. Docnije pred kraj same bolesti još i jaka salivacija, a uznemirenost dostiže vrhunac. Paralitična forma kod ljudi je vrlo retka i počinje paralizama delova tela na kojima se ozleda nalazi. Bolest traje kratko vreme i u roku od dva do tri dana uvek nastupa smrt.

S obzirom na način prenošenja bolesti nije potrebno naročito insistirati na tome koliko su pojedine životinje, naročito psi, opasni. U Engleskoj, gde je besnilo potpuno iskorišćeno kod životinja, nema ga ni

kod ljudi. Na kontinentu, kada bi pojedine države baš i preduzele najstrožije mere, to ne bi bilo moguće učiniti. Za sada bi, prema tome, trebalo sve besne pse hvatati i ubijati, a isto tako i ostale koje je besan pas ujeo, hvatati pse koji lutaju po naseljima bez gospodara i voditi računa o svima psima, kao što se to po većim gradovima i radi. Ali ti se propisi obično ne izvršavaju striktno, utoliko pre što je njihovo izvršenje povereno opštinskim vlastima i najčešće ljudima, koji ne mogu uvek da shvate njihovu važnost. Isto se tako mnoge opštinske vlasti, naročito po selima, ne drže ni propisa o vakcinisanju ljudi protiv besnila, po kojima je ovo obavezno za sva lica koja je ujela besna ili na besnilo sumnjiva životinja. Sva takva lica moraju se prijaviti opštini a ova ih bezuslovno mora uputiti najbližoj ustanovi ili lekaru koji vakcinaciju vrši. Opštinske su vlasti dužne da svaku životinju, koja je nekome nanela ozledu, potraže, uhvate, zatvore na sigurno mjesto, da bi se izvršio veterinarski pregled iste. Nije dobro odmah ubiti životinju, pošto se može stvoriti u tom slučaju zabuna, jer u samom početku bolesti anatomo-patološke promene na mozgu ne moraju biti tako izrazite, da se na osnovu njih može staviti sigurna dijagnoza. Mora se ubiti životinja, ako je očigledno besna ili se opaze znaci po kojima se može naslućivati, da će se besnilo pojaviti. Pogotovu to važi za pse i mačke, koje se moraju potamaniti i u slučaju ako su sa besnim ili na besnilo sumnjivim životinjama bile u dodiru. Kada se životinja ubije mora se glava sa potrebnim merama predustrošnosti poslati najbližem higijenskom zavodu. Ako u mestu ima veterinara, onda on izvrši obdukciju, a samo mozak pošalje na pregled. Na koji se način ima postupiti u takvim slučajevima propisano je pravilnikom o cepljenju protiv besnila Sbr. 8403 od 4 septembra 1930 god. Ako sumnjiva životinja, naročito kad nije u pitanju pas ili mačka, nema simptoma besnila, onda je ne treba ubijati, već se drži izolovana, a veterinar je dužan da je klinički posmatra i to konje i goveda najmanje šest meseci, a svinje, ovce i koze najmanje tri meseca. Ako sumnjivi pas ili mačka nekoga povrede, onda se po pravilu odustaje od ubijanja, već se zatvore na sigurnom mestu i podvrgnu veterinarskom posmatranju najmanje četiri meseca. Ako uginu životinja čiji se delovi upotrebljavaju za jelo (goveče, ovca, svinja i t. d.) upotreba mesa se ne sme dozvoliti, već se mora zajedno sa kožom propisno zakopati. Isto tako je zabranjeno klati na besnilo sumnjive životinje ili njihovo mlijeko upotrebljavati za ishranu. Ujedno je propisana stroga dezinfekcija svega, što je moglo doći u dodir sa besnom životinjom. U izvesnim zemljama (Maroko, Tunis, Japan) uvedeno je i preventivno vakcinisanje pasa. Izgleda da je dalo dosta dobre rezultate, i da se je broj obolelih životinja u tim zemljama znatno smanjio.

Vakcinisanje ljudi protiv besnila, kao što je počeno kod nas je obavezno. Ali pre no što se to uradi, potrebno je samu ranu, gde se sigurno nalazi najveća količina virusa, što bolje očistiti i dezinfikovati. To nije dovoljno čak i onda, kada se mesto ujeda ekscidira ili amputira, već treba bezuslovno što pre početi preventivno lečenje. Kao dezinfekciono sretstvo najbolji je 1% rastvor sublimata, koji brzo ubija virus; ako se nema pri ruci, može se upotrebiti i sok od limuna, koji u roku od tri minuta uništi virus. Karbol nije pogodan za dezinfekciju ovih rana, jer je poznato, da je virus prema njemu dosta otporan.

Vakcinacija protiv besnila veliko Pasterovo delo, pretrpela je izvesne veće ili manje promene. Suština vakcinacije nije izmenjena, samo se način spremanja vakcine menjao u težnji, da se pronade što pogodniji i što sigurniji način vakcinisanja, a koji će istovremeno biti što manje nepodesan po samog bolesnika. Kod nas je tako uvedena vakcinacija po Dr. Hemptu, koji je svojom standard-vakcinom uspeo to, da jako skрати vreme vakcinisanja (na 6 dana), da se vakcinisanje može vršiti i van Pasterovog zavoda, jer je njegova vakcina postojana i može se duže vremena održati, a da ne gubi svoju zaštitnu moć, da retko daje post-vakcinalne komplikacije i da je, što je za naše prilike vrlo važno, ekonomična i svima pristupačna.

Vakcinacija protiv besnila dala je dosada odlične rezultate, broj oboljenja kod ljudi se znatno smanjio. Ona se kod nas vrši prema naročitoj temi, a dužina se lečenja određuje prema tome kakva je ozleda, gde je naneta, da li ju je nanela besna ili samo sumnjiva životinja. Koliko će preventivno lečenje da traje, određuje lekar koji vakcinaciju vrši.

Besnilo je kod ljudi neizlečiva i kratkotrajna bolest. Lečenje je čisto simptomatsko (opijum, skopolamin, infuzije fiziološkog rastvora i sl.) i njime se ide na to, da se bolesniku, koji će sigurno detaljno završiti, bar u izvesnoj meri olakša.



I Z N A Š E G D I S T R I K T A P R O M J E N E U Č L A N S T V U :

NOVI ČLANOVI:		
Ime, prezime i zanimanje Mjesto	Klasifikacija	Adresa 1) poslovna 2) privatna
ČUPRIJA-JAGODINA PARACIN Pavlović Milorad Roth Dezider	Pedagogija Industrija šešira	1) Učitelj. škola Jagodina 1) Jagodina
STARI BEČEJ: Jović Jovica Sivčev Milorad	Proizvodnja pamučnih tkanina Pilana	1) Firma Menčik 2) Vojvode Putnika 12 1) i 2) Industrija, pilana
VARAŽDIN: Matošić dr. Stjepan Minichreiter ing. Artur Rotanić Dragan Smutka Ervin	Sudstvo Hidrotehničko inženjerstvo Vinogradarstvo Izrada vunene robe	1) Drž. odvjetništvo, Trg Kralja Tomislava 28 2) Produljena Uršulinska ulica 1) Sresko nač. Tehnički odeljak 2) Tyrševa 12/b. 1) Čakovec 2) Masarykova 12 1) Tekstilna industrija 2) Preradovićeve ulica 1

ISTUPILI IZ KLUBA:

BEOGRAD: Voja Petković (preminuo)
Šneller Mato (preselio)

BITOLJ: Djerasi dr. Moša

BRČKO: Padjen Artur (zbog bolesti)
Miličević Nikola

JAGODINA-ĆUPRIJA: Kulhavy Vaclav
Radojković Janko (zbog bolesti)

MARIBOR: Krajnović Stevan (premješten)

STARA KANJIŽA: Londa Josip

STARI BEČEJ: Čolaković dr. Gligorije

SUBOTICA: Roth Dezider (stupio u R. C. Čuprija-Jagodina-Paraćin)
Rosenfeld Martin

SUŠAK: Bonetić dr. Niko

ZAGREB: Gorup Ivan
Neštrović ing. Petar
Mutafelija Andrija
Vurdelja I. Ilija

RAD NAŠIH KLUBOVA

U MJESECU JUNU

BAČKA TOPOLA. — Održano je u toku meseca 4 redovna sastanka.

Na poslednjem sastanku u mesecu junu izvršene su potrebne pripreme za smenu stare Uprave, koja će predati dužnost novoj Upravi 2-og jula o. god., a tom prilikom su pozvani subotički i st. kanjiški R. C.

Pretsednik Horvat na redovnom sastanku od 11 VI o. god. održao je jedno veoma interesantno predavanje o životu i radu mariborskog R. C. pošto je prilikom njegovog skorašnjeg putovanja u Sloveniji posetio R. C. Maribor prilikom njihovog redovnog sastanka od 10 V o. god.

Iz Fonda za nevoljne sa sumom od Din 200.— potpomognut je siromašni

b. topolski đak M. A. za svrhu lečenja u Golničkom sanatorijumu.

Ostali sastanci bili su posvećeni drugarstvu i rešavanju klupskih pitanja.

BEOGRAD. — Na 572-om redovnom sastanku 3 juna o. god. održao je rotar dr. Ilija Pržić jedno veoma uspelo predavanje na temu: »Neka nova proučavanja prvog srpskog ustanka«.

573-ćem redovnom sastanku 10 juna o. god. prisustvovao je, između drugih gostiju-rotara, rotar Rosambert iz Nancy (Francuska) koji je srdačno pozdravljen. Rotar dr. Miloš Simović održao je predavanje na

temu: »Hirurško lečenje plućne tuberkuloze.«

574 redovni sastanak održan je kao dva sastanka: a na dan 24 juna o. god. Prvi deo sastanka koji je održan sasvim zasebno nešto ranije od običnog vremena početka sednice bio je u vidu komemoracije počivšem članu beogradskog kluba rotaru Voji Petkoviću. Docnije uveče priređen je sastanak sa sestrama na kojem je izvršena predaja dužnosti novoj klupskoj upravi. Rotar dr. Ilija Pržić održao je predavanje o životu u Beogradu pre 100 godina i tadanjim običajima. Zatim je gđica Musulin, ćerka člana R. K. Zagreb, izvela na klaviru niz divnih muzičkih komada od najvećih svetskih majstora.

BITOLJ. — Istoriski događaji na zapadu skraćivali su naše sastanke tokom juna meseca o. god. Rad na sastancima bio je sveden na zapisnik i poštu, a potom se hitalo na večernje radio vesti (udaljeni smo 18 časova od izlaska prestoničkih novina).

Od klupskih novosti da navedemo da je jedan član našeg kluba, na inicijativu brata Alaupovića, određen za Mali jugoslovensko-grčki komitet.

Na poslednjem sastanku rešeno je da se dosadnjem guverneru izrazi blagodarnost kluba na trudu i uspehu za naš pokret.

BRČKO. — U mjesecu junu o. god. imali smo 4 sastanka.

Na ovim sastancima pratili smo rad ostalih domaćih i inostranih klubova, braća su podnosila izvještaje iz zvanja i dnevnih događaja, koji su izvještaji ispunjavali diskusijom provedeno vrijeme na našim sastancima.

Fond Zimske pomoći povećao se je u ovom mjesecu za Din 148.—.

DUBROVNIK. — U junu mjesecu održana su 4 klupska sastanka. Tokom sastanka tajnik je izvješćivao o važnijim događajima iz domaćih klubova. Zadnji sastanak u junu kao i ostalih mjeseci, bio je posvećen

detaljnem pretresu novosti iz zvanja.

Referenti su iznjeli novosti iz The News Letter i Mitteilungs-Blatt-a.

Prigodom svakog sastanka pretresena je i internacionalna situacija, što obzirom na prilike u kojima se nalazimo nije bilo moguće mimoći.

Klub je u ovom mjesecu doživio jedan radostan događaj time, što je brat Lujak Josip ušao u luku spasa t. j. 30. VI. o. god. se vjenčao. Na toj smjelosti klub mu i ovim putem čestita!

KARLOVAC. — U lipnju mjesecu održana su 4 sastanka.

U ovom mjesecu podijeljene su nagrade srednjoškolcima u Karlovcu, koji su najbolje izradili određene im pismene radnje. Ukupno je podijeljeno 1.000 dinara. Na našem sastanku 10 o. mj. bio je gost našega kluba ravnatelj Trgovačke akademije u Karlovcu g. dr. Šantić zajedno sa učenicom istoga zavoda, gđicom Sofijom Novaković, koja je pročitala svoju radnju, a kojoj je tema »Privreda grada Karlovca«. Time je uspješno završena intencija našega kluba, da se kod mladeži pobudi što jača volja za dobre i korisne radnje i da se đacima dade potstrek marljivosti kao i za sve ono što je korisno i napredno. Dokaz tome je govor gosta ravnatelja g. dra Šantića prigodom njegove zahvale na pozivu, gdje je među inim rekao i ovo: »Vaša je zamisao od velike pedagoške vrijednosti i mnogi bi trebali poći Vašim putem. Učenica evo sjedi u društvu odabranih ljudi, slušate njezinu riječ i ona nosi dubok utisak, da se njezino nastojanje i rad cijeni. Vaš rad i nastojanje je plemenito i Vaši ciljevi ideali su za čovječanstvo.«

Osim ovoga predavanja održana su još dva: br. Georgiević: »Bolnički problemi banovine Hrvatske«, te br. dr. Graho: »O moralu javnih radnika.« Na svakom sastanku pako iznašali su se izvještaji o vanjskoj situaciji. Ovu dužnost preuzeo je br. dr. Lipovšćak iznašajući uvijek uz najnovije događaje kod zaraćenih država, također važne i upravo sud-

bonosne posljedice i u ostalim neutralnim zemljama Evrope kao i u cijelom svijetu.

Na međuklupskom sastanku 15 o. mj. u Rogaškoj Slatini, kojega je upriličio R. K. Maribor, prisustvovali su od našega kluba braća: Dr. Lipovšćak, Kratohvil i Nome sa gospođama, te Oršanić i Hoppe. Brat Nome još i sa 2 gosta iz Norveške. Sastanak je uspio, a da nas braća Mariborčani nisu prerano ostavili, bio bi uspjeh potpun!

Svečana primopredaja predsjedništva kluba uslijedila je na sastanku 24 o. mj. Dosadanji predsjednik br. Kosem nakon što je iznio rad kluba u prošloj rotarskoj godini, zahvalio se svima na potpori i iza toga predao predsjedničko mjesto bratu dru Grahi. Prije nastupnog govora novog predsjednika, uzima riječ brat Cindrić i zahvaljuje se u ime svih nas na požrtvovnom radu brata Kosema kroz pune dvije godine, za koje vrijeme je dokazao veliku volju i rad na korist kluba i rotarskih ciljeva, pa mu kliče gromki: Živio! Sva braća prihvaćaju oduševljeno poklik jakim pljeskom. Zatim br. Cindrić pozdravlja brata dra Grahua kao novog predsjednika našega kluba naglasivši da će njegove vrline, sposobnost, rad i osjećaj pravednosti i istine doći na novoj dužnosti u rotarstvu do punog izražaja. Brat dr. Graho zahvalio se biranim riječima na povjerenju kao i na pozdravu, te iznio neke smjernice svog budućeg rada u klubu.

U ovom mjesecu bilo je mnogo čestitanja imendanima i rođendanima pojedine braće, što se je poslije službenog dijela svakog sastanka i skromno proslavilo.

Sa žalošću moramo i ovdje istaći da su nam braća Vuković i ing. Žugčić obolili i morali otići u bolnicu, nu bolest krenula je već na bolje, pa se pouzdano nadamo, da će se naše iskrene želje ispuniti, pa da ćemo ih u slijedećem mjesecu viditi čile i zdrave među nama.

Za nevoljne sakupljeno je ukupno Din 399.—

KRANJ. — Junija 1940 smo imeli 4 sestanke. Na sestankih smo posvetili najveć časa debati o raznih aktualnih problemih in nadaljni ekstenziji kluba. Dne 18. junija smo naredili z automobili izlet v Tupalče, kjer so nas v hotelu Robnik zelo lepo postregli. Prijateljski sestanek je potekel v najlepšem razpoloženju. Rotary klubu v Plovdivu smo ob priliki inauguracije poslali klubsko zastavico-želeč s tem navezati stike med obema najmlajšima jugoslovanškima kluboma.

V dobrodelne namene smo zbrali junija 511.— Din.

LESKOVAC. — U mesecu junu održana su četiri sastanka. Na sastanku od 27 juna brat Naumović Branko održao je predavnje »Gajenje konoplje u Rusiji«. Predavanje brata Naumovića, sastavljeno potpuno stručnjački i propraćeno sa puno slika i dokaza iz časopisa, saslušano je sa najvećom pažnjom, a predavač pozdravljen je od prisutne braće burnim aplauzom.

Na ostalim sastancima redovno su se tretirala aktuelna dnevna pitanja u vezi sa ovim ratom, koja su važna za svakog pojedinca, a naročito nas rotare.

Primopredajni sastanak koji se je trebao održati u početku meseca juna kao svečan sastanak sa sestrama, morao je se odložiti usled smrti uvaženog prote Uroševića Tase, tasta našeg dragog brata pretседnika Popovića.

LJUBLJANA. — V mesecu juniju smo imeli 4 sestanke, ki so vsi dobro uspeli. Dne 5. junija je imel br. ing. Cvetko Božič zelo zanimivo predavanje pod naslovom »Gozd v službi narodne obrambe«. 12. junija nam je predaval br. ing. Tomo Knez pod naslovom »Razvoj hlajenja« ter nam je pri tem opisal ne samo zgodovino načina hlajenja iz najstarejših časov do danes, ampak tudi važnost hlajenja za konserviranje hrane. Medklubskega sastanka, organiziranega od R. C. Maribor in obiskanega tudi od klubov Varaždin, Zagreb in Karlovac, se je udeležilo od naših

bratov 8 s 4 damami. Na sestanku dne 26. junija je imel br. dr. Igor Tavčar obširno in strokovno zelo dobro izdelano predavinije pod naslovom »O fizijologiji in biologiji infekcije«. Vsi bratje nezdravniki so od tega predavanja mnogo profitirali.

MARIBOR. — Meseca junija smo imeli 4 sestanke. Naši bratje so pridno posečali tudi druge klube (Beograd, Ljubljano, Pančevo, Zagreb, Zemun) in tudi pri nas smo pozdravili številne rotarske goste iz raznih jugoslovenskih klubov. — Na prvem sestanku so bile določene podrobnosti programa za medklubski sestanek u Rogaški Slatini in je bil storjen sklep, kako bi se vse člane kluba pritegnilo k sodelovanju v »K. f.«. Predavanje na tem sestanku je oskrbel brat pastprezident Rapotec, ki je poročal o rotarstvu v tujini ter o vsebini člankom v »The Rotarian«-u. — Na drugem sestanku je predaval brat pastprezident Krejči o temi »Kako služim klubu in rotarskim ciljem z obiski pri drugih Rotary klubih«. — Naš tretji sestanek v juniju, naš najuspešnejši v tem rotarskem letu, se je vršil v **Rogaški Slatini kot medklubski sestanek** severozapadnih hrvatskih in slovenskih Rotary klubov. Sestanka so se udeležili rotarji iz Karlovca, Ljubljane, Maribora, Varaždina in Zagreba z bratom guvernerjem Ing. Radovanom Alaupovićem na čelu, navzoče pa so bile tudi sestre iz vseh navedenih klubov in več nerotarskih gostov. V nizu lepih govorov, ki so jih imeli mnogi bratje tekom večera, omenjamo še posebej pomembne besede brata guvernerja, ki so navdušile vse navzoče. Ob priliki tega sestanka v Rogaški Slatini je bil na posebni konferenci dosežen važen sporazum med Rotary kluboma Ljubljana i Maribor glede skupnega dela na karitativnem polju. Sestanek v Rogaški Slatini je zaključila prisrčna rotarska zabava. — Naš zadnji sestanek v juniju, s katerim smo zaključili to rotarsko leto, je bil naš najbolje obiskan sestanek tega polletja. Glavne točke

tega sestanka so bile: poročilo brata tajnika o delu kluba v preteklem rotarskem letu, nato poročilo brata blagajnika in končno poslovilni govor brata predsednika Šlajmerja, ko je predal vodstvo kluba novi klubu upravi v roke svojega naslednika brata Vidmarja.

NIŠ. — U mesecu junu klub je održao četiri sastanka. Međunarodni događaji ometaju pravilan rad i razvitak našeg kluba.

Klub se i dalje stara o četvoro nezbrinute dece a održava i jedno dete u obdaništu Srpske Majke.

Brat Andonović održao je vrlo interesantno predavanje o putu u Kos. Mitrovicu i rudnik Trepču.

Referisano o radu domaćih klubova i rotarskim interesantnostima.

Zadnjeg sastanka u ovom mesecu novi pretsednik br. Andonović primio je dužnost.

OSIJEK. — Sveopće prilike zaokupile su braću u tolikoj mjeri, da je ponajveći dio ugodnih sastanaka bio posvećen razgovorima o velikim događajima u svijetu.

Predavanje održano je svega jedno. Neumorni rotarski radnik dr. Uzelac upoznao je nas sa historijatom novog roda oružja prikazavši vrlo poučno i zanimljivo ulogu, koju u sadanjem ratu igraju padobranci.

Za nevoljne sabrano je na redovnim sastancima Din 511.50, a iz našeg fonda za podupiranje nevoljnih grada Osijeka utrošeno je Din 1.130.

PANČEVO. — Održata su četiri sastanka. Na prvom sastanku br. ing. Maksimović održao je predavanje: »Put u Englesku« u kome je između ostalog izneo teškoće putovanja za vreme rata, a naročito preko kanala La Manša, koji je miniran. — Na drugom sastanku brat Milić Miron održao je predavnje: »Autonomna oblast Birobidjan« u kome je uglavnom izneo, kako je Sovjetska Rusija rešila jevrejsko pitanje. Sovjetska Rusija da bi pomogla Jevrejima, da razviju svoj jezik i kulturu dala im je oblast Birobidjan na dalekom Istoku, gde se reka Asuri uliva u

Amur, nekih 400 kilometara od Pacifika. To je zemlja dva puta veća od Palestine. U Birobidjanu Jevreji su počeli da grade prvu jevrejsku autonomnu teritoriju sa jevrejskim kao zvaničnim jezikom u školama i javnom životu. Birobidjan je vrlo bogata zemlja, ali su bili potrebni ogromni naponi i žrtve, da se to privede kulturi, jer pre dolaska Jevreja ta je oblast bila nenaseljena i gotovo nedirnuta ljudskom rukom. Tu postoje veliki kompleksi šuma i sada na sve strane rade strugare i veći broj fabrika za preradu drveta. Kopaju se zlato, ugljen i mramor, a do sada se obrađuje oko 100.000 hektara zemlje. — Na trećem sastanku gost nerotar Nedić Milan, prof. Više Ped. Škole održao je predavanje: »Vaspitanje omladine« u kome je izneo značaj brige za odgoj mladeži naročito u današnjim prilikama i šta bi trebalo u tom pogledu učiniti. — Četvrti sastanak posvećen je drugarstvu na kome je referisao samo brat dr. Georgijević iz svoga zvanja.

PETROVGRAD. — Prožeti rotarskim idejama, mi nismo ni ovoga puta propustili da svoja četiri redovna sastanka u mesecu junu pratimo sa nekoliko interesantnih predavanja i korisnih diskusija.

Povodom glasova o novoj agrarnoj reformi brat Petar Kostić nam je pročitao svoje predavanje pod naslovom »Naša agrarna reforma i stvarne potrebe naše poljoprivrede«. Iznevši u kratkim potezima istorijat već sprovedene agrarne reforme predavač konstatuje, da ona kod nas nije baš najsrećnije izvedena i da se njome željeni cilj nije postigao. Obzirom na to, kao i na težinu samoga problema, te važnost njegovog pravilnog rešenja, brat Kostić ukazuje na izvesne smernice kojih bi se, pri eventualnom ponovnom rešavanju toga pitanja, trebalo pridržavati.

Predavanje je naišlo na veliko interesovanje prisutne braće, te su u ozbiljnoj diskusiji uzeli učešća rotari Dragan, Pin, dr. Kristić, dr.

Matić, dr. Popović i Kostelac, te gost ne-rotar Spasoje Jajagin.

Na sledećem sastanku je brat dr. Vasiljević u kratkim crtama izneo ulogu Francuske u ujedinjenju Italije.

Na poslednjem sastanku brat Aladić je pročitao članak pod naslovom »Važnost tehnike hlađenja za opskrbu vojne odbrane« koga je preveo iz časopisa »Kälte-Industrie«. Proprativši članak stručnim objašnjenjima brat Aladić konstatuje da je važnost tehnike hlađenja već i kod nas uočena, te da se na njezinom usavršavanju radi.

Takođe na poslednjem sastanku je povedena živa diskusija o pretstojećoj gradnji međunarodnog puta za Rumuniju, koji bi prema sadašnjem projektu prolazio periferijom našega grada. Složni u tome, da bi prolazak toga puta kroz sam grad doprineo ekonomskom razvoju i napretku njegovom rešeno je, da se putem brata Kostić Pere, kao predsednika Trgovinsko-industrijske Komore, preduzmu potrebni koraci u tom pravcu.

Diskusija je konačno zahvatila i pitanje zajma od 15,000.000 dinara koga je našem gradu odobrila Državna hipotekarna banka, kao i svrke u koje bi se taj novac imao korisno upotrebiti.

SARAJEVO. — U mjesecu junu održao je naš klub četiri sastanka, na kojima je podnašan redovan izveštaj o radu u domaćim klubovima kao i u klubovima iz inostranstva.

Na 3. juna podneo je brat Vaso Ristić vrlo instruktivan izveštaj o radu Privrednog Savjeta balkanskog sporazuma, a brat Ljudevit Čermak referat iz svoje struke: novinarstvo. Smrt pok. Voje Petkovića naš klub je posebno komemorirao i izrazio saučešće porodici kao i bratskom beogradskom klubu. Frekencija 65 posto.

SKOPLJE. — Održani su redovni sastanci, gdje se raspravljalo o aktuelnim prilikama. Dato je Din 500 za taksene marke na svedodžbe 2-ce

maturanata siromaha. Za nevoljne sakupljeno Din 233.50.

SLAVONSKI BROD. — U mjesecu junu o. god. održana su četiri redovita sastanka i jedan na izletu u Šumetlici. — Vođene su diskusije o današnjici i praćen je razvoj međunarodne politike u vezi rata. Posjeta braće iz drugih klubova našem klubu bila je ovaj mesec dosta živahna, dok su i članovi našega kluba posjetili isto druge klubove u zemlji. Unatoč pljuska i kiše, zakazni izlet u Šumeticu kod Nove Gradiške održan je 22 i 23 o. mj., koji je predstavljao zaista pravo rotarsko familijarno veselje. Primopredaja nove Uprave za 1940/1941 uslijedila je 25 VI. — U prošloj poslovnoj godini od 27 VI 1939 do 25 VI 1940 održana su 52 sastanka sa prosječnom frekvencijom od 92.19%.

SPLIT. — Na vojnoj dužnosti nalazi se pretsjednik ing. Baldasar i blagajnik mr. ph. Orebić. Blagajničku dužnost preuzeo je br. Aljinović Jerko.

Br. Lisičić održao je na sastanku od 5 juna referat iz zvanja »O izvozu boksitne rudače«. Početak eksploatacije boksitnih ležaja u Dalmaciji pada u vrijeme rata. Danas je eksploatacija dosegla velike količine. Rad je intenzivniji i proširen na više krajeva, a boksitna rudača izvozi se silom prilika isključivo u Njemačku. Jugoslavija je na II. mjestu izvoznika boksita. Prva je Mađarska, a na trećem mjestu je Francuska, a na četvrtom Britska Guyana. (Za uvoz boksita iz naše zemlje doći će u buduće u obzir i Sovjetska republika.)

Njemačka iskorištava za izvoz svoje parobrode, koji prevoze boksit u Trst, gdje se vrši pretovar u vagonne, kojima dobavlja ugljen Italiji.

Na sastanku od 12 juna raspravljalo se je o odbrani od napadaja iz vazduha u vezi sa »dječjim danom« i planom evakuacije školske djece, i podarilo se je mjesnom odboru svotu od 500 dinara.

Predmet razgovora sastanka od 19 juna bila su privredna pitanja, na-

ročito devizna politika Narodne banke i teškoće uvoza uslijed rata i blokade.

Posljednji sastanak u rotarskoj godini 1939/40 održan je pod vedrim nebom u Kaštelima, posvećen drugarstvu, razonodi i sportu (keglanje).

Sakupljeno za nevoljne 321.— Din.

STARA KANJIŽA. — U toku meseca juna održali smo četiri sastanka. Sastanci su posvećeni gajenju drugarstva.

STARI BEČEJ. — Klub je u toku meseca održao 4 redovna sastanka sa postignutom frekvencijom od 88.62%. — Na prvom sastanku uveden je u članstvo našeg kluba br. Sivčev Milorad, vicedirektor Industrije A. D., sa klasifikacijom »Pilana«. Prilikom prijema u članstvo br. Sivčevog, predsednik Gospodjinjački održao je prigodan govor, u kome je u glavnim crtama izneo ciljeve i ideologije rotarskog pokreta, kao i dužnosti rotara. Br. Sivčev je zahvalio se na lepim rečima predsednika, i primajući rotarsku značku, rekao je da će istu nositi sa ponosom, te u svome budućem radu pružiće dokaza, da je dušom i telom član velike rotarske porodice i da će uložiti što više truda za dobro i napredak našega kluba i celog rotarstva. — Br. Gospodjinjački drži lepo predavanja o svečanostima održanim u Novom Sadu. prilikom polaganja zakletve novih regruta. — Br. Laslo podnosi referat o radu opštinskog odbora. U svome referatu očitao je prikazao aktuelna pitanja naše opštine. — Br. Šuput iznosi iscrpan referat o izložbi u Segedinu (Mađarska), koju je posetio prilikom otvaranja iste. Dalje referiše svoje utiske sa poset R. C. Budimpešta, kojom prilikom je predao našu zastavicu Budimpeštanskom klubu. — Br. Petljanski Ivan, podneo je izveštaj o priložima od strane članova našeg kluba za Fond dr. Bebeljačkog, pri ovdašnjoj Realnoj gimnaziji.

SUBOTICA. — U toku meseca juna održali smo 4 sastanka. Koncem rot. god. 1939/40 izgubili smo

dva vrijedna aktivna člana i to br. Dezidera Roth, koji ovdašnju tvornicu šešira preseljuje u Jagodinu, te će biti 2 jula primljen u članstvo bratskog kluba Čuprija-Jagodina-Paraćin, te br. Martina Rosenfelda, koji je svoju tvornicu »Zephir« peći prenio u Beograd. Br. Rosenfelda izabrali smo za počasnog člana. Naš klub broji pred konac juna 32 aktivna i 2 počasna člana.

Br. Lajčo Gomboš upoznao nas je u toku svog stručnog predavanja pod naslovom »Osiguranje i ratni rizik« sa funkcioniranjem grane osiguranja u ratu, dok nam je br. tajnik govorio o raznim proročanstvima, horoskopima, napose o proročanstvima Nostradamusa, koja su baš u današnjim vremenima mutne sutrašnjice, postala predmet najšireg interesovanja i divergentnih interpretacija.

Na koncertu beogradske filharmonije učestvovao je gros naših članova sa svojim porodicama i mi zahvaljujemo Wagneru, pretsjedniku bratskog beogradskog kluba, kao i pretsjedniku Beogradske filharmonije, što nam je ovim koncertom, u saradnji s drom Diamantom, priredio rijetki muzički užitak.

Na posljednjem sastanku, pri završetku rot. god. 1939/40 zahvalio je potpredsjednik Grimm u poduzem govoru pretsjedniku Grabovcu na svojoj ljubavi i trudu, koji je uložio u daljnji napredak našega kluba, koji je usprkos teških vremena ostao na prijašnjem nivou. Pretsjednik Grabovac za vrijeme svog pretsjednikovanja imao je 100%-tnu frekvenciju i održao niz aktuelnih i poučnih predavanja. — Primjerom je prednjačio u rotarskim krijepostima služenja. Za vrijeme ljetnih mjeseca počinju naši sastanci u 1/29 sati u restoraciji »Lloyd«.

SUŠAK. — Sastanak od 5. juna održan je u Martinšćici kao drugarsko veče. Od 12. juna dalje naši će se sastanci, za vrijeme cijeloga ljeta, održavati u našem ranijem sastajalištu Park Hotelu. Na sastanku od 12. juna održao je brat Bolf vrlo in-

teresanatni referat o ekonomskim pregovorima između naše države i Italije, pa se je poglavito osvrnuo na pitanje izvoza drva. Poslije referata došlo je do vrlo žive i svestrane diskusije po tom pitanju, tokom koje su braća iznela svoja mišljenja. Na sastanku od 19. juna referirao je brat Milan Švrljuga o zanimljivostima iz zadnjeg News Letters-a. Sastanak od 26. juna, kao zadnji u ovoj rotarskoj godini, održan je u Martinšćici Tom prigodom izvršena je predaja novom upravnom odboru, koji je od svih prisutnih bio burno pozdravljen. U ime svih članova kluba, zahvalio se je starom upravnom odboru, brat guverner dr. Viktor Ružić, pa je ujedno tom prilikom zamolio braću, da ga podupru u njegovom radu kao guverneru.

VARAŽDIN. — Tokom mjeseca juna održana su 4 redovita sastanka (497—500). 12 braće imali su 100%-tnu frekvenciju.

I u ovom mjesecu odlikovali su se sastanci radnim programom po raznim referatima iz izvještaja i predavanja bratskih domaćih klubova. Svaki od tih sastanaka imao je i svoj izraziti značaj uvjetovan važnim svjetskim događajima.

Prvi i četvrti sastanak bio je posvećen drugarstvu i služenju po prvom cilju. Isti su bili održani u vinogradima braće M. Capanca i dr. V. Kalafatića. Drugi i treći sastanak bio je u glavnom posvećen međugradskom sastanku i našoj proslavi 500-tog sastanka, koja će biti dne 6 jula o. god. Podjedno je u plenumu ustanovljeno primanje 4 nova člana, što će biti svečano izvršeno na našoj odnosnoj proslavi.

Na svim sastancima je bilo gostiju, a 14. juna o. god. nas je posjetio dr. A. Longino od R. C. Karlovac.

U ovom mjesecu bio je međugradski sastanak održan u Rogaškoj Slatini 15. juna sa bratskim klubovima Maribor, Ljubljana, Zagreb i Karlovac, kojoj rotarskoj manifestaciji prisustvovali su naših 10 brata sa 4 sestre i 2 gosta.

VELIKA KIKINDA. — Održano je četiri sastanaka i to prva tri bez naročitog programa. Na zadnjem sastanku održao je br. Stojanović Jovan uspješno predavanje o temi »Ulozi na štednju, njihov razvoj i zaštita ulagača-štediša.«

Kako je novo izabrani predsjednik dr. Jovan Sremac saopćio da se ne može primiti predsjedništva kluba to je jednoglasno izabran predsjednikom pastpredsjednik dr. Ilija Sindik.

Za nevoljne sakupljno Din 228.75.

VRŠAC. — U toku meseca juna održana su 4 sastanka sa prosečnom frekvencijom 67.50%. Mora se napomenuti, da današnja međunarodna situacija ometa i koči pravilan rad našeg kluba, jer su mnoga braća bila pozvata na vojnu vežbu, te nismo postigli željene rezultate u pogledu frekvencije kluba. Na sednicama pratili smo rad bratskih klubova po primljenim nedeljnim izveštajima i predavanjima, od kojih smo interesantne i u celosti pročitali. Na sednicama pretresali smo važna i životna pitanja grada, koji je u ovim vanrednim ekonomskim prilikama kao pogranični grad naročito teško pogođen.

ZAGREB. — Održana su četiri sastanka.

Osim uobičajenih referata naročitih predavanja nije bilo, nego razgovori o događajima.

Polovicom mjeseca juna priredio

je Rotary klub Maribor međuklupski sastanak u Rogaškoj Slatini, na kojemu je i naš klub uzeo učešće sa sedam članova.

Na zadnjem sastanku (24. VI.) komemorirao je rot. dr. Jozo Poduje u lijepom govoru pok. dra Milivoja Dežmana.

Istupom izgubio je klub tri člana.

ZEMUN. — U toku meseca bilo je 4 sastanka.

Predavanja i referate su održali: 6 juna dr. Jelačić od R. C. Skoplje o temi: »Rusija i Balkan i njihovi dodiri u toku stoleća«; 13 juna, Mahin, o ratnim događajima u Francuskoj; 20 juna, Stefanović, o Prištini i okolini (referat), a 27 juna, Mahin, o razvitku političke situacije u Evropi od početka rata do danas.

S obzirom na današnje prilike, u kojima je potrebno udvostručiti brigu za mladež, klub je na sednici od 20 juna poklonio po 1000 dinara dečjim obdaništima Društva milosrđa i Dobrotvorne zadruge Srpkinja-Zemunkinja, kao i društva »Srpska majka«, sve u Zemunu. Na ovaj način naš klub je najlepše zaključio svoj rad u ovoj rotarskoj godini, u kojoj je za socijalne svrhe utrošio znatnu sumu od 6.700 dinara.

Na poslednjoj (333) sednici ove rotarske godine od 27 juna izvršila se je predaja dužnosti novoj upravi sa Nikolom Sokolovićem na čelu. Dužnosti tajnika primio je novi 1. tajnik ing. Vasilije Veljković.



PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVJEŠTAJ ZA MJESEC JUNI 1940 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem mjeseca	Broj održanih sastanaka	Prosječni broj članova	Prosječni broj prisut- nih članova	Prosječni mjesečni postotak	Sastanci sa 100% pri- sutnosti
1	Bačka Topola	16	4	64.—	47.—	72.94	0
2	Banja Luka	14	4	14.—	8.50	60.65	0
3	Beograd	53	3	59.70	32.—	53.63	0
4	Bitolj	14	4	16.—	10.25	64.06	0
5	Brčko	16	4	16.—	10.50	65.62	0
6	Čuprija-Jagodina-Paraćin	16	3	16.—	10.—	60.40	0
7	Dubrovnik	18	4	18.—	12.—	69.45	0
8	Karlovac	26	4	26.—	18.75	72.11	0
9	Kranj	19	4	19.—	16.50	88.03	0
10	Leskovac	22	4	22.—	16.20	73.90	0
11	Ljubljana	43	4	43.—	33.75	78.48	0
12	Maribor	41	4	41.—	32.50	79.26	0
13	Niš	20	4	20.—	12.50	62.50	0
14	Novi Sad	35	2	35.—	21.50	62.81	0
15	Osijek	29	4	29.—	23.—	79.35	0
16	Pančevo	29	4	29.—	26.—	89.66	0
17	Petrovgrad	25	4	25.—	21.25	85.—	0
18	Sarajevo	27	3	27.—	19.—	69.—	0
19	Skoplje	26	4	26.—	15.50	59.70	0
20	Slavonski Brod	14	4	14.—	12.25	87.30	0
21	Sombor	16	4	16.—	12.50	76.69	0
22	Split	21	4	21.—	18.50	93.54	1
23	Stara Kanjiža	16	4	16.—	10.25	64.06	0
24	Stari Bečej	20	4	20.—	15.75	88.62	0
25	Subotica	34	4	34.—	23.75	70.—	0
26	Sušak	26	4	21.75	14.25	65.38	0
27	Šibenik	10	4	10.—	8.—	75.—	0
28	Varaždin	18	4	18.—	14.75	81.94	0
29	Velika Kikinda	18	4	18.—	13.50	75.—	0
30	Vinkovci	14	4	14.—	11.—	78.58	0
31	Vršac	20	4	20.—	13.40	67.50	0
32	Vukovar	16	4	16.—	13.25	82.81	0
33	Zagreb	49	4	51.25	31.50	61.45	0
34	Zemun	26	4	26.—	18.50	71.15	0
	Ukupno	815		861.70	617.85	2499.85	1
	Prosječno			25.34	18.15	73.10	

ČLANOVI SA STO-POSTOTNOM POSJETOM

U MJESECU JUNU

Rotary Klub

- Brčko :** Jakovljević Marko, Hadžić Jovan, Ljubomir Cvetković, dr. Ikić Martin, ing. Danilo Lazić, Zvonko Cebalo, Slavko Zembić.
- Karlovac :** Badovinac Nikola, Cindrić Jure, Georgiević Nikola, Hoppe Adalbert, dr. Graho Ivan, Košćević Slaviša, dr. Lipovšćak Ivo, ing. Naumović Milorad, Navratil Ivo, Nome Petar, Vojvoda Ivan, Vlach Josip.
- Kranj :** Adamič Zvonko, Gorjanc Franc, Heller Artur, Mayr Mavrilij, dr. Megušar Anton, dr. Ivo Šorli, dr. Pavel Pance, Savnik Ivan, ing. Viktor Savnik, ing. Sajovic Marijan.
- Ljubljana :** Ing. Cvetko Božič, arh. Josip Costaperaria, dr. Adolf Golia, Franc Heinrihar, Josip Kavčič, dr. Stane Kmet, Zdenko Knez, Gojmir Anton Kos, dr. Viljem Krejči, Josip Ljubić, Alfonz Lorger, Drago Potočnik, Joško Prezelj, Rihard Skubec, dr. Ivan Slokar, dr. France Stele, Anton Verbič, dr. Janko Žirovnik, Benon Gregorič, ing. Boleslav. Likar, dr. Aleksander Lunaček.
- Maribor :** Josip Hutter, dr. Rudolf Kac, Udo Kasper, dr. Janko Kovačec, Anton Krejči, dr. Franjo Lipold, Josip Loos, ing. Ubald Nassimbeni, Franjo Novak, Drago Paljaga, Miloš Rybar, Henrik Sabothy, dr. Fran Stamol, Albert Stiger, Lojze Strašnik, Leon Štukelj, dr. Tomo Turato.
- Niš :** Andon Andonović, Petko Bukumirović, dr. Božidar Ristić, dr. Milan Sokolović, Nikola Petrović, Slobodan Jelić.
- Osijek :** Dr. Batory Julije, Brlić E. Ante, dr. Čaćinović Milan, Dobrovolny Vilim, Dr. Fiala Luka, Hinić Dušan, Holeček Jaroslav, Kiš Julije, Krasso Josip, Krešić Bernardo, Montina ing. Edgar, Schuster Janko, Sever Miloš, Speiser Josip, Sternberg Vilim, Šeper Kornel, Štepanky Slavko, Zsille Stjepan.
- Petrovgrad :** Tibor Bence, Zoltan Bence, Slavko Cvejanov, Dragan Danilo, dr. Đura Dekanić, Viktor Elek, Julije Kostelac, dr. Dimitrije Kristić, dr. Miša Matić, Josif Maće, dr. Luka Mijajev, Luka Mijajev mlađi, Dragoljub Nadvinski, Ivan Nadvinski, Emil Nikolić, Paja Pin, dr. Bogdan Popović, dr. Vasiljević Ljubomir.
- Skoplje :** Alkalaj Moris, Čohadžić dr. Kosta, Dimović Jovan, Ilić Milan, Jančulović Danilo, Jelačić dr. Aleksij, Mitić Dobrivoje, Popović Kosta.
- Split :** Abramić dr. Mihovil, Aljinović Jerko, Barbieri dr. Josip, Gattin Miče, Katalinić Ljubo, Lisičić Šime, Mardešić ing. Pavao, Markov Nikola, Šperac ing. Feliks, Stanger dr. Ulikse, Vrcan Stjepan, Birimiša ing. Božo, Gjurković.
- Stara Kanjiža :** Fridman Alfred, dr. Koh Arnold, Lošonc Janoš.
- Subotica :** Balažević Andrija, Draganić Milan, Gingold Dragutin, Grabovac Pavle, Grimm Viktor, Kapamadžija. Kosta, Kurteš Miloš, dr. Lipozenčić Ladislav, Nićin Milivoj, Paul Djordje, dr. Pavlović Miloš, Pressburger Ernest, Roth Dezider.
- Sušak :** Antić Bogumil, Mikuličić Mario, Mikuličić Vinko, Pavelić dr. Ferdo, Rac ing. Lujo, Richtmann Zvonko, Rošić Niko, Ružić Gjuro, Švrljuga Božidar, Turina Viktor.
- Vel. Kikinda :** Dr. Ladislav Semzö, Jovan Stojanović, Jovan Servo, ing. Ljudevit Hilijer, Mladen Veselinović, dr. Ilija Sindik, Branko Bogdan, Petar Erdeljan, Dušan Bukur, Djura Nemet.
- Zagreb :** Ing. Radovan Alaupović, Vilim Bizjak, Krešimir Brovet, ing. Milan Čalogović, Oton Heinrich, Josip Horvath, Rudolf Knežević, dr. Valdemar Lunaček, dr. Slavko Mašek, dr. Milovan Mlinarić, dr. Stjepan Mlinarić, dr. Armin Mosković, Rudolf Tomljenović.

RAD NAŠIH KLUBOVA

U MJESECU JULU

BAČKA TOPOLA. — U toku meseca jula održano je u našem klubu 5 redovnih sastanaka, od kojih je poslednji (dne 30-og) bio međuklupski između kumovskog R. K. Subotica i našeg kluba. Usled odsutnosti pojedinih članova delom na letovanju, a delom na vojnoj dužnosti, svi sastanci su posvećeni drugarstvu osim međuklupskog sastanka, koji je bio posvećen 4. rotarskom cilju t. j. međunarodnom služenju. Na ovom sastanku je br. dr. Pavlović Miloš predsednik kumovskog kluba u svome govoru označio onaj stav, koji svaki rotar treba da zauzme u današnjim sudbonosnim vremenima. Njegov govor je na kraju nagrađen sa živim aplauzom i odobravanjem.

BEOGRAD. — Za vreme letnjih meseca jula i avgusta sastanci se drže sa sestrama kao Ladies' Nights, bez zvaničnog programa.

BITOLJ. — Juli je mesec kojim počinje rotarska godina. Iz toga razloga rad u klubu ograničio se uglavnom na pitanja unutrašnje prirode: prihvatanje završnih računa za proteklu i budžeta za tekuću godinu.

Ali je juli istovremeno i mesec najbrojnijih odsustava članova. Zbog toga je do njihovog povratka odloženo: osnivanje pododbora i glasanje o kandidatima za nove članove.

KARLOVAC. — U ovom mjesecu održano je 5 sastanaka sa poprečnom frekvencom od 66.15%. Zadnji sastanak održan je 27 VII u Dugaresi u prostorijama restauracije tvornice Dugaresa, kojoj je brat Krathovil generalni ravnatelj. Ovaj sastanak je bio ujedno i proslava 5-godišnjice opstanka našega kluba. Sastanku su prisustvovali i gospođe, a kao gosti bili su delegati kumovskog kluba Zagreb braća Bariaktarević, Šolc i Browet sa gospođama, te brat ing. Jamnicki sa

gospođom kao prvi predsjednik i među osnivačima našega kluba. Zatim je bio prisutan i brat ing. Rogulić sa gospođom od R. C. Vukovar, te po bratu Nome dovedeni gosti nerotari gg. Jensen i Strand iz Norveške. Ovaj sastanak je u svakom pogledu uspio nadasve, što najbolje svjedoči da je izvanredno raspoloženje trajalo sve do poslije 3 sata u jutro. Osim pozdravnih govora domaćine brata Kratohvila, brata predsjednika dra Graho, brata Broweta u ime R. C. Zagreb, te brata ing. Rogulića u ime R. C. Vukovar, održao je brat Cindrić vrlo lijepi i sažeti govor, u kojemu je iznio rad našega kluba u zadnjih 5 godina.

Osim napred navedenih, u ovom mjesecu bili su gosti našega kluba: nerotar g. dr. Vuk Jovanović, koji je 1 VII održao osobito zanimljivo predavanje o međunarodnom jeziku u prošlosti i sadašnjici, dok je kao gost prisustvovao na našem sastanku 15 VII g. Lovro Matačić direktor beogradske opere.

Kod svakog sastanka izvještavao je brat dr. Lipovšćak o vanjskoj situaciji, kojom prilikom se je uvijek razvila zanimljiva diskusija.

Dne 8 VIII održao je brat ing. Naumović predavanje »Kolektivni ugovor tekstilnih industrija i radnika u banovini Hrvatskoj«, a 15 VII imao je interesantno predavanje brat Hoppe o temi »Film kao umjetnost i kao trgovina«.

U ovom mjesecu imalo je 13 braće 100%-tnu frekvencu, čija imena su posebno navedena. Za nevoljne sakupljeno je Din 427.—

LJUBLJANA. — V tem mesecu smo imeli 5 sestankov. Na prvem sestanku z dne 3 julija je prevzela nova uprava svoje funkcije ter ie stara uprava podala poročilo o delovanju v lanskem letu, ki je bilo vseskozi zadovoljivo in plodonosno.

— Na sestanku z dne 17. julija je predaval br. Albin Smrkolj »O trgovskih poklicnih stanovskih organizacijah«. To predavanje je bilo zelo poučno. — Dne 24. julija je imel predavanje br. Viktor Naglas pod naslovom »Mizarska obrt v Sovjetski Rusiji«. — Dne 31. julija je predvajal svoj življenjepis br. dr. Vinko Šarabon, nakon je br. dr. Viljem Krejči imel kratko ideološko predavanje pod naslovom »Majhen doprinos k služenju v poklicu«. — Pri proslavi 500. sestanka R. C. Varaždin z dne 6. julija je zastopao naš klub kot oficijelni delegat br. arh. Josip Costaperaria. — V dobrodelne namene smo nabrali v tem mesecu Din 1.222.75.

MARIBOR. — Meseca julija smo imeli pet sestankov, začetka celo z izredno dobro frekvenco. Potem pa, sredi meseca, je odputovala na dopust skoraj polovica kluba, in odslej čitamo na svakem sestanku pozdrave naših bratov iz raznih letovišč in zdravilišč: iz Bakra in Bakarca, iz Crikvenice in Dubrovnika, iz Lipika in Sušaka, i. t. d.; nekaj bratov pa je blo zopet poklicanih na orožne vaje. Pa tudi na dopustu izpolnjujejo naši bratje po možnosti svoje rotarske dolžnosti, s tem da pridno posećajo druge klube, da prirejajo »post-meetinge« in da pošiljajo bratu blagajniku denar za ubrane kazni za razne rotarske prestopke in prispevke za Krajnovičev fond. Z ozirom na tako vestnost naših bratov je dosegel klub tudi v tem »mesecu dopustov« poprečno frekvenco 71.7%. — Na sestanku dne 1. julija je imenoval brat predsednik Vidmar nove komponentne odbore in pododbore in je bil odobren prispevek Jadranski straži za letovanje dveh revnih otrok z meje na Jadranu. Predaval je zelo zanimivo brat Strašnik o 500-letnici J. Gutenberga. — Na sestanku dne 8. julija so bratje, ki so se udeležili 500. sestanka Rotary kluba Varaždin, obujali spomine na ta veseli rotarski jubilej, i. s. sta brat pastprezident Stamol in brat pastprezident Šlajmer podrobno in navduše-

no poročala o tem pomembnem dogodku v zgodovini našega najbližjega sosednjega kluba. Nato je predaval brat Roglič o svojem potovanju z letalom iz Dubrovnika v Zagreb. — Sestanek dne 15. julija se je vršil v smislu našega poletnega programa v Kostanjškovi gostilni pri Sv. Martinu pod Vurbergom, sestanek dne 22. julija pa na Mariborskem otoku. Na teh dveh sestankih ni bilo daljših predavanj, le brat Marinič in brat Oset sta poročala o svojih počitniških doživljajih. — Na zadnjem sestanku v juliju smo pozdravili v naši sredi dragoga gosta iz bratskega kluba v Banji Luki, brata inž. Fedorja Šlajmerja, brata našega brata pastprezidenta. Na tem meetingu smo čestitali bratu Brenčiču k petdesetletnici, on sam pa nam je poročal v obliki prijetne koserije o svojih vtisih z zanimivega potovanja z avtobusom v Sušak in Crikvenico, kjer je srećal mnoge naše brate, ki uživajo svoj dopust na obalah sinjega Jadrana.

NIŠ. — Mesec juli kao letnji mesec odlikovao se naroćito sastancima posvećenim drugarstvu. Održan je i jedan vanredni sastanak sa ribljom večerom u Doljevcu. I pored drugarskih sastanaka klub je radio redovno.

Brat Sotir Živković održao je predavnje »Hodoćasće na Kajmakčalanu« koji je kao ratnik Solunac i rodoljub posetio na Petrovdan. Br. dr. Aleksije Jelaćić, tajnik R. C. Skoplje, održao je vanredno aktuelno i zanimljivo predavanje »Imperije« u dva dela.

Prvi sastanak u mesecu bio je posvećen Slovenstvu, kojom prilikom su nam bili dragi gosti g. Vladislav Savić, opun. min. u penz. i dr. Kosta Miljković, iz Beograda. G. dr. Kosta Miljković je održao predavanje »Položaj i zadatak Slovenstva u svetu«. G. Vladislav Savić je pretsednik društvenog pokreta »Slovenska Misao« koji naš klub potpomaže i radi na osnivanju mesnog odbora ovog udruženja.

U toku ovog meseca imali smo čast i zadovoljstvo da budemo posećeni od braće rotara: Steva Maksimović, R. C. Vukova, Marton Armin, R. C. Brčko, Miron Milić, R. C. Pančevo, dr. Aleksije Jelačić, R. C. Skoplje i Čedomir Djordjević, R. C. Zemun.

U Niškoj Banji osnovan je i ove godine rotarski sto za braću koja tamo dolaze na letovanje, a čije prisustvo kod toga stola se računa u frekvenciju.

Pristupilo se sastavljanju programa rada za 1940/41 rotarsku godinu.

OSIJEK. — Uslijed izbivanja većeg broja braće na odmoru i 4-orice braće na vojnoj vježbi pala je frekvencija na 65.55%. Saradnjom 5-orice braće osnovan je rotarski stol u Rogaškoj Slatini. Na prvom mjesečnom sastanku izvršena je primopredaja starog, odnosno novog odbora. Tom prilikom održao je past-pretседnik br. Dušan Hinić vrlo topao govor i podijelio svojim zaslužnim saradnicima lijepe lične darove. Novi pretседnik br. dr. Čačinović razvio je svoj program rada naglasivši potrebe najuže rotarske saradnje u duhu naših 4 rot. cilja. U odsutnosti brata tajnika podnio je iscrpivi tajnički izvještaj za prošlu rotarsku godinu br. Brlić. Na tom sastanku održao je predavnje brat dr. Uzelac »Raširenost tuberkuloze u Osijeku.«

Za nevoljne sabrano je tokom mjeseca Din 407.—. 100%-tnu frekvencu imali su 11-orica braće.

PANČEVO. — U mesecu julu održato je pet sastanaka. Na prvom sastanku na svečan način nova je uprava primila dužnost od ranije uprave. Drugi sastanci posvećeni su drugarstvu. Na poslednjem sastanku brat Milić održao je predavanje: »Niš i Niška Banja« u kome je izneo historijski razvitak i današnje prilike u ova dva mesta. Naročito je podvukao da Niš izgradnjom ulica i javnih građevina sve više dobija izgled modernog grada sa svima savremenim potrebama. Da je Niška Banja već sada toliko izgra-

đena i doterana da otpada jedini raniji prigovor ovoj našoj odličnoj radioaktivnoj banji, da je primitivno uređena.

PETROVGRAD. — U mesecu julu održali smo 5 redovnih sastanaka sa prosečnom frekvencijom od 71.20%.

Izvršivši primopredaju dužnosti novoj upravi, naši su sastanci, obzirom na početak letnjeg odmora i odobreno osustvo nekolicini članova radi odlaska na odmor, tokom ovog meseca posvećeni bili uglavnom, negovanju drugarstva i raspravljajući raznih, po naš grad važnih pitanja.

Tako je, na jednom od redovnih sastanaka, ponovo iskrslo pitanje zajma od 15,000.000 dinara koga je našem gradu već ranije odobrila Hipotekarna Banka. Razmotrivši svrhe u koje bi se taj zajam korisno mogao upotrebiti, saglasili smo se u tome, da bi ona braća, koji su članovi gradskog veća, trebalo da porade da se još raspoloživi ostatak toga zajma prvenstveno upotrebi na izgradnju odbrane grada od poplava, zatim na izgradnju kanalizacije, gradske pijace i t. d.

Na sastanku od 17 jula o. god. brat dr. Miša Matić, koji se je vratio sa Sokolskog Hodočašća na Kajmakčalanu, podneo nam je iscrpan referat o svom putu i lepo opisao Petrovdansku slavu kapele na Kajmakčalanu.

SARAJEVO. — U ovom mesecu održano je 5 sastanaka. Na sastanku 1 VII 1940 pretседnik dr. Dušan Jeftanović predao je Upravu pretседniku bratu Vasi Ristiću zaželimši novoj Upravi uspešan rad i izrazivši braći najiskreniju blagodarnost na iskrenoj saradnji, koju su mu uvek ukazivali. Brat Ristić toplim rečima blagodari dosadašnjoj upravi na njihovom radu, zahvaljuje braći na ukazanom poverenju njemu i ostaloj upravi, naglašava da je upravo u današnjem dobu rotarski rad potrebniji nego ikada i moli braću za što iskreniju i izdašniju saradnju.

Na sastancima redovno su podnani izveštaji iz stranih i domaćih klubova.

Brat Vaso Ristić referisao je na dva sastanka o reformama finansijske naravi, koje se prema novinskim vestima kod nas nameravaju uvesti, a u vezi sa izvajanjem javnih radova.

Pošto je veliki broj braće bio na osustvu, to je frekvencija bila manja nego obično. iznosila 50%.

U Fond za nevoljne sakupljeno je 330.— Din.

SLAVONSKI BROT. — U mjesecu srpnju održanih pet redovitih sastanaka dali su prosječnu frekvenciju od 84.20%. Osmorica braće imali su 100%-tnu frekvenciju. Poseta iz klubova domaćih imali smo samo jednu, a tako isto su i naši posjetili samo jedan klub. Vođene su razne diskusije o današnjici, izabrani su radni odbori za poslovnu godinu 1940/1941.

SOMBOR. — 2 VII. Sastanak je imao svečan karakter. Pastpretsednik je lepim govorom predao čekić novoizabranom pretsedniku, a brat Kristoforović novi pretsednik odgovorio mu je divnim rotarskim govorom bodreći sve nas, da pojačanom snagom ulazimo u godinu koja je tako teška i puna tmurnim oblacima.

9 VII. Sastanak je posle pretresa tekućih poslova, posvećen drugarstvu, pa se razgovaralo i obaveštavalo o aktuelnim pitanjima.

16 VII. Br. Miler dao je prikaz o ekonomskom uređenju i funkcionisanju privrede u korporativnom sistemu, a u vezi time izneo glavne karakteristike planske privrede. Po tome je brat Kreistoforović kao glavni reditelj proslave za otkrivanje spomenika Kralja Aleksandra I. dao iscrpan referat o celome programu, kao i o radu oko samoga spomenika, koji je vrlo lepo izradio naš čuveni vajar Augustinčić.

23 VII. Velika je radost vladala u klubu što su br. Kristoforović i Stevanov odlikovani ordenom Jugoslovenske Krune IV. stepena, a br.

Zwirschitz ordenom Sv. Save V. stepena. Zatim je br. dr. Blaževac održao vrlo zanimljivo predavanje »o sudskoj praksi« o primeni raznih zakona kao i o funkcionisanju naših viših sudova.

30 VII. Brat Stevanov sa vojne vežbe opet se vratio u našu sredinu — iako samo na kratko vreme, dok mu traje osustvo — i ispričao nam je svoju posetu R. C. Petrovgrad kao i svoje prijatne utiske, koje je u tamošnjem klubu stekao. Zatim nam je pričao o svome vojničkom životu, što su braća sa velikom pažnjom saslušala.

SPLIT. — Dne 3 jula izvršena je primopredaja uprave po tradicioobičaju na terasi Ville brata Ljuba Katalinića.

Iz godišnjeg izvještaja proizlazi, da se je u prošloj godini broj članova povećao od 20 na 21. Prosječna godišnja frekvencija bila je 85.60%. Posjete iz stranih klubova nije bilo, a od članova domaćih klubova bilo je 15 posjetitelja. Naši članovi posjetili su tri kluba. Održana su 2 izleta i jedan sastanak u domu Yachting kluba »Labud« — te jedan ladies night. Klub je podržavao vezu sa nekim inostranim klubovima, koja je danas prekinuta. Predavanja i kozerija bilo je 20. u klubu su se komentirali ratni događaji i internacionalna politika.

Sastanku od 3 jula prisustvovao je kao gost bivši član A. Danilo. Pročitan je govor, koji je guverner br. Alaupović održao na međuklupskom sastanku u Rogaškoj Slatini.

Na sastanku od 10 jula čuli smo izvještaj br. Mardešića o radovima oko spasavanja Kr. broda »Ljubljana«, a na drugim sastancima komentirali su se razni događaji u pomorstvu (potonuće m/j »Vardar« u splitskoj luci; oštećenje mosta u Trogiru; neobična plima u Starigradu). Četvrti mjesečni sastanak održan je u Solinu u vezi s izletima i igrama na »buće« i čunjeve, pod vedrim nebom sa rotarskim sestrama i gostima: bilo je 36 osoba.

Na posljednjem mjesečnom sastanku br. Mardešić dao je razna

interesantna obavještenja o letovima Stuka-aparata i o padobrancima.

Sakupljeno za nevoljne 356 Din 50 para. — Frekvencija 86.68%.

STARI BEČEJ. — U toku meseca jula klub je imao 4 redovna sastanka. Kako je veći broj članova na svom letnjem odmoru, toga radi u klubu nije se mogla osetiti naročita aktivnost, no svakako posle povratka pojedine braće, rad u klubu će se razviti u onoj meri, kako se to od klupskog članstva može i očekivati. — Za nevoljne skupljeno je Din 502.50.

SUBOTICA. — U toku meseca jula održali smo 5 sastanaka sa prosečnom frekvencijom od 65.02%. Na prvom sastanku, 3 jula, izvršena je na svečani način predaja dužnosti stare uprave novoj. Predajući čekić, kao znak pretsjedničke vlasti novom pretsjedniku br. dru Pavloviću, zahvalio je br. pastpretsjednik Grabovac svoj braći na saradnji i podršci. Novoj pak upravi poželio je mnogo uspjeha u vođenju kluba u današnjim teškim prilikama.

Novi pretsjednik (ili bolje stari, kako je već prije 8 godina vodio kormilo našega kluba) br. dr. Miloš Pavlović, iznio je svoj program rada za tekuću rot. godinu. Danas, kada požar rata uzima sve više maha, mora doći u prvi plan našega rada naš četvrti cilj, međunarodno služenje, dobra volja, te istinski rad u korist općeg svjetskog mira. — Na tom je sastanku izabrao br. pretsjednik komponentne odbore, kao i odbor za ciljeve i zadatke.

Uslijed ljetnog odmora održani su daljnji sastanci, kao drugarski, ili u bašti restoracije Lloyd, ili na Paliću. Posljednji sastanak u mjesecu održali smo kao međugradski sastanak u Bačkoj Topoli s našim tamošnjim kumčetom i gostima rotarima iz Stare Kanjiže i Sombora. Sastanak je uspio u svakom pogledu tako, da je odlučeno, da se ljetni mjeseci upotrijebe za niz međugradskih sastanaka sa susjednim klubovima.

SUŠAK. — Dne 17 jula održana je prva sjednica klupske uprave, pa su tom prilikom izabrani novi komponentni odbori i pododbori, sa svrhom da se odmah započne sa što intenzivnijim radom. Osim toga riješavana su na toj sjednici i razna druga pitanja administrativne naravi. Tokom mjeseca zahvalio se na članstvu naš odlični rotar brat dr. Niko Bonetić, jedan od osničava našeg kluba, koji je čast pretsjednika obnašao u godinama 1932/1933 i 1936/1937. Brat dr. Bonetić bio je primoran zahvaliti se na članstvu bolesti radi, pa tako već dulje vremena nije mogao niti posjećivati naše sastanke, ali je svoju odluku o istupu stalno odlagao u nadi, da će mu se zdravlje popraviti, pa da će moći prema tome i dalje s nama surađivati. Poslije dulje stanke brat barun Turković počeo je opet da posjećuje sastanke, budući da je njegovo zdravstveno stanje znatno krenulo na bolje. Na sastanku od 31 jula održao je brat dr. Pavelić komemoraciju za preminulim našim bivšim članom i jednim od osnivača našeg kluba bratom Eduardom Pajkurićem. Dne 10 jula održao je brat Vinko Mikuličić referat o situaciji nastaloj uslijed naredbe o prometu pšenicom i kukuruzom.

VARAŽDIN. — Tokom meseca jula održana su 4 redovita sastanka (501—504) sa prosečnom frekvencijom od 82.96%.

11 braće imali su 100%-tnu frekvenciju.

Prvi sastanak u ovom mjesecu odlikovao se našom proslavom 500-tog sastanka na kojemu sudjelovaše 8 braće i 1 sestra iz R. C. Maribor, 1 brat i 1 sestra iz R. C. Karlovac, te po jedan brat iz R. C. Zagreb i Ljubljana. Na istom sastanku sudjelovaše i lijep broj gostiju iz Varaždina.

Ovaj je sastanak bio i značajan i svečan, jer su na ovom sastanku primljena 4 nova člana, te tako naš klub sada broji 22 članova.

Na ovom sastanku u drugarskom raspoloženju došla je do izražaja visoka rotarska svijest.

Ostali sastanci ovog mjeseca nose oznaku ferija, ali se mora istaknuti, da je svaki bio ispunjen svojim programom.

Tako je drugi sastanak po izvještaju brata dra Posmodia dao braći prikaz rada oko osnivanja Dispanzera za dojenčad i savjetovalište za majke. Ovo je djelo brata dra Posmodia, koji je opet okrunio svoj trud i marovom neophodno potrebnom institucijom.

Treći sastanak odlikovao se drugarstvom u kući brata Miroslava Novaka povodom proslave imen-dana.

Četvrti sastanak bio je u punom smislu riječi »ferijalan«, pa je isti završio ugodnim post-meetingom uz raspoloženje braće, te prepričavanje o današnjici.

VRŠAC. — U mesecu julu klub je održao pet redovnih sastanaka sa prosečnom frekvencijom od 64.73%.

U toku ovog meseca naročitih događaja nije bilo. U mesto predavanja braća su iznosila svoju biografiju radi zbliženja i gajenja drugarstva. Brat J. Georgijević na sastanku od 23 VII, u okviru slobodne diskusije, iznio je glavne momente današnjeg privrednog života, u vezi sa opštom situacijom i spoljnom politikom.

VUKOVAR. — Tokom mjeseca jula održano je 5 sastanaka od kojih su najznačajniji: 400. sastanak, koji je održan na salašu »Orlovači« brata pretsjednika Tome Maksimovića, gdje je obavljena primopredaja nove uprave od stare. Na lijeve reči brata Tome Maksimovića, koji je ocrtao rotare kao dobre i izabrane drugove, te nerazdjelivo prijateljstvo koje ih veže, nema se osvrutati na nepoznate tipove koji iz nepoznavanja ili zlonamjerno blate ciljeve i rad rotara. nagrađen je iskrenim aplauzom i odobravanjem sve prisutne braće. Iz tajničkog izvještaja, koji je pročitao brat Antun Lukičić, vidi se da je rad u klubu bio plodan, da je bilo vrlo interesantnih predavanja i referata. Omla-

dini je isto posvećena pažnja. Klub ima svog štićenika u osobi studenta prava g. Stjepana Flakera kojega potpomaže mjesečnom potporom i time mu omogućava studij. Na sastanku 398. koji je bio posvećen omladini bio je kao gost štićenik g. Flaker, koji je održao interesantno predavanje »O izvorima i tumačenju zakona«. Osim njega klub je pomogao više učenika ovdašnje gimnazije većim potporama.

Na 18 jula bio je međugradski sastanak u Gredicama kod Brčkog na kojem su bila naša braća. Kako su nekoja braća na vojnoj dužnosti, a neki na ljetnom odmoru, nije frekvencija onakva kakova se želi postići.

ZAGREB. — Novi pretsjednik rotar dr. Vjekoslav Fleisch, spriječen vojnom dužnošću, nije prisustvovao sastanku od 1 jula o. god., te je mjesto njega potpretsjednik rotar dr. Slavko Mašek preuzeo dužnost pretsjednika i voditi će poslove kluba do njegovog povratka.

U oproštajnom govoru otstupajući pretsjednik rotar Josip Horvat osvrnuo se je na klupski život, na njegovu odvijanje i vanjski odraz.

Priznao je da godinu svršavamo siromašniji nego prije godinu dana, ali ne obzirom na klub, nego radi gubitka mnogih elemenata iz čisto duhovnih kategorija. Rad je započeo u svijetu staloženih nazora, a svršavamo ga u ratu. Mnogo je toga nestalo što je pojedincima bilo drago, za što se je živjelo, u čemu se gledalo smisao napredka ljudstva, jamstvo životnog boljitka.

Završio je ličnom konfesijom. »Nastojao sam da opravdam Vaše povjerenje i zahvaljujem svima na suradnji, ali i još na nečem većem, na nezaboravnom doživljaju. Imao sam priliku s ovog pretsjedničkog mjesta da upoznam поблиže svakog brata. Upoznao sam marljive pregaoce u svom zvanju, predane službenike zajednice i idealne drugove, koje sam naučio istinski poštovati i zato voliti. Taj doživljaj istinskog bratinstva dragocjena je duhovna okrepa.«

Za mjesec juli nije bio predviđen nikakav program i sastanci od 8, 15, 20 i 22 imali su čisto drugarski značaj.

Na proslavi petgodišnjice Rotary kluba Karlovac zastupali su klub četiri člana, a na proslavi 500-tog sastanka Rotary kluba Varaždin jedan član.

Posjećeni su bili neki klubovi. Prosječna je mjesečna frekvencija bila 53.06%, a stopostotnu imali su 5 članova.

ZEMUN. — U toku meseca bilo je četiri sastanka sa prosečnom frekvencijom 65.38%.

Predavanja i referate održali su: 4 jula Todor Mahin: Pregled najnovijih međunarodnih događaja; 4 jula Anton Sartori: Najnoviji filmovi

u vezi sa ruskim filmovima (referat); 11 jula dr. Petar Marković i Ozren Karamata: Podaci o vađenju našeg ratnog broda »Ljubljana« (referat); 11 jula Stevan Mavrenović: Robni saobraćaj na Dunavu (referat).

Pošto je nastalo letnje doba odlučeno je da se naši sastanci održavaju u bašti i to kadgod vreme dozvoli. Sem toga kako je mnogo braće na letnjem odmoru, sastanci za vreme leta biće bez uobičajenih predavanja i referata.

Na dan 25 jula t. god. R. C. Beograd održao je svoj redovni sastanak u našem klubu, tako, da je ovo bio međugradski sastanak. Bilo je prisutno 40 braće i sestara iz R. C. Beograd. Ovaj je sastanak protekao u veselom i prijatnom raspoloženju.



PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVJEŠTAJ ZA MJESEC JULI 1940 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem mjeseca	Broj održanih sastanaka	Prosječni broj članova	Prosječni broj prisut- nih članova	Prosječni mjesečni postotak	Sastanci sa 100% pri- sutnosti
1	Bačka Topola	16	5	16.—	11.20	70.—	
2	Banja Luka	14	4	14.—	7.50	53.56	
3	Beograd	58	5	58.—	22.20	38.28	
4	Bitolj	15	5	15.—	8.60	55.95	
5	Brčko	15	4	14.50	10.25	70.85	
6	Čuprija-Jagodina-Paraćin .	14	4	15.—	9.—	60.—	
7	Dubrovnik*)						
8	Karlovac	26	5	26.—	17.20	66.23	
9	Kranj	16	5	17.—	14.—	82.35	
10	Leskovac	22	4	22.—	13.20	60.20	
11	Ljubljana	44	5	44.—	32.60	74.71	
12	Maribor	41	5	41.—	29.40	71.70	
13	Niš	20	5	20.—	13.40	67.—	
14	Novi Sad	31	4	31.—	14.—	54.18	
15	Osijek	29	4	29.—	19.—	65.55	
16	Pančevo	29	5	29.—	23.60	81.11	
17	Petrovgrad	25	5	25.—	17.80	71.20	
18	Sarajevo	27	5	27.—	15.—	55.—	
19	Skoplje	26	4	26.—	13.—	16.—	
20	Slavonski Brod	14	5	14.—	11.80	84.20	
21	Sombor	16	5	16.—	13.60	84.—	
22	Split	19	5	19.40	16.80	86.68	
23	Stara Kanjiža	15	4	15.—	8.25	55.—	
24	Stari Bečej	20	4	20.—	13.20	66.22	
25	Subotica	32	5	32.—	20.60	65.02	
26	Sušak	20	5	20.60	13.80	66.91	
27	Šibenik	10	4	10.—	7.70	77.50	
28	Varaždin	22	4	22.—	18.25	82.95	
29	Velika Kikinda	18	5	18.—	13.—	72.22	
30	Vinkovci*)						
31	Vršac	21	5	21.—	13.60	64.72	
32	Vukovar	15	5	15.—	12.05	83.01	
33	Zagreb	48	5	48.20	25.60	53.06	
34	Zemun	26	4	26.—	17.—	65.38	
	Ukupno	764		766.70	495.20	2120.74	
	Prosječno			23.96	15.47	62.37	

*) Nisu poslali izvještaj

ČLANOVI SA STO-POSTOTNOM POSJETOM

U MJESECU JULU

Rotary Klub

Banja Luka: Boberić Dušan, Bocarić Špiro, Fišer Paul, Moljević dr. Stevo.

Bačka Topola: Gabor Pavle, Gonda Ladislav, Horvath Šandor, Sepszi Jene, Vig Josip.

Bitolj: Nikifor Jeftić, Miloš Pjanić, Rista Rizević, Milan Simić, Danilo Tatarčević.

Karlovac: Navratil Ivo, Košćević Pero, Nome Petar, ing. Naumović Mile, dr. Longhino Alberto, Georgiević Nikola, Kratochvil Rudolf, Graho dr. Ivan, Jakil Julius, Cindrić Jure, Vlach Josip, Vejevoda Ivan, dr. Lipovšćak Ivo.

Kranj: Adamič Zvonko, Bidovec Viktor, Česen Karl, Heller Artur, Kokl Matija, Mayer Mavrilij, dr. Ivo Šorli, ing. Savnik Viktor, Witzmann Edvin, ing. Sajevec Marjan.

Leskovac: Dočić Dušan, Novaković Mileta, Radaković dr. Dušan, Stefanović Tasa, Velić ing. Vladislav, Milenković dr. Jovan.

Ljubljana: Anton Agnola, arh. Jos. Costaperaria, Božidar Jakac, dr. Viljem Krejči, dr. Aleksandar Lunaček, dr. Božidar Lavrič, Josip Ljubić, Fran Mulaček, dr. Ćiril Pavlin, ing. Igo Pehani, Rajmund Ranzinger, dr. Ivan Slokar, dr. Franc Stele, dr. Vinko Šarabon, Anton Verbič, Minko Heinrihar, Franc Heinrihar.

Maribor: Ing. Saša Dev, Josip Hutter, Udo Kasper, Anton Krejči, Josip Loos, ing. Ubald Nassimbeni, dr. Janko Orožen, Karl Pugel, dr. Vinko Rapotec, Drago Roglič, dr. Fran Stamol, Lojze Strašnik, ing. Vladimir Šlajmer, dr. Tomo Turato, Mr. ph. Ivan Vidmar.

Niš: Andon Andonović, dr. Božidar Ristić, dr. Milan Sokolović, Bartul Jurišić, Nikola Banjac, Dušan Vitorović, Jakov Varon, Mr. Slobodan Jelić

Osijek: Dr. Batory, Brlić Dobrovolny, Görög, Hinić, Kiš, Krasso, Schuster, Sever, Sternberg, Zsille.

Pančevo: Adler ing. Stevan, Gramberg Hermann, Groj Jovan, Isailović Vasa, Kaćura Emil, Kund Viljem, Mihajlović dr. Svetislav, Maksimović, Milić Miron, Parčetić Andreja, Radić Djura, Sokoppe dr. Zabronski Edmond, Srdanović mr. ph. Dejan, Stefanović Ivan, Tomić Mileta, Vuković Jovan, Weiss Viljem.

Petrovgrad: Aladić Ante, ing. Bence Tibor, Cvejanov Slavko, Danilo Dragan, Kostelac Julije, dr. Mijajev Luka, Mijajev Luka ml., Nadjvinski Ivan, dr. Popović Bogdan.

Sarajevo: Ing. Grof Oskar, Ristić Vaso, dr. Strenberg Arnold, Čermak Ljudevit, Zlatar Muhamed.

Skoplje: Alkalaj Moris, Dimović Jovan, Jelačić dr. Aleksije, Mitić Dobrosav, Popović Kosta, Vuličević ing. Dragutin.

Slavon. Brod: Adler Šandor, dr. Hrdlička Edo, Kuner Josip, ing. Riffer Dragutin, Mr. ph. Šrepel Eugen, ing. Vernić Oto, ing. Zoričić Mladen, ing. Hercer Andrija.

Split: Abramić, Aljinović Jerko, Barbieri, Čorak, Katalinić, Lisičić, Mardešić, Rismondo, Stanger.

Stari Bečej: Vulcanović Milan, Gospodjinjački Branko, ing. Kekić Stevan, Vujić dr. Dušan, Petljanski Ivan, Ljiljak Stevan, dr. Popović Ljuba.

- Subotica :** Draganić Milan, Nićin Milivoj, dr. Pavlović Miloš, Pečerić Danilo.
- Sušak :** Vlado Devčić, Hartlieb Oskar, Mikuličić Vinko, Rošić Niko, Turina Viktor.
- Varaždin :** Ferenčić Franjo, Filić Krešimir, Forst Josip, Friedländer ing. Mihajlo, Hršak Rudolf, Kalafatić dr. Velimir, Kronast Robert, Leitner dr. Alfred, Novak Miroslav, Pascuttini Josip, Posmodi dr. Miroslav.
- Vršac :** Berg Samuel, ing Kron Karlo, Pečenović Petar, Rašteter mr. ph. Jos., dr. Rosenberg Maksa, dr. Stefanović Nikola, dr. Vladisavljević M., dr. Mandl.
- Vukovar :** Lukičić Anton, Jakovljević Nenad, Goldstein Armin, Gruber dr. Franjo, Rogulić ing. Joco.
- Zagreb :** Bauer Marko, Brovet Krešimir, Hanaman dr. ing. Frane, Mašek dr. Slavko, Tomljenović Rudolf.
- Zemun :** Dr. Rudolf Andrejka, Nikola Benko, Ferdo Blaunštajner, Ivan Kon, Todor Mahin, Dušan Pavešić, Kosta Petrović, Anton Sartori, Nikola Sokolović, Boško Zvekić.



*Zbog toga što neki klubovi nisu poslali na vrijeme izvještaje o frekvenci izlazi ovaj dvobroj sa za-
kašnjenjem. Molim ponovno sve tajnike da u buduće
gornji izvještaj odmah nakon zadnje sjednice u
mjesecu pošalju.*

SADRŽAJ:

- PRVO MJESEČNO PISMO GUVERNERA
POSLANICA PREDSEDNIKA PEREIRE
KRATAK ŽIVOTOPIS PREDSEDNIKA PEREIRE
KRATAK IZVJEŠTAJ 31. KONVENCIJE R. I.
KLASIFIKACIJA, NJEN ZNAČAJ I PRIMENA U KLUBU BEOGRAD
Ing. Ranislav M. Avramović, R. K. Beograd
ŠTA MOGU DOPRINETI ROTARI ZA OZDRAVLJENJE LJUDSKE ZAJED-
NICE, dr. Miša Matić, R. K. Petrovgrad
PORIJEKLO, TEMELJI I ZNAČENJE VJERE U BOLJEG ČOVJEKA, Živko
Vekarić, R. K. Dubrovnik
PRIVREDA GRADA KARLOVCA, Novaković Sofija, uč. III. r. trg. ak. Karlovac
KRALJEVINA BUGARSKA (statistički prikaz)
O RAZVOJU HLAJENJA, ing. Tomo Knez, R. K. Ljubljana
LYSSA (BESNILO), Miloš Sever, R. K. Osijek
IZ NAŠEGA DISTRIKTA

PRIMORSKI ŠTAMPARSKI ZAVOD - SUŠAK